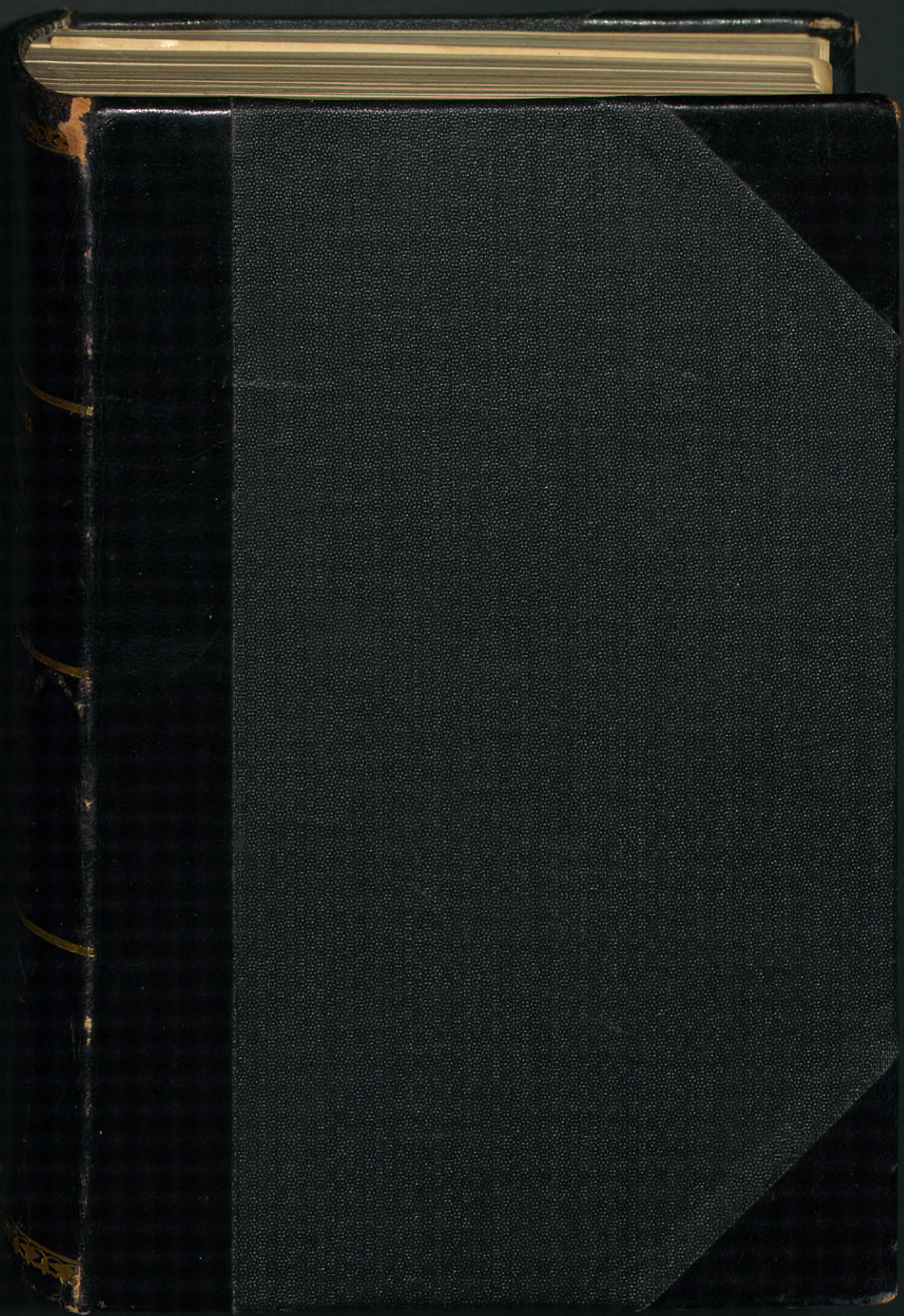

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

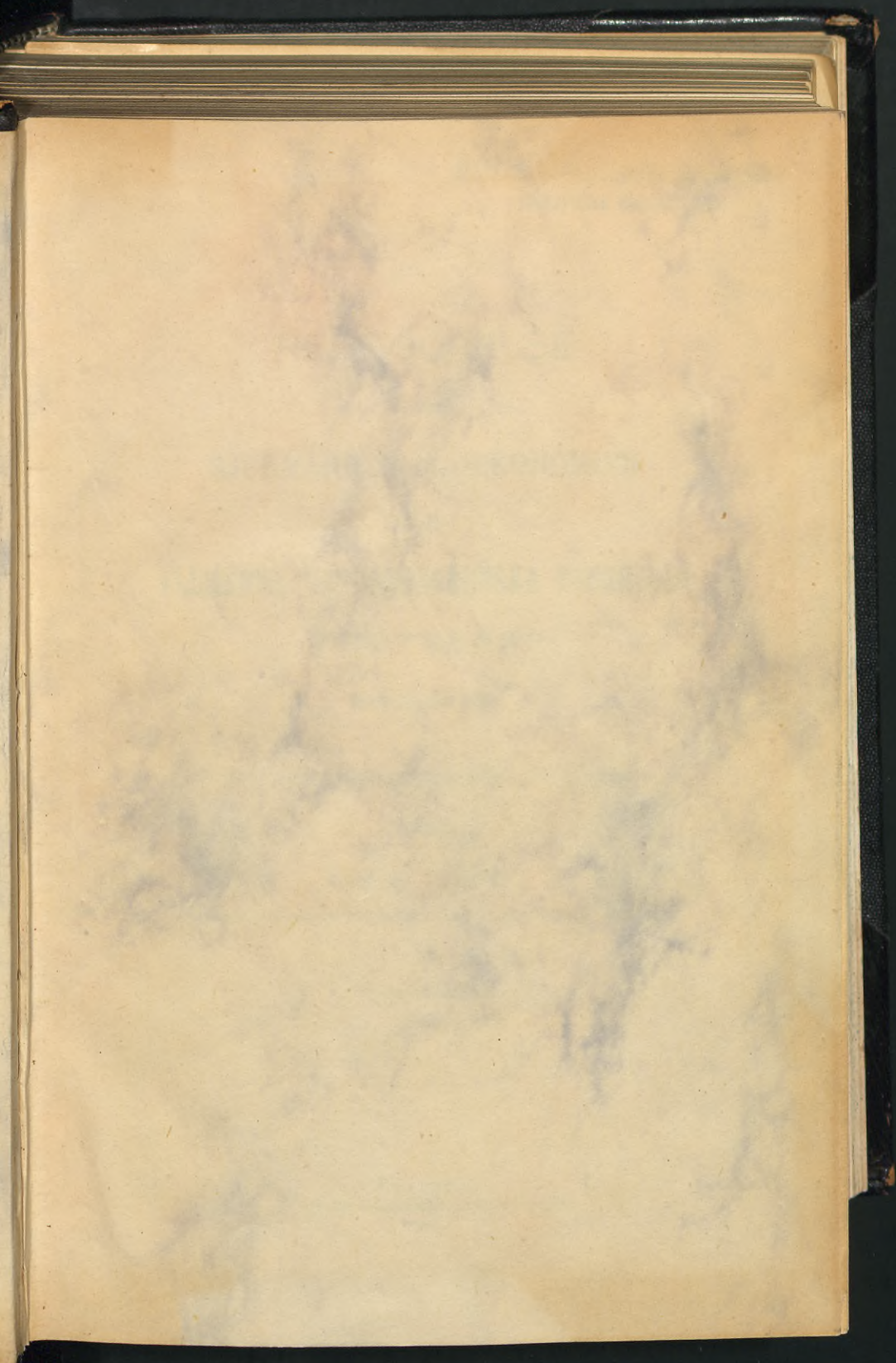

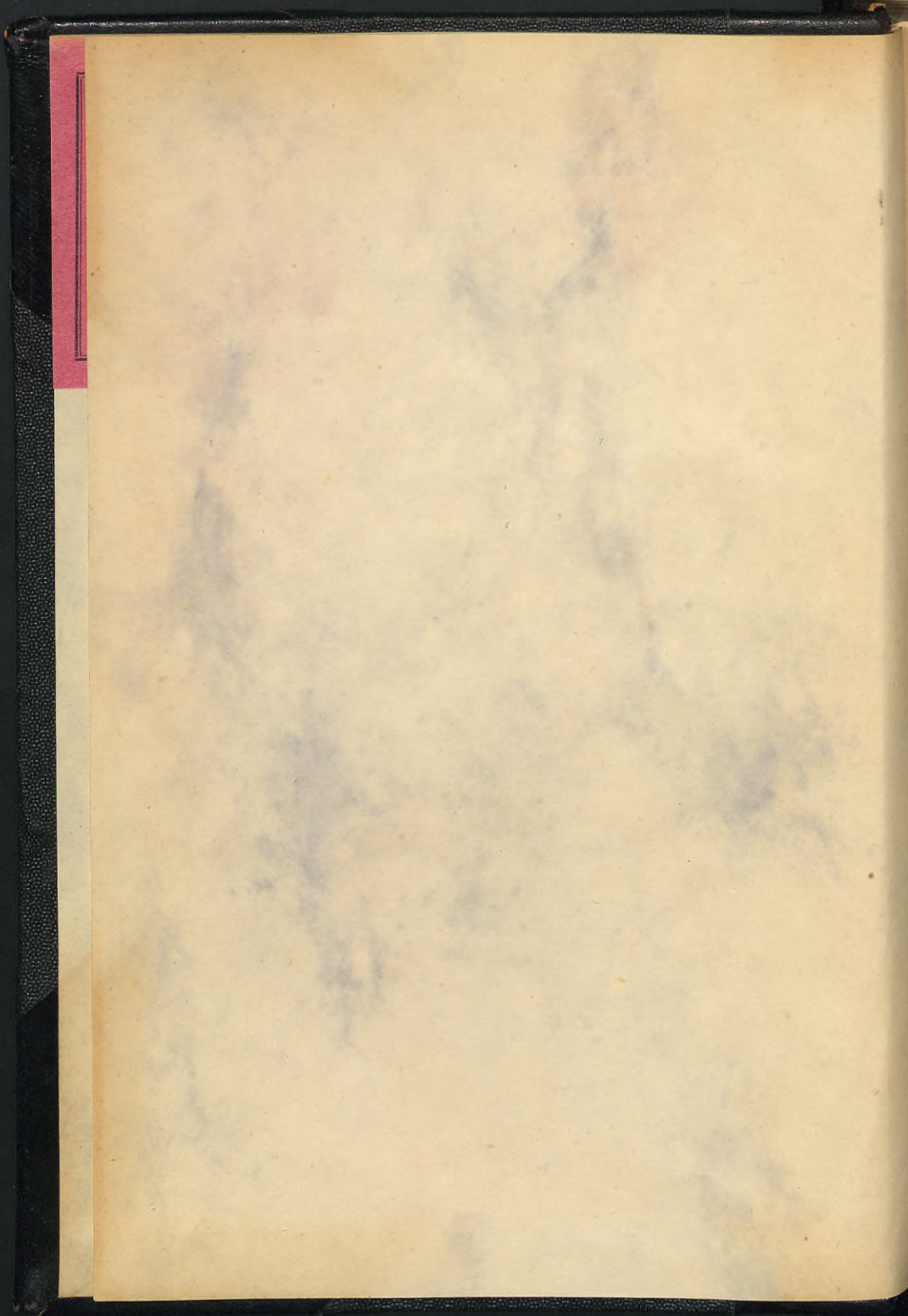
MEDICINSKA
HÖGSKOLANS BIBLIOTEK
GÖTEBORG

Acta

*Solberg
Seltzer
Gibbert*

[*J. 53. 210.]

ÅRSBERÄTTELSE

N:o 25

FRÅN

ALLMÄNNA OCH SAHLGRENSKA SJUKHUSET

I GÖTEBORG

UNDER ÅR 1915

UTGIVEN AV

MED. D:R H. KÖSTER.

SJUKHUSETS DIREKTÖR OCH ÖVERLÄKARE VID DESS MEDIC. AVDELNING.

GÖTEBORG
Meyer & Kösters Boktryckeri
1916.

ÅRSBERÄTTELSE

N:o 25

1881

ALLMÄNNA OCH SÄHLERRNSKA Sjukhuset

I GÖTEBORG

UNDER ÅR 1881

UTGIVEN AF

MED D-R H KÖSTER

LAGMÄNNE OCH ÖFRÄMME I GÖTEBORG

GÖTEBORG

Wijst & Koster's Förlag

1882

Styrelse:

Ordförande:	Med. Lic. Manne Bergengren.
v. "	Handlanden Gustaf Lamm.
Kassaförvaltare:	" Edvard Lithander.
Ledamöter:	" A. F. Lybeck.
	Överläkaren H. Köster, Sjukhusets direktör.
	Arkitekt R. Steen.
	Överläkaren G. Bergendal.
	Med. Lic. C. Mannheimer.
	Tandläkaren Hj. Carlsson.
Suppleanter:	Handlanden F. Berndtsson, (för kassaförvaltaren)
	Med. Lic. Robert Hålen.
	Fabrikör C. Engblad.
	Redaktör A. C. Lindblad.
Sekreterare:	Polisdomare Ivar Berger.

*Läkare:**Kirurgiska avdelningen:*

Överläkare:	Professor K. P. Dahlgren (utnämnd 1911).
	t. f. L. Norrlin ($\frac{7}{7}$ — $\frac{12}{8}$).
1:ste andre läkare:	L. Norrlin ($\frac{1}{1}$ — $\frac{31}{12}$).
	t. f. H. v. Holst ($\frac{1}{1}$ — $\frac{28}{2}$).
2:dre andre läkare:	H. v. Holst ($\frac{1}{1}$ — $\frac{31}{12}$).
	t. f. St. v. Stapelmohr ($\frac{16}{3}$ — $\frac{15}{4}$, $\frac{1}{7}$ — $\frac{31}{7}$).
Amanuens:	St. v. Stapelmohr ($\frac{1}{1}$ — $\frac{31}{12}$).
	t. f. Gösta Bohmansson ($\frac{1}{1}$ — $\frac{28}{2}$, $\frac{16}{3}$ — $\frac{15}{4}$, $\frac{26}{4}$ — $\frac{15}{5}$).
	t. f. H. Holmdahl ($\frac{1}{7}$ — $\frac{31}{8}$).

Medicinska avdelningen:

- Överläkare: H. Köster, (utnämnd 1891).
t. f. P. Arnell ($^{22/5}$ — $^{6/6}$, $^{27/8}$ — $^{15/9}$).
- Andre läkare: P. Arnell ($^{1/1}$ — $^{31/12}$).
- Amanuens: E. Ericson ($^{1/1}$ — $^{31/12}$).
- Läkare å Tuberkulosavd. J. E. Arfwedsson, (utnämnd 1910).
t. f. D. M. Jakobsson ($^{10/11}$ — $^{9/12}$).
- „ å Öronavd. T. Sellgren ($^{1/1}$ — $^{20/8}$).
t. f. J. A. Rundström ($^{20/8}$ — $^{9/10}$).
E. Knutson ($^{10/10}$ — $^{31/12}$).
- „ å Ögonavd. M. Sundqvist (utnämnd 1910).
t. f. A. Kullberg ($^{19/8}$ — $^{18/9}$).
- „ å Röntgenavd. F. von Bergen (utnämnd 1911).
t. f. S. Ström ($^{25/9}$ — $^{6/11}$).
- Prosektor: C. O. Forselius (utnämnd 1910).

Årsberättelse från Allmänna och Sahlgrenska Sjukhuset för år 1915.

*Under året hava följande åtgärder vidtagits beträffande
sjukhusbyggnaderna¹⁾ och deras omgivning:*

Avloppsledningar hava omlagts delvis	Kostnad Kronor	1.420:—
Målningsarbeten	” ”	9.450:—
Asfaltering av väggar	” ”	883:—
Gasledning till isoleringspaviljongen	” ”	410:—
Glasfönster i taket av sammanbindningsgången	” ”	700:—
Linoleum i polikliniklokaler, betjäningsrum, laboratoriet och öronavdelningen	” ”	”
Sammanbindningsgången har belagts med plattor	” ”	12.000:—
Polikliniken för kirurg. patienter har ombyggt	” ”	23.000:—
Omkoppling och omläggning av elektriska led- ningar	” ”	1.000:—
Ångpannetuber	” ”	1.901:25
Reparation av kirurg. operationsavdelningen . .	” ”	1.328:13

Mathållning:²⁾ Ingen förändring.

Inventarier, utredningspersedlar och instrument:

Ny tvättmaskin Kr. 2.550:—, Reservsteriliseringsapparat Kr. 835:—,
2 st. Kvartslampor Kr. 900:—, 2 rondbord Kr. 270:—, Pulsograf Kr. 250:—,
Cystoskoperbord Kr. 350:—, Mattransportvagn med kärl Kr. 600:—,
Möbler till kirurg. polikliniklokalen Kr. 2.500:—, Ommadrassering av säng-
kläder Kr. 700:—, Målning av möbler Kr. 780:84.

Ordningsstadgar²⁾ och bestämmelser för patienters intagning:

Ingen förändring.

*Följande förändringar hava inträffat beträffande den vid sjukhuset
anställda personalen:³⁾*

Föreståndarinnan, Fröken Ebba Terserus avgick i December för
att tillträda befattningen som föreståndarinna på Sofiahemmet.

¹⁾ I händelse att nybyggnader och större förändringar blivit utförda, torde i särskild bilaga en mera omfattande redogörelse lämnas med bifogande av kartor och planritningar.

²⁾ I händelse större ändringar vidtagits beträffande mathållningen eller ordningsstadgarne, torde bifogas exemplar av den nya spisordningen eller de nya ordningsstadgarna.

³⁾ Beträffande betjäningen lämnas endast summariska uppgifter.

Amanuensen vid öronavdelningen Dr. Sellgren, omkom genom olyckshändelse i Augusti. Till hans efterträdare har utsetts Doktor E. Knutsson från 10 Oktober.

Sjukgymnasten fröken Helgesson avgick 1 Juli och till hennes efterträdare utsågs fröken V. Ljungberg.

Till predikant vid sjukhuset har antagits kapellpredikanten Carl S. Lindblad.

Ett telefonbiträde har anställts.

Följande viktigare åtgärder hava hos direktionen blivit föreslagna såsom varande av behovet påkallade:

Under året hava av Arkitekt Sörensen förslagsritningar utarbetats till modernisering av sjukhuset.

Förslag har väckts om eventuellt utsträckande av elevkursen till 3 år.

Styrelsen har hos Herrar Stadsfullmäktige begärt anslag till anskaffande av 100 mgm radium och har sådant beviljats.

Övriga anmärkningsvärda förhållanden:

Tvenne donationer har sjukhuset fått mottaga:

Av Direktör Carl Bruzewitz och Fru 5000 Kronor under benämning "Signe och Herman Kösters fond"; avkastningen skall användas till anskaffande av beklädnadspersedlar åt å sjukhuset intagna patienter, som vid utskrivningen är i behov därav.

Av grosshandlaren Henrik Ahrenberg genom testamente 10000:— Kronor, vars avkastning skall användas till anskaffande av glasögon åt opererade patienter.

Bilaga A.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhuset
för år 1915

angående intagna, döda, underhållsdagar, utrymme samt avgifter.

	Antal patienter		Underhållsdagar	Antalsängar	Medeltal vårdade för dag und. året	Högsta antalet vårdade för dag	Medellängd av sjukhusvistelsen
	intagna	döda					
A. ¹⁾ Hela sjukhuset . .	5,365	355	159,584	517	437	517	23,82
B. ²⁾ Medicinska avd. (Ss. sällskap inskrivne 8 pers. med 211 underhållsdagar ej upptagne).	1,913	188	54,702	186	149	178	26,49
Kirurgiska avd. . . (Ss. sällskap inskrivne 9 pers. med 114 underhållsdagar ej upptagne).	2,725	118	66,675	204	182	214	23,08
Avd. för ögonsjukdom. (Ss. sällskap inskrivne 1 person med 2 underhållsdagar ej upptagne).	217	—	4,430	16	12	22	19,77
" " Öronsjukdomar (Ss. sällskap inskrivne 9 personer med 76 underhållsdagar ej upptagne).	388	14	3,968	16	10	19	10,22
" " tuberkul.-sjuke	309	34	17,896	55	49	56	57,91
" " konvalescenter	746	3	11,510	40	31	52	15,42
		<u>Sma</u>	<u>159,181</u>				
		Dagafg.					
		Kr. öre					
C. ³⁾ Å enskildt rum . .	6	—	69	10	10	19	18,33
" " " "	5	—	137				
" half-ensk. rum	4	—	180	44	30	43	19,39
" " " "	3	—	398				
" " " "	—	—	—	463	185	457	23,50
" allmänt rum . .	2	25	1,012				
" " " "	1	—	2,440				
" " " "	—	—	—				
" " " "	ingen	—	2,701				
		<u>Sma</u>	<u>159,584</u>				

¹⁾ Här meddelas uppgifter från *samtliga* sjukhus.

Flyttas en patient från lasarettavdelningen till avdelningen för sinnessjuka eller för veneriskt sjuka eller omvänt, upptages han såsom intagen å vardera av dessa avdelningar.

²⁾ Uppgiften intagna för hela sjukhuset må däremot samma patient ej upptagas mer än en gång.

³⁾ Här meddelas uppgifter endast från kliniker och sådana sjukhus, vid vilka lasarettavdelningen är uppdelad i särskilda avdelningar.

En patient, som överflyttas från t. ex. den medicinska till kirurgiska avdelningen, upptages här såsom intagen å vardera af dessa avdelningar.

⁴⁾ Här upptagas äfven underhållsdagar för friska personer, som åtföljt de sjuka under sjukhusvistelsen.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhuset för år 1915

angående personalens storlek och löneförmåner.

	Lön		Andra förmåner
	Kronor	öre	
1 Överläkare	kr. 4,000:—		
Personligt lönetillägg	„ 1,500:—		
Direktör	„ 1,500:—		
	7,000	—	
1 Överläkare	8,000	—	
12:dra läkare, 1 amanuens à kr. 2,500:—	5,000	—	Bostad och fri kost etc.
1 D:o 1 D:o à „ 2,000:—	4,000	—	D:o
1 D:o à „ 3,000:—			
Personligt lönetillägg	500:—		D:o
	3,500	—	
1 Amanuens à kr. 2,500:—			
personl. lönetillägg „ 326: 37	2,826	37	D:o
2 Läkare vid specialavd. kr. 1,500:—	3,000	—	
1 Patologisk anatom.	4,000	—	Har även lön å Hälso-
1 Läkare vid Röntgenavdelningen	4,000	—	vårdsn. stat.
1 Biträde vid patologiska avdeln. . .	700	—	D:o
1 Fotografibiträde vid Röntgenavd. .	1,200	—	
Kommissarien { lön kr. 3,600:—			
2 ålderstill- lägg à kr. 400:— „ 800:—	4,400	—	Bostad.
D:os biträde	1,800	—	
D:os D:o	600	—	Bostad och fri kost etc.
Sekreteraren	600	—	
Predikanten	1,500	—	
Organisten	250	—	
1 Föreståndarinna kr. 1000:—			
personl. lönetillägg „ 500:—	1,500	—	Bostad och fri kost etc.
1 Husmoder	500	—	D:o
1 Första operationssköterska	660	—	D:o
2 Andra d:o à kr. 500:—	1,000	—	D:o
1 Instruktionssköterska	660	—	D:o
1 Polikliniksköterska	500	—	D:o
18 Afdeln.-sköterskor à kr. 500:—	9,000	—	D:o
2 sköterskor à Röntgenafd. à „ 660:—	1,320	—	D:o
1 Undersköterska à d:o	300	—	D:o
24 Undersköterskor à kr. 300:—	7,200	—	D:o
Ålderstilllägg: till 2 sköt. à „ 400:—	800	—	
D:o till 5 d:o à „ 300:—	1,500	—	
D:o till 4 d:o à „ 200:—	800	—	
D:o till 9 d:o à „ 100:—	900	—	
Vikariatsarvode för operations- och klinisksköterskor.	354	11	
2 Sjukgymnaster à kr. 1,200:—	2,400	—	
1 Köksförest. ska lön kr. 750:—			
2 ålderstilllägg „ 400:—	1,150	—	D:o

	Lön		Andra förmåner
	Kronor	öre	
1 Kokerska lön kr. 400:—			
1 ålderstillägg „ 100:—	500	—	Bostad och fri kost etc.
2 Ångkokerskor à kr. 400:—	800	—	D:o
1 Dietkokerska	400	—	D:o
11 Köksbiträden à kr. 240:—	2,640	—	D:o
1 Tvättförestånderska	500	—	D:o
1 Strykerska lön kr. 300:—			
2 ålderstill. à kr. 60:— „ 120:—	420	—	D:o
1 Maskintvätterska	300	—	D:o
6 Tvättbiträden à kr. 240:—	1,440	—	D:o
2 ålderstill:g till 1 tvättbitr. à kr. 50:—	100	—	
1 Operationsstäderska	300	—	D:o
23 Städerskor à kr. 240:—	5,520	—	D:o
2 ålderst. till 3 städerskor à kr. 60:—	180	—	
1 d:o „ 4 „ „ „ „ à „ 30:—	120	—	
1 Baderska	300	—	D:o
2 Badbiträden à kr. 240:—	480	—	D:o
1 Sömmerska lön „ 300:—			
2 ålderstillägg „ 120:—	420	—	D:o
1 Sifferrevisor			
1 Förste vaktmästare lön kr. 1,100:—			
Personl. lönetillägg „ 100:—	1,200	—	Bostad
4 Andre D:o à kr. 540:—	2,160	—	Bostad och fri kost etc.
2 ålderstill. till 1 vaktm. à kr. 100:—	200	—	
1 d:o „ 1 d:o à „ 100:—	100	—	
1 Obduktionsvaktm. lön kr. 1,050:—			
2 ålderst. à kr. 150:— „ 300:—	1,350	—	Bostad.
1 Trädgårdsmästare lön kr. 1,300:—			
2 ålderst. à kr. 100:— „ 200:—	1,500	—	D:o
1 Öfvermaskinist . lön kr. 1,950:—			
4 ålderst. à kr. 150:— „ 600:—	2,550	—	D:o
1 Andre maskinist . lön kr. 1,500:—			
2 ålderst. à kr. 100:— „ 200:—	1,700	—	D:o
1 Eldare	1,350	—	
1 D:o lön kr. 1,200:—			
1 ålderstillägg à „ 100:—	1,300	—	
1 D:o lön kr. 1,250:—			
2 ålderst. à kr. 100:— „ 200:—	1,450	—	D:o
2 D:o à kr. 600:—	1,200	—	Bostad och fri kost etc.
1 Portvakt lön kr. 1,000:—			
2 ålderst. à kr. 100:— „ 200:—	1,200	—	Bostad.
1 Snickare o. reparatör lön kr. 1,150:—			
3 ålderst. à kr. 100:— „ 300:—	1,450	—	D:o
1 Telefonist	600	—	Fri kost.
Semesterarvode åt patol. anatomen och 8 bitr. läkare à kr. 200:—	1,800	—	
Semesterarvode för Röntgenläkaren	300	—	
Ersättning för elevundervisningen .	1,000	—	

Ekonomisk översikt för år 1915.

I. Vårdade sjuke.

	År 1915	År 1914
Kvarliggande från 1914	372	397
Intagne under 1914 ¹⁾	5,579	5,501
	5,951	5,898

Å de olika avdelningarne vårdades följande antal patienter:

	Kvarl. från 1914	Intagna 1915	År 1914
Å Medicinska avdelningen	144	1,921	Sma 2,065 2,035
” Kirurgiska	154	2,734	” 2,888 2,934
” Tuberkulos-	39	309	” 348 376
” Öron-	6	397	” 403 302
” Ögon-	6	218	” 224 229
” Konvalescent-	23	746	” 769 608

Såsom friska, förbättrade eller oförbättrade utskrevos:

	År 1915	År 1914
Å Medicinska avdelningen	1,712	1,687
” Kirurgiska	2,595	2,694
” Tuberkulos-	270	305
” Öron-	377	289
” Ögon-	210	223
” Konvalescent-	734	581

Såsom döde utskrevos:

	År 1915	År 1914	Döds% 1915	Döds% 1914
Å Medicinska avdelningen	188	204	9,1	10,97
” Kirurgiska	118	86	4,08	3,11
” Tuberkulos-	34	32	9,77	9,75
” Öron-	14	7	3,47	2,39
” Ögon-	—	—	—	—
” Konvalescent-	3	4	0,39	0,68
” Sjukhuset i sin helhet	355	333	5,3	5,13

Kvarliggande till år 1916:

	År 1915	År 1914
Å Medicinska avdelningen	165	144
” Kirurgiska	175	154
” Tuberkulos-	44	39
” Öron-	12	6
” Ögon-	14	6
” Konvalescent-	32	23

¹⁾ De å konvalescentavd. intagna patienterna (746 st.) ej inräknade.

II. Underhållsdagarnes antal.

	År 1915	År 1914	Medeltalet vårdade pr dag år 1915	Medeltalet vårdade pr dag år 1914
Å Medicinska avdelningen	54,913	52,623	150	144
” Kirurgiska ”	66,789	64,623	182	177
” Tuberkulos- ”	17,896	17,533	49	48
” Öron- ”	4,044	2,990	11	8
” Ögon- ”	4,432	4,749	13	13
” Konvalescent- ”	11,510	9,663	31	26
” Sjukhuset i sin helhet	159,584	152,181	437	416

Medeltalet underhållsdagar för varje sjuk:

	År 1915	År 1914
Å Medicinska avdelningen	26,50	28,92
” Kirurgiska ”	23,12	22,02
” Tuberkulos- ”	57,91	46,63
” Öron- ”	10,72	9,90
” Ögon- ”	21,10	20,73
” Konvalescent- ”	15,42	15,89
” Sjukhuset i sin helhet	26,81	23,47

III. Betalningsklasser.

Betalande à 6 Kr.: (ensklidt rum från främmande kommun)

	År 1915	Antal underhållsdagar år 1915	År 1914	Antal underhållsdagar år 1914
Å Medicinska avdelningen	10	391	10	137
” Kirurgiska ”	58	872	35	475
” Tuberkulos- ”	—	—	1	2
” Öron- ”	1	4	—	—
” Ögon- ”	—	—	1	1
” Konvalescent- ”	—	—	1	8

Betalande à 5 Kr.: (ensk. rum från staden)

	År 1915	År 1914
Å Medicinska avdelningen	26	26
” Kirurgiska ”	109	130
” Tuberkulos- ”	—	2
” Öron- ”	1	1
” Ögon- ”	—	1
” Konvalescent- ”	1	—

Betalande à 4 Kr.: (halvensk. rum från främmande kommun)

	År 1915	År 1914
Å Medicinska avdelningen	43	48
” Kirurgiska ”	72	74
” Tuberkulos- ”	13	9
” Öron- ”	38	29
” Ögon- ”	4	12
” Konvalescent- ”	10	1

Betalande à 3 Kr.: (halvensk. rum från staden)

	År 1915	Antal underhållsdagar år 1915	År 1914	Antal underhållsdagar år 1914
Å Medicinska avdelningen	117	3,331	148	3,506
„ Kirurgiska ”	197	3,581	230	3,675
„ Tuberkulos- ”	15	742	18	845
„ Öron- ”	52	281	30	175
„ Ögon- ”	11	102	10	137
„ Konvalescent- ”	6	17	4	27

Betalande à Kr. 2,25: (allmän sal från främmande kommun)

Å Medicinska avdelningen	161	3,831	145	3,076
„ Kirurgiska ”	413	9,114	388	8,721
„ Tuberkulos- ”	42	2,027	40	1,283
„ Öron- ”	104	999	90	785
„ Ögon- ”	121	1,766	114	1,608
„ Konvalescent- ”	171	1,238	86	845

Betalande à 1 Kr.: (allmän sal från staden)

Å Medicinska avdelningen	802	18,428	736	16,525
„ Kirurgiska ”	1,123	22,000	1,034	20,150
„ Tuberkulos- ”	87	3,798	93	3,988
„ Öron- ”	117	1,159	86	952
„ Ögon- ”	46	781	27	609
„ Konvalescent- ”	265	2,698	196	1,981

Fri N:o: (å allmän sal)

Å Medicinska avdelningen	957	27,319	1,004	27,781
„ Kirurgiska ”	987	26,817	1,106	28,552
„ Tuberkulos- ”	206	11,022	227	11,132
„ Öron- ”	97	1,321	70	856
„ Ögon- ”	68	1,772	75	2,238
„ Konvalescent- ”	386	7,508	362	6,797

S:ma S:rm år 1915 6,937 patienter med 159,584 underhållsdagar.

986 patienter hava måst uppföras under olika betalningsklasser, varför antalet här är större än under mom. I.

Sängantalet utgör:

	Privatrum	Allmän sal
Å Medicinska avdelningen	12 à 2 sängar	162
„ Kirurgiska ”	{ 10 à 1 säng 8 à 2 sängar	178
„ Tuberkulos- ”	2 à 2 sängar	51
„ Öron- ”		16
„ Ögon- ”		16
„ Konvalescent- ”		40

Sedan sjukhuset öppnades i Mars 1782 till 1 Januari 1916 uppgår antalet vårdade till 169,221.

IV. Sjukvårdsavgifter.

	År 1915	År 1915		År 1914
	Privatrum:	Allmän sal:		
Å Medicinska avdelningen	19,249,—	27,047,75	46,296,75	41,766,—
” Kirurgiska ”	31,636,—	42,506,50	74,142,50	67,657,25
” Tuberkulos- ”	3,454,—	8,358,75	11,812,75	10,591,75
” Öron- ”	1,990,—	3,406,75	5,396,75	4,134,25
” Ögon- ”	350,—	4,754,50	5,104,50	5,267,—
” Konvalescent- ”	254,—	5,483,50	5,737,50	4,031,25

V. Utgifter för den egentliga sjukvården.

	År 1915	År 1914
Summan har utgjort	480,221,27	429,741,82
Egentliga kostnaden för varje sjuk pr dag	3,00	2,82
Kostnaden för varje sjuk i medeltal	80,09	72,86
Medelkostnaden för varje under året upptagen sjuksäng	1,098,90	1,033,03
Kostnaden för varje sjuk pr dag (Sjukhusets samtliga utgifter efter avdrag av sådana för ny- byggnader och reparationer dividerade med antalet underhållsdagar.)	3,40	3,20

VI. Utspisning.

Kostnaden härför har utgjort:

	År 1915	År 1914
För Patienter:		
Å Medicinska avdelningen	30,335,—	22,940,86
” Kirurgiska ” (öron- o. ögonavd. inber.)	37,628,20	32,374,23
” Tuberkulos- ”	12,852,26	14,757,72
” Konvalescent- ”	5,748,87	4,700,25
För tjänstepersonalen	78,551,60	74,376,44
” läkarne.	3,898,20	3,460,20

Dagliga medelkostnaden för varje patient:

Å Medicinska avdelningen	55,24	43,59
” Kirurgiska ” (öron- o. ögonavd. inber.)	49,99	44,74
” Tuberkulos- ”	71,81	84,17
” Konvalescent- ”	33,86	48,64

Av huvudsakliga proviantartiklar hava under året levererats:

		För Sjukhuset i sin helhet	
		År 1915	År 1914
Bröd, råg, fint	st.	40,430	40,225
” ” grovt	”	27,735	26,425
” franskt	”	144,757	187,495
” knäcke-	kak.	12,600	19,100
Skorpor	st.	411,810	422,060
Fläsk, salt och färskt, späck . .	kg.	2,150	2,893
Fläskkotlett	”	980	1,456
Grädd	liter	12,814	13,719
Kaffe, brasil, rostadt omalet . .	kg.	460	565
” java	”	1,503	1,705
Gryn, sago-	”	230	500
” ris-	”	2,155	2,252
” manna-	”	755	870
” havre-	”	6,335	6,074
Kabeljo	”	815	1,421
Oxkött, alla slag	”	8,955	7,095
Färkött	”	819	1,116
Kalvkött	”	7,094	6,585
Kalvkotlett	”	1,242	1,438
Salt kött s. k. kallskuret	”	1,454	1,538
Köttben	”	—	1,118
Hvetemjöl	”	3,130	2,840
Rågmjöl	”	4,670	4,930
Mjölk, oskummad	liter	123,105	129,270
” skummad	”	112,225	117,400
Ost	kg.	1,705	1,466
Potatis	hlr.	413	566
Potatismjöl	kg.	900	705
Russin	”	650	900
Saltsjöfisk	”	7,000	7,100
Sill	”	1,570	1,530
Smör, bord-	”	6,423	6,762
” mat-	”	2,287	2,132
Socket, mat-	”	6,320	6,390
” raffinad i bitar	”	2,933	3,312
Svagdricka	liter	5,932	4,760
Ärter, gröna	kg.	428	330
” gula	”	880	880
Ägg	st.	175,700	216,460

VII. Medikamentkostnaden.

	År 1915	Dagliga medel- kostnaden år 1915	År 1914	Dagliga medel- kostnaden år 1914
Å Medicinska avdelningen	9,190,32	16,73	8,677,70	16,40
„ Kirurgiska avd. (öron- o. ögonavd. inberäkn.)	11,517,07	15,30	11,103,99	15,34
„ Tuberkulosavdelningen	2,557,62	14,29	3,002,73	17,12
„ Konvalescent- ”	688,10	5,97	514,01	5,31
För Sjukhuset i sin helhet	23,954,01	15,01	23,298,43	15,30

VIII. Förbrukningsartiklar för sjukvården.

	År 1915	Dagliga medel- kostnaden år 1915	År 1914	Dagliga medel- kostnaden år 1914
Å Medic. avd. (inberäkn. Tuberkulos-avdeln.)	9,286,09	12,75	9,052,18	11,72
„ Kirurg. avd. (inberäkn. Öron- och ögonavd.)	22,647,38	30,09	21,132,14	27,37
För Sjukhuset i sin helhet	31,933,47	20,00	30,184,32	19,83

Under året hava följande artiklar anskaffats:

	För Sjukhuset i sin helhet	
	År 1915	År 1914
3,764 kg. bomull Kr.	4,795,47	2,916,95
2,180 liter sprit ”	2,579,68	2,135,05
986 par gummihandskar ”	2,012,29	1,326,53
37,525 mtr oappr. förbandsgaz ”	7,151,62	8,621,05
appretterad förbandsgaz ”	—	69,—
380 kg. gips ”	77,50	87,05
280 ton is (jämte isinlägg) ”	1,779,24	1,098,84
670 gross säkerhetsnålar ”	715,35	654,80
6,464 kg. soda, kristall ”	373,77	419,73
2,700 ” tvättpulver ”	648,94	496,—
1,232 ” skurpulver ”	299,18	336,39
1000 ” socker, kross- ”	600,—	339,—
50 ” ” druf- ”	60,—	45,—
310 ” ” strö- ”	192,20	145,—
20 lådor tvål, perfekt. ”	494,—	447,90
52 ” ” aseptin. ”	482,65	406,68
65 kg. ” byk- ”	68,37	14,91

För Sjukhuset i sin helhet

	År 1915	År 1914
694 st. febertermometrar Kr.	712,09	165,—
12,655 fl. mineralvatten "	1,299,75	1,579,70
194 mtr oljeduk "	290,60	784,—
370 but. viner "	494,93	315,07
19,650 kg. såpa, glycerin- (för tvätt 9.900, kg. för renhålln. 5.700 kg.) "	4,602,—	4,317,75
4,050 kg. såpa, grön- (till bad- och diskmaskin) "	1,194,75	1,025,—

IX.

Beklädnad Kr.	13,733,59	6,827,60
Glas och Porslin "	5,297,95	5,022,83
Instrumenters anskaffning "	6,045,27	5,793,69
D:os underhåll "	2,132,09	1,464,04
Nya inventarier "	9,959,61	6,875,78
Sängkläder "	6,951,11	6,010,68

X. Aflöningar.

1 Överläkare Kr.	4,000,—	4,000,—
1 D:o personl. lönetillägg "	1,500,—	1,500,—
1 D:o "	8,000,—	8,000,—
Direktörens arvode "	1,500,—	1,500,—
2:ne andre läkare "	5,500,—	5,500,—
1 D:o "	2,000,—	2,000,—
1 2:dre läkares ålderstillägg. "	500,—	572,22
1 Amanuens d:o "	326,37	—
3 Amanuenser "	7,000,—	6,500,—
2:ne läkare vid specialavdelningarne "	3,000,—	3,000,—
1 patologisk anatom "	4,000,—	4,000,—
Röntgenläkaren "	4,000,—	4,000,—
Kommissarien lön "	3,600,—	3,600,—
D:os 2 ålderstillägg "	800,—	800,—
D:os 2 biträden "	2,400,—	2,300,—
Predikanten "	1,500,—	1,500,—
Sekreteraren "	600,—	600,—
Organisten "	250,—	250,—
Betjäningen, dess skatter och extra hjälp "	74,899,44	69,242,02

Summa Kronor 125,37581 118,864,24

Sjukhusets utgifter för driften och inkomster år 1915, specificerade under sina särskilda titlar efter kassaförvaltarens räkenskaper, förhålla sig som följer:

A. Utgifter:		År 1915		År 1914	
<i>Utgifter för den egentliga Sjukvården.</i>					
Utspisning af patienterna . . .	Kr.	86,564	33	74,772	61
” ” tjänstepersonalen ”		78,551	60	74,376	44
” ” läkare	”	3,898	20	3,460	20
Medikamenter	”	23,954	01	23,298	43
Laboratoriet	”	1,591	44	2,094	66
Lyshållning	”	4,347	50	4,121	54
Eldningsämnen	”	43,618	91	33,764	38
Tvätt	”	9,189	71	7,894	15
Renhållning	”	2,229	98	1,939	43
Röntgen utgifter	”	11,560	05	11,687	79
Div. förbrukningsartiklar efter avdrag af 3,000 kr. till kir. kliniken	”	28,933	47	27,184	32
Div. omkostnader	”	10,107	31	8,906	74
Avlöningar	”	125,375	81	118,864	24
Inventarier o. reparation af d:o	”	50,298	95	37,376	89
	Kronor	480,221	27	429,741	82
B. Andra utgifter.					
Förbandsartiklar, kir. kliniken.	Kr.	3,000	—	3,000	—
Pensioner	”	8,648	32	8,040	—
Renhållning	”	11,437	10	9,975	67
Maskinförnödenheter	”	1,399	19	1,145	19
Vattenförbrukning	”	10,692	12	11,267	12
Byggnadsunderhåll	”	34,407	49 ¹	29,643	12
Nybyggnad	”	21,390	61	—	—
Diverse	”	7,782	99 ²	710	20
Park	”	9,042	91	7,241	70
	Summa Kronor	588,023	47	500,764	82

¹ Kr. 34,407:49 efter avdrag av kr. 6,593:37 för sålt kasserat accumulatorbatteri.

² Brandförsäkringspremier för 5 år kr. 6,963:84 ingå häri.

Inkomster.

	År 1915		År 1914	
Behållning Kr.	81,901	11	65,162	76
Stadskassans anslag „	417,451	27	318,260	82
Intressekonto „	748	96	838	13
Tolagsmedel „	6,000	—	6,000	—
Donationsavkastning „	25,919	19	25,927	44
Inkomst av Röntgenavdelningen „	2,849	73	1,603	45
„ „ betalande sjuke „	150,753	52	137,439	65
„ „ Lesseska fondens medel „	4,693	23	4,693	23
Elevavgifter „	18,340	50	17,412	—
Köksaffall „	2,836	60	3,386	50
Inkomst av parken „	2,734	—	1,996	58
Summa Kronor	714,228	11	582,720	56

*Bokslut den 31 December 1915, för Donationer
till Sahlgrenska och Allm. och Sahlgrenska Sjukhuset.*

	Balans Konto	
	Placering	Fonder
Donationer till Sahlgrenska Sjukhuset		304,176 39
D:o till Allm. o. Sahlgr. Sjukhuset:		
av E. C. Thomeé . . . Kr. 15,000:—		
„ W:m Gibson m. Fru „ 10,000:—		
„ Axel Borgenström . „ 8,112: 39	33,112	39
H. Kösters Understödsfond för Sjuk- sköterskor	4,547	85
Westrings Donation med inbesparade räntemedel	41,935	47
Westrings Bokdonationsfond	1,000	—
Estrid Rohdes Fond . . Kr. 2,623: 76		
D:o till Styrelsens dis- position enl. föreskrift. „ 97: 18	2,720	94
Carl Krügers Fond . . . Kr. 5,000:—		
D:o till Styrelsens dis- position enl. föreskrift. „ 435: 01	5,435	01
Borgmäst. P. A. Fröbergs Frisängsfond Kr. 10,001: 07		
D:o till Styrelsens dis- position enl. föreskrift „ 660: 56	10,661	63
Signe och Herman Kösters Fond Kr. 5,000:—		
D:o till Styrelsens dis- position enl. föreskrift. „ 250:—	5,250	—
Albertina Dorotea Jacobsens Donation	29,606	07
Avkastning av Jacobsens Donation till Styrelsens disposition enl. föreskrift	14,594	06
J. J. Ekmans o. Fr. Langs Donation	5,004	47
Alrik Lindhs Pensionsfond	6,543	25
Transport Kr.		464,587 53

	Balans Konto	
	Placering	Fonder
Transport Kr.	464,587	53
Donationer till Radium	67,565	34
Konto för inköp af Radium	472	99
Konto för Obetalda Räkningar	10,707	74
<i>Värdepappers konto:</i>		
4 st. Allm. Hypoteksbankens Obligationer Kr. 20,000:—		
5 akt. i Kampenhofs A.-B. „ 6,000:—		
A.-B. Göteborgs Hypotekskassas reverser „ 93,000:—		
D:os 4 $\frac{1}{2}$ % Obligationer „ 3,000:—		
D:os 4 $\frac{1}{2}$ % „ „ 75,000:—		
D:os 5 % „ „ 40,000:—		
Göteborgs o. Bohus Läns Landstings 5 % Obligationer „ 30,000:—		
Helsingborgs Stads 4 $\frac{1}{2}$ % Obligationer „ 9,000:—		
Varbergs Stads 4 $\frac{1}{2}$ % Obligationer „ 5,000:—		
P. P. Ekmans Donation (Inteckn. i Kilanda). . . „ 1,000:—		
Kapitalräkning P. (Doktor Lindhs Fond) „ 6,543: 25		
H. Kösters Understödsfond för Sjuksköterskor: Sparkasseräkning . . . „ 1,547: 85		
D:o Gbgs och Bohus Läns Landstings 5 % Obligationer „ 3,000:—		
125 st. aktier i Sv. Sockerfabr. A.-B. (Fröbergssfond) „ 8,812:—	301,903	60
Transport Kr.	301,903	60
	543,333	60

	Balans Konto			
	Placering		Fonder	
Transport Kr.	301,903	60	543,333	60
Carl Krügers Fond Spar-				
kasseräkningKr. 485:01				
D:o Stockholms Stads				
5 % Obligationer . . . „ 4,950:—				
Stockholms Stads 5 %				
Obligationer „ 8,910:—				
Göteborgs Stads 5 %				
Obligationer (S. & H.				
Kösters fond). „ 5,000:—	19,345	01		
Sahlgr. Sjukhusets Hemman i Halland	70,000	—		
Fastigheten vid Östra Hamngatan . .	75,000	—		
Giro Konto för Radiuminköp.	472	99		
Sparkasseräkning	8,932	29		
Kapitalräkning	114	37		
Radium Konto	67,565	34		
Kronor	543,333	60	543,333	60

Göteborg den 15 Februari 1916.

Edward Lithander.

*Översikt av Allmänna och Sahlgrenska Sjukhusets
ekonomiska ställning den 31 December 1915.*

	Tillgångar		Skulder	
Kapitalräkning Kr.	15,000	—		
Sjukhusbyggnaderna och Tomten „	2,556,000	—		
Giro Konto „	137,873	46		
Kassa Konto „	2,488	08		
Ved- och Kol Konto „	14,895	—		
Inventarie Konto „	140,000	—		
Konto för Obetalda Räk- ningar „			42,000	30
Överskott å Stadskassans Anslag „			113,238	24
Kapital Konto „			2,710,895	—
Kronor	2,866,256	54	2,866,256	54

Göteborg den 26 Februari 1916.

Edward Lithander.

Översikt af Allmänna och Sällskapska Sjukhusets
ekonomiska ställning den 31 December 1915

Tillgångar		Skuldsättning	
Kapitalräkning	10 524	Kapitalräkning	10 524
Sjukhusbyggnaderna och Tomten	2 558 600	Sjukhusbyggnaderna och Tomten	2 558 600
Girokonto	157 473 46	Girokonto	157 473 46
Kassa-konto	2 122 00	Kassa-konto	2 122 00
Ved- och Kol-konto	11 885	Ved- och Kol-konto	11 885
Investeringskonto	140 000	Investeringskonto	140 000
Konto för Operanda Räk- ning	42 000 00	Konto för Operanda Räk- ning	42 000 00
Överskott i Sällskaps- Ansätt	117 273 24	Överskott i Sällskaps- Ansätt	117 273 24
Kapital-konto	2 310 438	Kapital-konto	2 310 438
Konton	2 968 526 54	Konton	2 968 526 54

Göteborg den 26 Februari 1916

Edvard Linder

Bilaga C.

**Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets
Kirurg. avdelning för år 1915**
angående **intagna sjukdomsfall** ävensom **döda.**

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
<i>I. Bildningsfel. Sjukdomar hos nyfödda.</i>					
	Ectopia vesicæ total.	—	1	—	1
	Phimosis.	1	—	—	—
<i>II. Ålderdomssjukdomar.</i>					
7	Gangræna senilis	6	2	—	—
<i>III. Havandeskaps och förlossnings-sjukdomar.</i>					
8	Abortus	—	6	—	—
10	Graviditas extrauterina.	—	8	—	—
19	Septichæmia et pyoseptichæmia puerperalis.	—	2	—	—
<i>IV. Infektionssjukdomar och andra parasitära sjukdomar.</i>					
21	Septichæmia. Pyoseptichæmia. Abscessus. Phlegmone	65	48	1	1
22	Erysipelas	8	1	1	—
24	Diphtheria	—	1	—	—
25	Morbilli	1	—	—	—
27	Parotitis epidemica	—	1	—	—
	” postoperat.	1	—	—	—
29	Influenza epidemica	—	1	—	—
31	Varicellæ.	—	1	—	—
34	Paratyphus	—	1	—	—
67	Tuberculosis ¹⁾	67	92	4	5
	” pulmonum. Tuberculosis	13	12	—	—
	” laryngis.	31	24	1	1
	” ossium et articularum	11	28	—	—

1) Samtliga fall.

	Sjukdom	Intagna		Döda		
		m.	kv.	m.	kv.	
	Tuberculosis lymphoglandularum	11	28	—	—	
	” renum	6	18	1	3	
	” urogenitalis	12	11	—	—	
	” cutis	5	3	—	—	
	” organorum aliorum	5	16	2	1	
44	Syphilis hereditaria	—	1	—	—	
	” acquisita	4	6	—	—	
46	Gonorrhœa ⁴⁾	17	59	—	—	
	Urethritis gonorrhœica acuta	2	—	—	—	
	Epididymitis	1	—	—	—	
	Stricture urethræ gonorrhœica	12	—	—	—	
	Kolpitis, Vulvitis, Bartholin. gonorrhœica	—	4	—	—	
	Endomet., Salping., Peritonit. ”	—	53	—	—	
	Lymphadenitis ”	1	—	—	—	
	Rheumatismus ”	1	2	—	—	
47	Actinomycosis	—	2	—	—	
55	Tænia (Cysticercus). Bothriocephalus	—	1	—	—	
57	Febris. Febricula	5	3	—	—	
	Oxyuris	1	4	—	—	
	<i>V. Blodbildande organens samt blodets sjukdomar.</i>					
58	Anæmia	1	3	—	—	
62	Chlorosis	—	1	—	—	
	<i>VI. Ämnesomsättningssjukdomar.</i>					
67	Diathesis urica. Arthritis urica	1	1	—	—	
68	Diabetes mellitus	5	2	1	—	
69	Adipositas universalis	—	1	—	—	
70	Phosphaturi	1	—	—	—	
	<i>VII. Kroniska förgiftningssjukdomar.</i>					
71	Alcoholismus chronicus	2	—	—	—	
	<i>VIII. Nervsystemets sjukdomar.</i>					
82	Hæmorrhagia, thrombosis, embolia cerebri. Emollitio cerebri	1	—	—	—	

	Sjukdom	Intagna		Döda		
		m.	kv.	m.	kv.	
84	Hemiplegia	1	—	—	—	
85	Paraplegia	2	—	—	—	
91	Syringomyelia	1	—	—	—	
94	Neuralgia trigemini	1	1	—	—	
	” ischiadica	3	5	—	—	
98	Epilepsia	—	1	—	—	
99	Hysteria	—	5	—	—	
100	Neurasthenia	4	8	—	—	
101	Enuresis nocturna	—	1	—	—	
	Morbus Raynaudii	—	1	—	—	
	<i>IX. Sinnessjukdomar.</i>					
102	Insania manico-depressiva	1	1	—	—	
103	Amentia	—	1	—	—	
108	Dementia senilis	1	1	—	—	
	<i>X. Cirkulationsorganens sjukdomar.</i>					
111	Pericarditis	—	1	—	—	
113	Endocarditis chronica. Vitium organicum cordis	2	4	—	—	
	Myocarditis chronica. Cardiosclerosis. Cor adiposum	1	—	—	—	
115	Arteriosclerosis. Atheromatosis. Athe- rosclerosis. Endarteritis	1	—	—	—	
116	Phlebitis	1	10	—	—	
118	Varix	40	29	—	—	
119	Thrombosis. Embolia.	8	14	1	—	
120	Tumores haemorrhoid.	34	20	—	—	
	Varicocele	15	—	—	—	
	Exophthalmus pulsans spontan.	—	1	—	—	
	<i>XI. Andningsorganens sjukdomar,</i>					
128	Tracheitis acuta. Bronchitis acuta	2	3	—	—	
129	Tracheitis chronica. Bronchitis chr.	6	1	—	—	
130	Bronchiectasia	1	—	—	—	
131	Asthma bronchiale	1	—	—	—	
134	Pneumonia crouposa acuta.	3	2	—	—	
	Bronchopneumonia acuta	5	3	—	—	

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
136	Abscessus pulmonum	1	1	1	1
137	Gangræna pulmonum	1	—	1	—
138	Emphysema alveolare pulmonum.	4	—	—	—
140	Pleuritis. Empyema pleuræ	11	9	—	—
<i>YII. Matsmältningsorganens sjukdomar.</i>					
144	Tonsillitis acuta. Angina tonsillaris. Pharyngitis acuta	—	4	—	—
148	Glossitis	1	—	—	—
153	Gastritis acuta	2	1	—	—
	Enterocolitis acuta. Proctitis acuta	4	4	1	1
154	Gastritis chronica	4	4	—	—
	Ulcus region. gastro-entero-anastom.	1	—	—	—
155	Ulcus ventriculi. Ulcus duodeni	37	28	4	1
	Hyperaciditas	4	—	—	—
156	Dilatatio ventriculi. Gastropotosis	—	10	—	—
	Hepatoptos. Hepar mobil.	—	2	—	—
157	Neurosis ventriculi	1	—	—	—
158	Entero-colitis chronica	7	4	—	—
	Abscessus pararectalis	—	1	—	—
	Proctitis chronica. Abscess. ad anum	21	4	—	—
159	Appendicitis	190	165	5	1
	Mechelitis	1	1	1	—
160	Ileus. Volvulus. Invaginatio.	17	17	—	2
	Obstipatio	4	1	—	—
161	Hernia	157	54	2	7
162	Vid annulus ing. extern.	2	—	—	—
165	Hepatitis chron. Cirrhosis hepatis	1	1	—	—
166	Cholecystitis. Cholangitis	3	7	—	—
167	Cholelithiasis	16	56	3	4
168	Icterus. Icterus catarrhalis	—	2	—	—
	Anus praeternat. sive fistula stercoral.	7	2	—	—
169	Pancreatitis acuta	—	4	—	1
	Prolapsus ani sive recti	1	3	—	—
170	Fissura sive fistula ani	10	3	—	—
	Contractura sive strictura ani	7	3	—	—
171	Peritonitis acuta.	—	7	—	—
	Abscessus pararectalis	—	1	—	1

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
171	Peritonitis chronica	7	17	—	—
	Mesosigmoidit	2	1	1	—
172	Colica	9	11	—	—
<i>XIII. Njurarnes och urinvägarnas sjukdomar.</i>					
173	Nephritis degenerativa et inflammatoria acuta	3	—	—	—
174	Nephritis degenerativa et inflammatoria chronica. Morbus Brighti	12	11	1	—
	Hæmaturia.	—	1	—	—
175	Pyelitis. Cystopyelonephritis	7	20	—	1
176	Pyonephrosis	1	—	—	—
177	Nephrolithiasis	12	7	1	—
	Ureterolithiasis	1	—	—	—
178	Hydronephrosis	—	2	—	—
179	Ren mobilis	1	3	—	—
180	Cystitis	12	14	—	—
181	Lithiasis vesicæ	5	1	1	1
183	Stricture urethræ	2	—	—	—
184	Fistula urinar.	2	—	—	—
<i>XIV. Könsorganens sjukdomar.</i>					
<i>A. Manliga könsorganen.</i>					
185	Hypertrophia prostatæ	33	—	4	—
186	Prostatitis. Abscessus prostatæ	2	—	—	—
	Retentio testis	9	—	—	—
187	Orchitis, Epididymitis	10	—	—	—
	Balanitis	3	—	—	—
188	Phimosi. Paraphimosi.	3	—	—	—
189	Hydrocele, spermatocele	11	—	—	—
<i>B. Kvinnliga könsorganen.</i>					
190	Prolapsus vaginæ et uteri	—	7	—	—
191	Flexio et versio uteri	—	2	—	—
192	Vulviti. Vaginitis	—	1	—	—
193	Endometritis	—	52	—	—
194	Salpingo-oophoritis. Pelveoperitonitis	—	21	—	2

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
196	Amenorrhœa. Dysmenorrhœa. Menorrhagia	—	6	—	—
197	Fistula urogenitalis	—	6	—	—
	Sterilitas	—	1	—	—
201	Metrorrhagia	—	5	—	—
	Neurosis urogenitalis	—	1	—	—
	<i>XV. Musklernas, ledgångarnas samt bensystemets sjukdomar.</i>				
202	Myitis. Rheumatismus musculorum	—	1	—	—
204	Bursitis. Hygroma	7	19	—	—
205	Synovitis. Arthritis	12	3	—	—
206	Polyarthritis rheumatica acuta	3	1	—	1
207	Polyarthritis rheumatica chronica	1	1	—	—
208	Arthritis deformans	6	3	—	—
209	Anchylisis. Contractura.	2	3	—	—
211	Corpus liberum in articulo	8	—	—	—
212	Pes varus	—	1	—	—
	Coxa vara	1	—	—	—
	Digitus malleus	—	1	—	—
	Hallux valgus	1	—	—	—
213	Osteomyelitis. Osteitis. Periostitis	20	11	—	—
	Konisk amputationsstump	1	—	—	—
	<i>XVI. Hudens sjukdomar.</i>				
217	Erythema multiforme et nodosum	—	1	—	—
222	Eczema	3	4	—	—
223	Psoriasis	1	—	—	—
227	Ulcus varicosum cruris	10	29	—	—
230	Folliculitis	1	—	—	—
231	Furunculosis, Furunculus	6	3	—	—
232	Carbunculus	4	4	—	—
233	Gangræna	2	—	—	—
235	Favus	1	—	—	—
	Condylomata	1	1	—	—
236	Scabies	—	1	—	—
	Clavus	3	1	—	—

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
	Unguis incarnatus	4	4	—	—
	Paronychia	—	1	—	—
	Hideroadenit	1	1	—	—
	Cicatrix	2	1	—	—
	XVII. Öronsjukdomar.				
243	Otitis media catarrhalis	—	1	—	—
242	Otitis media purulenta	—	1	—	—
	XVIII. Ögonsjukdomar.				
273	Iritis, iridocyclitis	1	—	—	—
	Panophthalmitis	1	—	—	—
	XIX. Svulster.				
301	Fibroma	—	2	—	—
	Atheroma	2	3	—	—
302	Lipoma	1	4	—	—
306	Angioma	1	—	—	—
307	Myoma uteri	—	15	—	—
	Polypus uteri	—	2	—	—
	Cysta dermoides	4	1	—	—
	" dentis	—	1	—	—
	" ovariorum sive parovariorum	—	19	—	—
	" urachi	—	1	—	—
	" retentionis uteri	—	1	—	—
	" pancreaticae	—	1	—	—
	" lig. teret.	—	2	—	—
	" coccygeal., sacral.	3	3	—	—
313	Papilloma	1	1	—	—
314	Adenoma. Kystadenoma	—	3	—	—
315	Sarcoma	8	5	3	1
316	Carcinoma	58	65	10	14
	" oris	1	2	—	1
	" oesophagi	3	1	1	—
	" ventriculi	30	12	4	3
	" appendicis	1	—	—	—
	" coli	2	5	1	2
	" recti	12	9	2	2

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
	” uteri	—	9	—	—
	” ovarii	—	6	—	—
	” mammæ	—	16	—	2
	” maxillæ	1	1	—	—
	” cutis	2	—	—	—
	” vesicæ urinar.	—	1	—	—
	” ” felleæ et duct. hepat.	—	4	—	4
	Cancer prostatæ	7	—	2	—
	” penis	1	—	—	—
	” glandul. thyreoid.	—	1	—	—
	” lymphogland.	1	—	—	—
	” vertebræ (metast.)	—	1	—	—
	Tumor cerebri	3	—	1	—
	” renis	2	3	—	—
	Struma	1	11	—	—
	” ovarica	—	1	—	—
	Hypernephrom.	4	1	1	—
<i>XX. Andra sjukdomar.</i>					
323	Morbus Basedowii. Hyperthyreosis	—	18	—	1
326	Palatoschisis	1	1	—	—
	Fistulæ congenit.	—	2	—	—

Lennart Norrlin.

<p>1. <i>Блаженныиъ царьъ</i> <i>иъ Царствоу евоу владети</i></p>	<p>1. <i>Блаженныиъ царьъ</i> <i>иъ Царствоу евоу владети</i></p>	<p>1. <i>Блаженныиъ царьъ</i> <i>иъ Царствоу евоу владети</i></p>	<p>1. <i>Блаженныиъ царьъ</i> <i>иъ Царствоу евоу владети</i></p>
<p>2. <i>Въспоминати оубо</i> <i>иъ великииъ царьъ</i></p>	<p>2. <i>Въспоминати оубо</i> <i>иъ великииъ царьъ</i></p>	<p>2. <i>Въспоминати оубо</i> <i>иъ великииъ царьъ</i></p>	<p>2. <i>Въспоминати оубо</i> <i>иъ великииъ царьъ</i></p>
<p>3. <i>Въспоминати оубо</i> <i>иъ великииъ царьъ</i></p>	<p>3. <i>Въспоминати оубо</i> <i>иъ великииъ царьъ</i></p>	<p>3. <i>Въспоминати оубо</i> <i>иъ великииъ царьъ</i></p>	<p>3. <i>Въспоминати оубо</i> <i>иъ великииъ царьъ</i></p>
<p>4. <i>Въспоминати оубо</i> <i>иъ великииъ царьъ</i></p>	<p>4. <i>Въспоминати оубо</i> <i>иъ великииъ царьъ</i></p>	<p>4. <i>Въспоминати оубо</i> <i>иъ великииъ царьъ</i></p>	<p>4. <i>Въспоминати оубо</i> <i>иъ великииъ царьъ</i></p>
<p>5. <i>Въспоминати оубо</i> <i>иъ великииъ царьъ</i></p>	<p>5. <i>Въспоминати оубо</i> <i>иъ великииъ царьъ</i></p>	<p>5. <i>Въспоминати оубо</i> <i>иъ великииъ царьъ</i></p>	<p>5. <i>Въспоминати оубо</i> <i>иъ великииъ царьъ</i></p>

1. *Въспоминати оубо*
 иъ великииъ царьъ
 2. *Въспоминати оубо*
 иъ великииъ царьъ
 3. *Въспоминати оубо*
 иъ великииъ царьъ
 4. *Въспоминати оубо*
 иъ великииъ царьъ
 5. *Въспоминати оубо*
 иъ великииъ царьъ

Bilaga D.
Uppgift från Allmänna och Sahlgrenska sjukhusets kirurg. avdeln. för år 1915
 angående **operativt** behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å intagna patienter.

*Upprättad av Sten von Stapelmohr
 Amanuens.*

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivn			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
1. Hjärnan och huvudskålen:						
Fract. bas. cranii c. meningit. purul. secund.	1	Uppmäjsling av process. mastoideus och friläggning av duran. Incision och dränage av meningerna vid porus acusticus internus.	—	—	1	2222, dödsfall 15. *)
Tumor cerebri non localisat.	2	Dekompressionstrepanation	1	—	1	976. 1050, dödsfall 92.
2. Ögonen och orbitalhålorna:						
Panophthalmit. traumat.	1	Exenteration av bulben	—	—	—	2658, kvarligger.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivn			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Carcinoma maxillae sup.	1	Proxëcision i gommen.	1	—	—	734 (sedermera radikalererad.)
Carcinoma gingivæ.	1	Exstirpation	1	—	—	1084.
Endothelioma palati duræ.	1	D:o	1	—	—	1321.
<i>6. Halsen, larynx, trachea och oesophagus:</i>						
Kystoma dermoid.	1	Exstirpation	1	—	—	460.
Stricture colli oesophagi acquis. D:o	1	Gastrotomi	—	—	—	1142, dödsfall 17.
	1	Vidning av gastrostomiöppning med försök till retrograd sondering	—	—	(1)†	
Lymphomata tbc. colli	15	Exstirpation	15	—	—	53. 81. 684. 818. 931. 1090. 1205. 1264. 1297. 1471. 1539. 1565. 1603. 2079. 2237.
" " sup.	14	Incision. Utskrapning	13	—	—	49. 351. 524. 602. 667. 781. 944. 1095. 1284. 1514. 1617. 2445. 2466. 2494, kvarligger.
" syphilit. colli	1	Exstirpation för P. A. D.	1	—	—	2356.
Actinomycosis reg. colli	1	Incision av abscess. Utskrapning för P. A. D.	1	—	—	2535 (sedermera Röntgen). 2374 (den främmande kroppen, en 2-öring, var omedelbart före operationen påvisad med Röntgen och oesofagoskop utan att med detta kunna extraheras. Slanten avgick med fåces 3 dagar senare.)
Suspicio corp. alien oesophagi	1	Oesofagotomi. Suture	1	—	—	

Vuln. incis. tracheæ	2	Sutur	2	1585. 2419.
Carcinoma oesophagi.	6	Witzelfistel å ventrikeln	5	2760, 139, 395, dödsfall 96, 408.
" lymphogland. colli	1	Provxstirpation	1	1634, 2454. 1763 (metastaser från opererad cervixcancer.)
7. Sköldkörteln, parathyreoidea och thymus:				
Struma colloides.	3	Ensidig strumektomi	3	119, 1572, 1880.
D:o	1	" Exstirpation av isthmus	1	1952.
D:o	1	Ensidig strumektomi. Enukleation ur andra loben	1	2707.
D:o cystica	3	Enukleation	3	1598, 2146, 2249.
Struma adenomatosa	1	Exstirpation av isthmus.	1	771.
D:o maligna	1	Ensidig strumektomi. Radium	1	1877.
Struma Basedowii	8	Ensidig strumektomi	7	2649, 507, 518, 546, 647, 833, dödsfall 117, 1252, 2186.
D:o	1	" Exstirpation av isthmus	1	250.
8. Thoraxväggen och thorax:				
Defect. cutis p. combustion.	1	Hudplastik	1	1137 (sedermera Thiersching).
Lymphomata tbc. supp. mediastini	1	Partiell genommäjsling av sternum. Utskrapning. Jodsprit. Sutur	1	2618.
D:o	1	Incision och utskrapning av abscesser	1	2494. Under utskrapning i narkos av en vid jugulum liggande abscess fick pat. plössligt respirationshinder, varför trakeotomi och konstgjord respiration måste göras. Ur kanylen kom en hel del oslugga massor tydande på ett spontant genombrott. <i>Kvarliggär.</i>
D:o perf. in tracheam.	1	Nedre trakeotomi	1	

† Siffrorna i denna kolumn inom parentes avse, att pat. är avförd död å annat ställe, så att vid sammanräkningen av antalet dödsfall dessa siffror icke skola medtagas.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivn			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Osteit. tbc. sterni	1	Incision. Utskrapning	1	—	—	1830.
" " costar.	2	D:O	2	—	—	1303, 1929.
Suspicio osteit. tbc. costar. . .	1	Revbensresektioner	1	—	—	1165.
Abscess. pariet. thorac. ex actinomycos. pulm.	2	Dränage	—	2	—	490 (2 ggr.)
Vuln. incis. perf. ad pleuram	1	Suturer	1	—	—	997.
Corp. alien. (kula) dorsi	1	Extraktion	1	—	—	2100.
Hæmatoma pariet. thorac. . . .	1	Incision. Tömning.	1	—	—	1444.
Pleurit. exsud.	1	Thorakocentes.	1	—	—	2259.
Empyema pleuræ	16	Revbensresektion. Thorakotomi. Dränage	13	—	2	2452, kvarligger. 23, 210, 230, 662, 1060, död 1916, 1291, 1431, 1496, 1524 (2 ggr.), 1792, 1919, 2153, 2211, dödsfall 47, 2540.
Abscess. pulm.	1	Revbensresektion. Pneumotomi. Dränage	—	—	1	990, dödsfall 37, 1097.
Tbc. pulm. unilat.	1	Thorakoplastik i 2 séancer	—	—	—	—
Sarcoma pulm. metastat. oesophag. strictur. p. sarcom. fem. operat.	1	Witzelfistel å jejunum.	—	—	—	1446, dödsfall 90.
Chondrosarcoma foss. infraclav.	1	Utskrapning. Radium	—	1	—	2438.

Carcinoma pleur. metastat. c. pleurit. exsud. p. carcinom. mamm. operat..	1	Thorakocentes.	—	1	1645, dödsfall 93.
9. Bröstkörteln:					
Mastit. ac. supp.	6	Incisioner. Dränage	6	—	1074 (dubbelsidigt). 1271. 1666. 2116. 2671. 2280.
" chron.	1	Extirpation	1	—	32. 185, 867.
Adenofibroma mammæ.	3	D:o	3	—	570.
Lipoma	1	D:o	1	—	252. 269. 704. 852. 867. 1044. 1194. 1246. 1273. 1428. 1501, dödsfall 94. 1620. 1764. 1765. 1850. 2100. 2268. 2599.
Carcinoma	18	Radikaloperation enl. Halsted	17	1	1765 (kort tid efteråt radikalopererad).
D:o	1	Amputatio mammæ.	1	—	
10. Rygggraden och ryggmärgen:					
Spondylit. tbc. c. abscess.	2	Incision. Tömning. Uttorkning. Jodspřit. Suttur	2	—	2258. 582. 1599/13.
D:o	1	Incision. Dränage	1	—	23. 2207, kvarligger.
Spondylit. tbc. c. paraplegia. Fract. vert. lumb. c. adhæsson. intramening.	2	Laminektomi å 2 kotor.	1	—	
Suspicio tumor. medull. spin. Carcinoma metastat. vert. dors. c. paraplegia.	1	" " " " Lösning av adherens.	—	(1)†	1365 (se dödsfall 19). 743 (någon tumor kunde ej påvisas. Pat. återremitterades till med. avd., där diagnosen sedermera sattes till syringomyeli).
	1	Explorativ laminektomi	—	1	
	1	Laminektomi å 3 kotor.	—	1	

† se not å sid. 37.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivnen			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Hypernephroma vert. dors. et lumb. c. paraplegia e. hypernephromat. renis inextirpab.	1	Provincision. Utskrapning av en del tumörmassa	—	—	1	2157, död 1916.
<i>11. Levern och gallvägarne:</i> Cholecysto-gastrostomia.	1	Klyvning av cholecysto-gastrostomien. Invaginering av stumparne	1	—	—	323 (i anslutning till op. för akut appendicit. Jfr. årsber. 1914 sid. 1900. 2169.
Hepatitis. ac.	2	Cholecystostomi. Dränage	2	—	—	
Abscess. hepat. et subphren. e. dysenteria amoeb.	1	Revbensresektion. Transpleural tömning och dränage	1	—	—	498.
Abscess. hepat. e. vuln. perf. abdom. et hepat.	1	Laparotomi. Dränage	1	—	—	349.
Cholelithiasis c. cholecystit. ac. vel. chron.	1	Cholecystektomi. Suture	1	—	—	1601.
D:o	21	” Dränage	18	—	2 (1)†	199. 270. 388. 400. 402. 434. 456. 516. 549. 552. 846. 862. dödsfall 45. 1211. 1213. 1228. 1397. 1732. 1740. dödsfall 50. 1843. 2211 (se dödsfall 47). 2512.
D:o	4	” ” Choledochusdränage	3	—	1	375. 825. 1464. dödsfall 48. 2641.

Cholelithiasis c. cholecystit. ac.						853, 1529, 1464 (se dödsfall 48).
Cholelithiasis c. cholecystit. ac. et c. peritonit.					(1)†	1095, 2006 (samtidigt op. för gallstenssteus).
Cholelithiasis c. cholecystit. ac. perf. etc. peritonit. purul. circumscript.	1	Witzelfistel å cæcum	—	—	1	1903, dödsfall 49.
Cholelithiasis c. cholecystit. ac. perf. et c. peritonit. diff.	1	Witzelfistel å ventrikel	—	—	1	1414, dödsfall 46.
Cholelithiasis c. cholecystit. chr. + Lithiasis duct. choledoch.	1	Cholecystorafi. Cholecystostomi. Dränage	—	—	1	759, dödsfall 51.
D:o		Cholecystektomi. Duodenotomi och retrograd extraktion av sten. Hepaticusdränage.	1	—	—	1767.
Cholelithiasis c. cholecystit. ac. perf. c. abscess. + Lithiasis duct. choledoch. et hepat.	1	Cholecystektomi. Choledocholithotomi. Dränage	1	—	—	2646.
Cholelithiasis c. empyema vesicæ felleæ	1	D:o	1	—	—	2577.
D:o		Cholecystendys	1	—	—	1255 (tillfälligt fynd vid op. för ulcus duodeni).
Pericholecystit. adhæsiv.	1	Cholecystektomi. Dränage	1	—	—	1430.
Abscess. e. cholecystit. chr. recidiv. operat.	1	dränage	1	—	—	468.
Suspicio cholecystit.	2	Adhärenslösning	1	—	—	171.
D:o		Incision. Dränage	1	—	—	675.
		Cholecystopunktion.	2	—	—	1087 (visade sig vara en appendicit), 1566.
		Proviaparotomi	1	—	—	937.

† se not å sid. 37.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten urskriven			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Carcinoma vesicae felleae . . . " " " c.	1	Cholecystogastrostomi . . .	—	—	1	194, dödsfall 104.
cholecystit.ac.perf.c.abscess.	1	Tömning och dränage av abscess.	—	—	1	2015, dödsfall 107.
12. Pankreas:						
Pancreatit. hæmorrh.	1	Dränage av pankreas. . . .	1	—	—	1413.
" " " c. necrose strat. lipomat. subperit. dissemin. et c. ileo	1	" " " " Entero-punktion och mjölkning. Witzelfistel å cœcum	—	—	1	237, dödsfall 44. 2295.
Kystoma pancreatis	1	Marsupialisering	1	—	—	
14. Magsäcken och duodenum:						
Gastroptos.	1	Gastropexi enl. Pagenstecher	1	—	—	2182.
Ulcus ventric.	5	Cirkulär ventrikelsektion. . .	4	—	1	55, 376, 1004, dödsfall 40, 2026, 2158.
D:o	1	Gastropylorosektion. G.-e.* (Billroth II, modif. Krönlein-Miculicz)	1	—	—	5.

Ulcus ventric.	1	Excision av ulcus. G.-e. *)	1	656.
Ulcus pylori.	4	clusio pylori enl. Girard **)	4	484. 628. 1927. 2386.
D:o	3	G.-e. *)	3	1611. 1612. 2384.
D:o	1	Seclusio pylori enl. Girard **)	1	1505.
Ulcus duodeni	9	Bloccage av pylorus genom invikning	9	500. 554. 1255. 1373. 1722. 2001. 2234. 2241. 2410.
D:o	2	Seclusio pylori enl. Girard **)	2	1982. 1983.
Ulcus duodeni c. ptose ventric.	2	Bloccage av pylorus genom invikning	2	306. 1436.
Ulcus ventric. c. stenose pylori	6	Seclusio pylori enl. Girard **)	6	344. 459. 493. 1434. 2262. 2371.
Ulcus duodeni c. stenose pylori	1	enl. Pagenstecher	1	1713.
Ulcus ventric. c. ventric. bisacc.	1	Gastropylororesektion. G.-e. *)	1	1928.
D:o	1	(Billroth II, modif. Krönlein-Miculicz)	1	746.
Ulcus ventric. vel duodeni perf.	4	Gastrovel duodenorafi	2	236. dödsfall 39. 1713 (sedermera tömning av Douglas-abscess samt i en senare séance G.-e.). 2124. 693. 774 [2373, dödsfall 42. (7 mån. senare operer för ny perforation, nu i gastroenterostomi; 6 mån. därefter ny perforation på samma ställe). 962. dödsfall 47. [249].
Ulcus duodeni perf.	4	Duodenorafi. G.-e. *)	3	1689.
D:o	2	" " Bloccage av pylorus genom invikning	2	
Ulcus pylori perf. c. peritonit. diff.	1	Pylororafi. Suprapubisk dränage	1	

*) = Bakre retrokolisk gastroenterostomi.

**) = Snitt genom serosa och muscularis i tvärriktning och suturering i motsatt riktning.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten			Anmärkningar
			utskrivnen	frisk eller förbättrad	död	
Ulcus ventric. perf. c. peritonit. diff.	1	Transpyloral duodenostomi Enteropunktion. Witzelfistel å cœcum.	—	—	1	2554, dödsfall 43.
Ulcus reg. gastro-enterostomiæ perf.	1	Relaparotomi. Sutura av perforation. Täckning med peritoneal-lambå	1	—	—	774 (jfr å ulcus duodeni perf.) 401, 521, 534, 1067, 2225, 2248. (I alla fallen samtidigt appendektomi). 1804.
Suspicio ulcer. ventric. vel. duodeni	6	Provlaparotomi	6	—	—	1963.
Hyperaciditas ventric.	1	G.-e.*	1	—	—	
Vuln. sclop. perf. ventric.	1	Gastrorafi	1	—	—	
Adenoma ventric. c. degeneration. carcinomatos.	1	Kilformig ventrikelsektion	1	—	—	1280.
Carcinoma ventric.	5	Gastropylorosektion. G.-e.* (Billroth II, modif. Krönlein-Miculicz)	4	1	—	1455, 1594, 2082, 2118, 2399 (tilltagande avtyning efter op. Hemskrevs ännu ej iäkt).
D:o	1	Gastropylorosektion. (Billroth I). Cirkulär resektion å colon transversum	1	—	—	2503.
Carcinoma ventric. inextirpab.	4	G.-e.*	4	—	—	1160, 1534, 1633, 1646.
D:o	4	Främre retrokolisk gastroenterostomi	3	—	1	404, 1171, dödsfall 101, 1881, 2345.

Carcinoma ventric. inextirpab.								
D:o				1	—	1	677. 1805, dödsfall 102.	
D:o				3	—	—	211. 1683. 1898.	
D:o				2	—	2	555, dödsfall 97. 2552, dödsfall 703.	
D:o				6	—	6	517. 697. 1011. 1203. 1781. 2115.	
Suspicio carcinom. ventric.		D:o		1	—	—	1163.	
Sarcoma multipl. ventric. et intest. ten.		D:o		1	—	1	802, dödsfall 89.	
15. <i>Jejunum, ileum och colon;</i>								
Enterit. ac. c. peritonit. diff. purul. et appendicit. secund.				1	—	—	1121.	
Colit. ulceros. grav.				1	—	—	2138, kvartigger.	
Diverticulit. (Mæcheli) chron. c. adhæsiön. intraperitoneal.				1	—	—	864.	
Diverticulit. (Mæcheli) ileum strangulans.				1	—	1	2629, dödsfall 65.	
Mesosigmoidit. chron. c. ileo Embolia art. mesenter. sup. c. peritonit.				1	—	1	1022, dödsfall 55.	
Tbc. appendic. et ileocæcal.				1	—	1	213, dödsfall 35.	
D:o				1	—	1	561, dödsfall 28. 1824, dödsfall 32.	
2	Främre antekolisk gastroenterostomi med enteroanastomos			1	—	—		
3	Gastrostomi			3	—	—		
2	Jejunostomi			—	—	—		
6	Provlaparotomi			—	6	—		
1		D:o		1	—	—		
1		D:o		—	—	—		
1	Appendektomi. Sutura			1	—	—		
1	Appendektomi. Cœkostomi.			—	—	—		
1	Exstirpation. Adhærensiösnings. Matolja. Sutura			1	—	—		
1	Exstirpation			—	—	—		
1	Sigmoideo-sigmoideostomi			—	—	—		
1	Utspolning. Sutura			—	—	—		
1	Appendektomi. Jodoformglycerin			—	—	—		
1	Appendektomi. Dränage			—	—	—		

*) se not å sid. 43.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivnen			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Tbc. ileo-cæcal.	1	Resektion av nedre delen av ileum, cæcum och colon ascendens. Ileo-transversostomi	1	—	—	1725. 1979, 2390, kvarligger.
D:o Volvulus intest. ilei p. abscess. operat. ex appendicit.	2	Jodoformglycerin	1	—	—	
Ileus strangulation,	1	Relaparotomi. Witzelfistel å cæcum	—	—	(1)†	233 (se dödsfall 58). 1132.
D:o	3	Lösning av strangulation	1	—	—	
D:o	3	En-teropunktion. Mjölkning	1	—	2	99, dödsfall 52, 871, dödsfall 53. 1149.
D:o	1	Lösning av strangulation. Witzelfistel å cæcum	3	—	—	805, 1257, 1760.
D:o	1	Relaparotomi. Lösning av strangulation. Enteropunktion. Mjölkning. Witzelfistel å cæcum	—	—	(1)†	1967 (se dödsfall 61).
D:o	1	Relaparotomi. Lösning av strangulation. Enteropunktion. Mjölkning. Witzelfistel å ileum	—	—	(1)†	2197 (se dödsfall 60).

Ileus strangulation.	1	Försök till adherenslösning	—	—	1	1865, dödsfall 19.
Ileus mecan. e fixation. intest. ilei p. herniam. op.	1	Lösning av fixerad tarmslynga. Reradikaloperation av bräck	1	—	—	61.
Ileus obturation. (gallsten)	1	Mjölknig av stenen ned i colon sigmoideum	1	—	—	2006 (samtidig cholecystostomi och följande dag cœkalifistel på grund av tarmpares).
Ileus paralyt. e peritonit	1	Witzelfistel å ileum	—	—	—	1024 (efter operation för fäkalifistel, efter appendicit-abscess, <i>kvarligger</i> .)
D:o	8	” å cœcum	3	—	(4)†	1022 (efter operation för mesosigmoidit; se dödsfall 55). 1024 (efter operation för fäkalifistel efter appendicit-abscess; <i>kvarligger</i>). 2059 (efter okkasionell appendektomi; se dödsfall 64). Efter appendicit: 141. 280 380 (se dödsfall 59). Efter tarmruptur: 706. 2213 (se dödsfall 16). 2204 (se dödsfall 73).
Ileus paralyt. p. herniam. in-carc. operat.	1	Enteropunktion. Mjölknig. Enteroanastomos	—	—	(1)†	700 (opererad dagen förut för inklämt bräck, då herniotomi och reposition gjordes. Då buken därefter blev mera utspänd, gjordes fistel å en maximalt utspänd tunntarm, varefter peristaltiken kom i gång.)
D:o	1	Witzelfistel å ileum	1	—	—	727 (okänd orsak). 2006 (efter opererad gallstensileus).
Ileus paralyt.	2	Witzelfistel å cœcum	2	—	—	1176, dödsfall 9.
Paresis intestin. p. traumat.	1	Provlaparotomi. Enteropunktion. Mjölknig	—	—	1	2213, dödsfall 16.
Ruptur. intestin. jejuni traum.	1	Tarmsutur	—	—	—	706 (efter 2 dagar cœkalifistel för ileus).
D:o	1	” Enteroanastomos.	1	—	—	—
Vuln. sclop. perf. intest. tenuis et mesenter.	1	Tarm- och mesenterialsutur	1	—	—	1873.

† se not å sid. 37.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivnen			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Vuln. sclop. perf. coli sigm.	1	Tarmsutur	1	—	—	281.
Carcinoma ilei metastat. e carcinom. ovarii	1	Tarmresektion. Enteroanastomos	1	—	—	2046.
Carcinoma coli sigmoid.	1	Tarmresektion	1	—	—	2462 (tilfälligt fynd vid operation för cancer ovarii; ej metastas.
Carcinoma coli inextirpab.	2	Ileo-transverso-stomi	2	—	—	1140. 1347.
D:o	1	Transverso-sigmoideo-stomi	—	1	—	1185, abödsfall 109.
Suspicio tumor. coli	1	Provlaparotomi	1	—	—	2200.
Fistula cœci p. appendicit. operat.	1	Excision och slutning av fisteln	1	—	—	280.
Fistula cœci p. abscess. operat. ex appendicit.	1	Appendektomi. Excision och slutning av fisteln	1	—	—	735.
Fistula sigmoideæ p. abscess. operat. ex appendicit.	1	Appendektomi. lösning av adherenser. Excision av fistel. Plastik på flexura sigmoidea	—	—	—	1024 (abscessen blott dränerad vid operationen 6 $\frac{1}{2}$ mån. förut. Efter 4 dagar Witzelfistel å cœcum på grund av ileus i samband med diffus peritonit och följande dag Witzelfistel å tunntarmslynga. Efter detta kom peristaltiken i gång; kvarligger.)
Anus præternatural. artefact. p. ileum obturat. operat.	1	Sigmoideo-sigmoideostomi	1	—	—	665 (se å suspicio carcinom. recti.)
Anus cœcal. artef. p. ileum operat.	3	Slutning av cækalifistel	3	—	—	2593. 141. 1760.

16. *Appendix vermiformis*;

Appendicit. ac. vel. subac. vel. chron. et ac.

81

Appendektomi. Sutur. 81

Appendicit. ac.
" " gangr.

1

Appendektomi. Dränage (för blödning) 1

79

Appendektomi. Sutur 79

D:o
Appendicit. ac. gangr. c. abscess. pariet. caecal.

4

Appendektomi. Dränage. 4

1

Appendektomi. Partiell resektion av caecum. Sutur 1

2, 56, 90, 167, 249, 284, 303, 325, 364, 366, 387, 391, 413, 457, 477, 566, 583, 620, 643, 650, 659, 687, 688, 811 (se dermera incision och dränage av intraperitoneal abscess), 831, 896, 928, 1185, 1149, 1241, 1254, 1277, 1307, 1327, 1356, 1408, 1476, 1559, 1568, 1672, 1701, 1702, 1791, 1899, 1848 (samtidigt jodformylglycerin för tbc. körtlar) 1884, 1860, 1872, 1904, 1905, 1911, 1918, 1965, 1989, 2014 (appendektomien sförd genom bräcksäck med åtföljande radikalooperation av bräcket; operationsindikationen var appendicit), 2035, 2110, 2134, 2173, 2244, 2267, 2271, 2300, 2338, 2370, 2422, 2486, 2508, 2546, 2589, 2568, 2569, 2573, 2584, 2594, 2598, 2616, 2633, 2638, 2712, 2732, 1199, 122, 154, 204, 282, 322, 323 (samtidigt slutning av cholecysto-gastrostomi), 334, 346, 360, 368, 379, 418, 429, 436, 464, 466, 475, 513, 543, 634, 653, 656, 702, 731, 736, 756, 766, 775, 829, 831, 878, 923, 945, 985, 1010, 1047, 1054, 1058, 1120, 1168, 1198, 1215, 1217, 1309, 1316, 1422, 1432, 1485, 1525, 1589, 1614, 1717, 1723, 1799; A. 1886, 1914, 1937, 1954, 1958, 1968, 2003, 2007, 2089, 2044, 2122, 2132, 2150, 2188, 2214, 2075 (24-årig man. Patol.-anat. visade appendix utom den akuta processen en *cancer mucosae*. Sålunda en primär appendix-kancer hos ung man) 2263, 2289, 2304, 2322, 2483, 2526, 2617, 2637, 2726, 1306, 1616, 1623, 2306.

689.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten			Anmärkningar
			utskrivnen	oförbättrad	död	
Appendicit. ac. gangr. c. abscess. pariet. cœcal.	1	Appendektomi. Partiell resection av cœcum. Dränage.	1	—	—	707.
Appendicit. ac. gangr. perf. in omento	1	Appendektomi. Omentresection	1	—	—	2723.
Appendicit. ac. gangr. perf. c. abscess.	45	Appendektomi. Dränage	42	—	3	162, 163, 233, <i>dödsfall</i> 58, 274, 280 (sedermerad, Witzelfistel å cœcum för ileus med senare radicaloperation av fisteln) 299, 331, 341, 768, 891, 971, 1007, 1013, 1006, 1209, 1314, 1529, 1335, 1369, 1404 (senare tömning av Douglas-abscess), 1440, 1745, 1760 (sedermera reparation o. cœkalifistel för strangulations-ileus med senare radicaloperation av fistel), 1881, 1890, 1917, 1960, 1967, <i>dödsfall</i> 67, 1978, 1986, 2004, 2028, 2039, 2097, 2137, 2171, 2196, 2197, <i>dödsfall</i> 60, 2256, 2351, 2376, 2403, 2437, 2477, 2536.
D:o	1	Sigmoideostomi	1	—	—	685, 38-årig man, som vårdats här 1/2 år förut för akut lindrig appendicit, men då ej undersökt operation på grund av kronisk nefrit. Insjuknade nu 1 månad före inkomsten med bukplågor, frysnings och kräkningar. Efter några dagar bättre; sista 14 dagarne rektalienesmer och slemmiga, tunnflytande avföringar. Efter 14 dagars observation, varvid en oöm, rektum förrångande tumör palperades, gjordes laparotomi, varvid dels en del gamla adherenser löstes, dels på grund av en i bäckenet liggande, som det föreföll, <i>inexistärrabel tumör</i> , en sigmoideostomi anlades. Under den fortsatta sjukhusvistelsen försvann den observerade tumören fullständigt, och man kunde efter 4 månader sluta sigmoideostomien och göra en sigmoideostomi med gott resultat. Pat. utskrevs fullt läkt 1 månad därefter.

Appendicit. ac. gangr. perf. c. abscess. et c. ileo	1	Appendektomi. Lösning av ad-herent tunntarm. Dränage	—	—	1	380, dödsfall 59.
Appendicit. ac. gangr. perf. c. peritonit. lib. diffusa	6	Appendektomi. Dränage	6	—	—	16, 200 och 685 (sedermera operer. för Douglasabscess). 141 (sedermera cökalfistel för ileus och rådkaloperation av denna fistel). 742. 1484. 2112.
D:o	1	Appendektomi. Sutur	1	—	—	
D:o	1	” Utspolning av buk. Witzelfistel å cœcum. Dränage	1	—	—	2492.
Appendicit. ac. gangr. perf. in sacco hernial. c. abscess. scroti	1	Appendektomi och dränage genom bråcksäck. Incision och dränage av skrotalabscess.	1	—	—	1466.
Abscess. intraperiton. ex appendicit.	16	Tömning och dränage	15	—	1	2, 278. 502. 512. 616. 935. 961. 1024 (abscessen lägg i vänstra nedre delen av buken. Efter operationen uppkom en läkal-fistel vilken, då den efter 6 1/2 mån. ännu ej var läkt, underkastades operation). 1377. 1501. 1828. 1882. 2087. 2259. 3310. 2320, dödsfall 62.
Abscess. foss. iliac. ex appendicit (?)	1	Ileo-transversostomi. Tömning och dränage av abscess (genom särskilt snitt)	1	—	—	1846, (ileo-transversostomi på grund av stark misstanke på aktinomykos).
Appendicit. chron.	29	Appendektomi. Sutur	27	—	2	1, 71, 208, 285, 272, 273, 295, 534, 612, 628, 685, 1067, 1087, 1168, 1180, 1213, 1351, 1688, 1711, 1758, 1788, 1865, 1981, 2064, 2162, 2210, 2544, dödsfall 63, 2659, dödsfall 64, 64, 808, 1638, 1801, 2002. [2684.
Appendicit. chron. c. adhæ-sion. intraperiton.	5	Appendektomi. Lösning av ad-herenser. Matolja. Sutur.	5	—	—	2603, 14, 25, 112, 319, 401, 484, 456, 488, 514, 521, 522, 534, 617, 631, 727, 786, 805, 806, 885, 956, 1003, 1017, 1067, 1086, 1087, 1094, 1144, 1170, 1270, 1460, 1481, 1560, 1570, 1592, 1593, 1601, 1611, 1643, 1709, 1804.
Vid laparotomier för andra åkommor	82	Okkasionell appendektomi	82	—	—	1875, 1889, 1988, 2002, 2021, 2159, 2168, 2169, 2169, 2187, 2225, 2241, 2248, 2270, 2355, 2371, 2439, 2497, 2640, 2651, 2733. Genom bråcksäck vid bräckoperation: 87, 548, 557, 694, 1621, 1658, 1660, 1573, 1686, 1949, 1989, 1997, 2022, 2143, 2199, 2226, 2285, 2316, 2447, 2459, 2721.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Suspicio appendicit.	3	Provlaparotomi. Appendektomi	3	—	—	688 och 648 (vilka visade sig vara akut salpingit, som dock icke opererades) 1036 (gravid; symtomen sannolikt härifrån). 2129, <i>kvartligger</i> .
Appendicit. ac. gangr. perf. c. abscess. et tbc. appendic. Carcinoma appendic. primar.	1	Appendektomi. Dränage Se å appendicit. ac. gangr. n:r 2075.	—	—	—	
<i>17. Bräck;</i>						
Hernia inguinal. mob. (hos män)	56	Radikaloperation enl. Bassini	56	—	—	80, 148 (samtidigt operer. för retentio testis). 207, 294, 321, 337, 419, 445, 453, 486, 510, 511, 535, 558, 580, 664, 842, 850, 888, 939, 965, 1161, 1175, 1177, 1457, 1036, 1887, 1973, 1991, 1993, 2022, 2023, 2052, 2085, 2143, 2226, 2285, 2316, 2459, 2575, 2720, 2721. Dubbelsidigt: 37, 441, 147. [453, 548, 615, 788, 2447.
D:o	1	Radikaloperation enl. Bassini. Fri transplantation av bit från fascia lata	1	—	—	
D:o	49	Radikaloperation enl. Schultén (eller Schultén-Girard)	49	—	—	75, 90, 107, 115, 116, 161, 198, 306, 292, 294, 407, 422, 449, 496, 557, 561, 623, 711, 843, 860, 1224, 1299, 1320, 1359, 1366, 1423, 1458, 1469, 1488, 1515, 1521, 1560, 1638, 1768, 1876, 1897 (dubbelsidigt). 2014, 2114, 2189, 2395, 2472, 2517. Samtidig operation för retentio testis: 773, 946, 1079, 1275, 1949, 2623.

Hernia inguinal. mob. (hos män)	1	Radikaloperation enl. Portemski*)	1	1558.
Hernia inguinal. mob. (hos kvinnor)	11	Radikaloperation	11	68, 610 (samtidigt jodoformglycerin i buken för peritoneal-tbc.) 796. 821. 1567. 1728. 1809 (sedermera tömning av propperitonealt hämatom). 1852. 2078. 2190. 2408. 1573 (samtidigt Alexander-Adam's op. för retroflexio uteri).
D:o Hernia inguinal. recidiv (hos män)	3	" enl. Portemski*)	3	1819. 2319. 2446.
D:o Hernia inguinal. recidiv (hos män)	6	" enl. Bassini	6	287. 369. 843. 1130. 1245. 2571.
D:o Hernia inguinal. incarc. (hos män)	1	Radikaloperation	1	2080.
D:o Hernia inguinal. incarc. (hos män)	6	Herniotomi. Reposition av tarm. Radikaloperation enl. Bassini	6	317. 694. 712. 748. 1779. 1821.
D:o Hernia inguinal. recidiv. incarc. (hos män)	2	Herniotomi. Reposition av tarm. Radikaloperation enl. Schultén	4	366. 527. 2527 (samtidig operation för retentio testis.) 2625.
Hernia inguinal. incarc. (hos kvinnor)	1	Herniotomi. Reposition av tarm. Exstirpation av bråcksäck	2	2215. 2679.
Vid inguinalöppning	3	Herniotomi. Reposition av tarm. Radikaloperation	1	2061 (djupa kanalsuturer ej möjliga att lägga då muskulaturen har söknades).
D:o	3	Radikaloperation enl. Bassini enl. Schultén	3	282. 1654. 2380.
			1	405.
			3	843. 2397. 2398.

*) Strängon resp. lig. rotundum framför obliquus externus-aponeurosen.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivnen			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Hæmatom, properitoneal, postoperat. herniæ inguinal.	1	Incision. Tömning	1	—	—	1809.
Hernia crural.	8	Radikaloperat. enl. Fabricius	8	—	—	[2397.] 2759, 350, 1197, 1200, 1220, 1313, 2409, 17, 61 (sedermåra laparotomi för ileus på grund av till bräckportfastsvåd ileuslyngre), 178, dödsfall 67, 244, 347, 371, 378, 491, 700, 765, 1027, 1073 (samtidigt opererad för inklämt kruralbräck å andra sidan med tarmgångsrädd; se dödsfall 68.
" " incarc.	20	Herniotomi. Reposition av tarm. Radikaloperation enl. Fabricius	17	—	2 (1) ⁺	
D:o	1	Laparotomi. Lösning av inklämd tarm	—	—	1	1811, 1805, 1879, 1951, 2005, 2204, dödsfall 73, 2206, 2436, 2582, 2683.
Hernia crural. incarc. c. gangræna ilei	3	Herniotomi. Resektion och reposition av tunntarm. Radikaloperation enl. Fabricius	—	—	—	
D:o	1	Herniotomi. Framsyning av den gangrænösa tarmen samt anläggande av fistel	3	—	—	45, 777, 1117.
D:o	1	Hernio-laparotomi. Enteroanastomos mellan tunntarm-skänglarne. Framsyning av den gangrænösa tarmen samt anläggande av fistel	—	—	1	2346, dödsfall 74.
Hernia crural. incarc. c. gangræna et c. perf. ilei	1	Herniotomi. Framsyning av den perforerade tarmen.	1	—	—	1379 (utskrivnen med kvarstående fistel).
			—	—	1	1073, dödsfall 69.

Hernia crural. incarcerated. c. gangræna et c. perfor. ilei . . .	1	Herniotomi. Nélaton-kateter i perforationen . . .	—	—	1	1283, dödsfall 70.
Hernia umbilical. recidiv. . . c. gangræna ilei . . .	1	Radikaloperation (närmast enl. Nabl) . . .	1	—	—	2570.
Hernia lineæ alb. . .	1	Herniotomi. Resektion och reposition av tunntarm . . .	—	—	1	1642, dödsfall 71.
Hernia ventral. in cicatrice . . .	2	Radikaloperation . . .	2	—	—	664, 1597.
" " incarcerated. . . c. adhæSION. Intest. ilei et c. ileo strangul. . .	12	D:o	12	—	—	2600 (i 2 ärr), 78, 703, 755, 1077 (i 2 ärr), 1130 (se dödsfall 56), 1459, 1730, (i 2 ärr), 2439.
" " incarcerated. . .	1	Herniotomi. Radikaloperation	1	—	—	363.
" " " c. adhæSION. Intest. ilei et c. ileo strangul. . .	1	Lösning av brid. Enteropunktion och mjölkning. Resektion av tunntarm. Radikaloperation . . .	1	—	—	389.
18. Rektum och anus:						
Prolaps. recti . . .	3	Perkutan inläggning av metallring enl. Thiersch . . .	3	—	—	469, 890, 1794.
Cicatrix p. tumor. hæmorrh. operat. . .	1	Dilatation forcée. Excision av ärr. Plastik . . .	1	—	—	2531.
Fissura et contractura ani . . . Abscess. pararectal. c. abscess. retroperit. reg. lumbal. . . Abscess. ad anum . . .	8	Dilatation forcée. . .	8	—	—	261, 295, 921, 982, 1473, 1502, 1650, 1606.
D:o						
	1	Incisioner . . .	—	—	1	2061, dödsfall 57.
	14	Incision. Dränage . . .	14	—	—	11, 224, 363, 473, 526, 673, 757, 1041, 1220, 1312, 1518, 2033, 2103, 2141.
	10	Dilatation forcée. Klyvning in i rektum . . .	10	—	—	6, 403, 752, 753, 1001, 1287, 1318, 1375, 1405, 2579.

† se not å sid. 37.

Carcinoma recti inextirpab.	6	Sigmoideostomi	5	1	47, 585, 1152, dödsfall 113, 1245, 1547, 1692.
Carcinoma recti perf. c. abscess. intraperitoneal.	1	Incision. Dränage	—	1	
Carcinoma recti perf. c. abscess. intraperitoneal. operat. c. ileo	1	Relaparotomi. Lösning och framläggande av tunntarm efter delning av denna	—	1	2081, dödsfall 111.
19. Bukväggen och peritoneum:				(1) [†]	
Abscess. pariet. abdomin.	8	Incision. Dränage	8	—	26, 339, 648, 1000, 1066, 1556, 1601, 1901.
Vuln. sclopet. perf. hepat. dia-phragm. et pleuræ	1	Laparotomi. Sutur av dia-fragma. Revbensresektion. Transpleural sutur av pleura diafragmatica. Sutur av bröstvägg	—	1	356, dödsfall 6, 1724.
Ruptura partial. inveterat. musc. recti	1	Provlaparotomi. Muskelsutur	1	—	286, 456.
Lipoma pariet. abdom.	2	Exstirpation	2	—	348.
Myofibroma pariet. abdom.	1	D:o	1	—	
Peritonit. circumscript. epi-gastr. ex ?	2	Incisioner. Dränage.	2	—	875 (2 gånger).
Peritonit. purul. ex ? c. ileo	1	Herniolaparotomi. Appendi-kostomi	—	(1) [†]	2015 (hade ett inguinalbräck, där explorationsnittet lades, se dödsfall 107), 2686.
Abscess. subphren. p. appendicit. operat.	1	Revbensresektion. Dränage	1	—	
Abscess. intraperitoneal. c. gangræna cœci et coli ascend.	1	Anläggning av fistel å ileum och cœcum efter delning av tunntarmen nära cœcum	—	1	1980, dödsfall 56.
Abscess. intraperitoneal. p. appendicit. operat.	1	Relaparotomi. Dränage	1	—	811.

† se not å sid. 87.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskreven			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Abscess. foss. Douglas. p. ulcer. duoden. perf. operat.	1	Dilatation forcée. Proktotomi. Dränage	1	—	—	1718.
Abscess. foss. Douglas. p. appendicit. operat.	5	D:o	4	—	(1) ⁺	2686, 16, 283 (se dödsfall 58), 1404 (2 gånger).
D:o	2	Kolpotomi. Dränage	2	—	—	290, 685.
Abscess. foss. Douglas. p. salpingit. operat.	1	Laparotomi. Uttorkning. Dränage genom vagina	1	—	—	783.
Abscess. foss. iliac. p. salpingit. operat.	1	Incision. Dränage	1	—	—	1541.
Tbc. peritonei	7	Laparotomi. Jodoformglycerin. Suture	6	—	1	610 (i samband med bräckoperation), 885, 940, 1684, 1789, 2804, död 1916, 2451.
" c. ileo	1	Witzelfistel å cœcum	1	—	—	1540.
Adhæsiões intraperitoneal.	2	Adhærens lösning. Matolja	2	—	—	904, 1020.
" postoperativ.	7	D:o	7	—	—	425, 455, 654, 703, 1118, 1966, 2010.
D:o	1	Ileo-sigmoideostomi	1	—	—	2117.
Ruptur. subcutan. traumat. mesenterii c. hæmorrhag. intraperitoneal.	1	Suture av rupturer. Uttorkning	1	—	—	826.

Ruptur. subcutan. traumat. mesenterii c. hæmorrhag. et c. gangræna ilei incip.	1	Sutur av rupturer. Resektion av tunntarm. Uttorkning	1	—	764.
Tumor. abdomin. inexistip. Dolores abdomin. c. febre	1	Provlaparotomi	—	1	359.
	1	D:o	1	—	2464.
20. Njurar och ureterer:					
Ren mobil.	1	Nefropexi genom fixation med fritt transplantat från fascia lata	1	—	435.
Nephrit. acut.	1	Nefrektomi.	1	—	1545 (36-årig man, som under 1 1/2 månad haft plågor i vänster lumbalregion samt märkt blod i urinen. Vid inkomsten: klar urin utan albumin; vid cystoskopering sonderades uretererna utan hinder; ingen urin från vänster sida; urinen från höger sida utan anmärkning. Röntgendiagnos: tumor. Den patologiska undersökningen visade en <i>akut nefrit</i> .)
Nephrit. chron.	1	Provincision	1	—	807 (34-årig kvinna, som sedan en tid mastrat rätt betydligt och vid undersökning befanns ha en vänstersidig, rundad, jämn, respiratoriskt försaktnbar buk-tumor, som förmodades vara njuren. Vid cystoskopering erhöles grumlig urin från båda njurarna mätet från vänster. I sedimentet fanns i båda urinerna enstaka korniga och hyalina cylindrar samt något varceller. Operationsindikation var <i>misstänkt njurtumor</i> . Njuren befanns dock likformigt förstora och jämn).

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten			Anmärkningar
			utskrivnen	frisk eiler förbättrad	oförbättrad	
Hydronephros. c. nephrit. chron. interstit.	1	Nefrektomi genom gallsnitt	1	—	—	302 (sannolikt missbildning)
Hydronephros. levis	1	Nefrektomi	1	—	—	1600 (38-årig kvinna, som efter partus för 6 mån. sedan fick cystitsymtom, som försvunno efter några veckor men återkommit sedan 1 månad. Dessutom under sista veckan två gånger mörkt blod i urinen, likformigt tillbländad, jämte smärtor i höger lumbalregion. Vid cystoskoping fanns till en början fecalen på en akut cystit. Vid förnyad cystoskoping 14 dagar senare sonderades uretererna utan hinder; högra ureterinen visade ett varhaltigt sediment utan växt och utan påvisbara tbc-baciller. Västra ureterurinen utan anmärkning. Phuru-tbc-baciller lekte påvisats i blåser eller ureterurin, ansågs <i>n/urtu-berkulos</i> föreligga, och incision över högra njuren gjordes. Ureteren befanns då, så långt den kunde undersökas, tillfinnertjock, vilket ytterligare bekräftade den klin. diagnosen, varför njuren exstirperades. Den patologiska undersökningen visade en kronisk strimpning samt en dilatation av bäcken och ureter, vilka voro hypertrofiska och kroniskt förändrade. Tbc. ej påträffad).

Pyelonephrit.	1	Nefrotomi. Dränage	—	—	1	1480, dödsfall 79.
Pyonephros.	2	Nefrektomi	2	—	—	607, 1384.
D:o	1	Nefrotomi. Dränage	—	(1)†	—	2224 (död 1916).
Tbc. ren.	14	Nefrektomi	14	—	—	2406, 9, 243, 611, 619, 645, 698, 812, 1088, 1240, 1609, 2381, 2516, 2576.
D:o	3	" efter explorativ incision över andra njuren	3	—	—	2499, 481, 1288.
Tbc. ren. c. lithias.	1	Nefrektomi.	—	—	1	968, dödsfall 29.
Nephrolithiasis	1	Nefrolithotomi	1	—	—	1344.
Nephropyelolithiasis	2	Nefropyelolithotomi	1	—	1	19, 2327, dödsfall 83.
Pyelolithiasis	6	Pyelolithotomi	6	—	—	461, 633, 776, 1210, 1308, 2335.
Hypernephroma ren.	1	Nefrektomi.	1	—	—	608.
D:o	1	Friläggning av njuren. Anläggande av slang kring hilus för sekundär avstötning	—	—	1	1345, dödsfall 87.
Hypernephroma ren. inexist.	2	Provincision	—	2	—	515, 729.
21. Urinblåsan:						
Cysta urachi	1	Exstirpation	1	—	—	956.
Ectopia vesicae total.	1	Operation enl. Berg: séance I	—	—	1	715, dödsfall 22.
Corp. alien. (kateter) vesicae urinar.	1	Sectio alta. Extraktion. Permanēt blåsfistel	1	—	—	2252 (sedan, flera år prostata hypertrofi med kronisk cystit; var för honom tappat sig själv. Hårneder själv fört in katetern i blåsan)
Lithiasis vesicae urinar.	4	Sectio alta. Extraktion av sten	2	—	2	19, dödsfall 75, 1729, 2365, dödsfall 87, 2426.
D:o	1	Vidgning av fistel. Extraktion av sten	1	—	—	1668.
p. epicystostomiam	1	Laparotomi. Blåssutur	1	—	—	123.
Ruptur. spontan. vesicae urinar.	1					

† se not å sid. 87.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivnen			Anmärkingar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Papilloma vesicae	1	Sectio alta. Exstirpation. Radium	1	—	—	1317.
22. Prostata:						
Abscess. prostatae	1	Pararektal incision. Dränage	—	—	(1)†	1812 (se dödsfall 89), 21, 279, 839, 1382, 1487, 1517, 2065, 2153 (senare operer. för empye- ma pleurae), 2224 (senare ope- rer. för pyoneiros; död 1916), 748, 1812 dödsfall 80.
Hypertrophia prostatae	9	Transvesikal prostatektomi	8	—	1	
D:o	2	Epicystostomi	1	—	1	
Carcinoma prostatae c. carcinos. peritonei	1	Laparocentes. Tappning	—	—	1	85, dödsfall 115.
Carcinoma prostatae c. metastat. inguin.	1	Exstirpation av körtel för P.A.D.	—	1	—	1491.
Carcinoma prostatae inextirpab. c. ileo	1	Witzelfistel å caecum	—	—	1	} 331, dödsfall 116.
D:o	1	” å ileum	—	—	(1)†	
23. Urinröret och penis:						
Phimosi	1	Dorsalsnitt	1	—	—	377.
” et cysto-pyelit.	1	D:o	—	—	1	20, dödsfall 76
Paraphimosi	1	D:o Reposition	1	—	—	1412.
Abscess. periurethral.	3	Incisioner	2	—	(1)†	2735, 696, 2327 (se dödsfall 83).

Abscisio corp. cavernos. et urethrae penis	1	Sutur. Cateter à demeure	1	569.
Stricture uretrae c. retent. urin.	1	Epicystostomi	1	696.
Papillom. inguin.	2	Exstirpation. Skrapning. Termokauterisering	2	623 (2-me gånger; diagnosen ställd pat.-anat; inkom 6 månader senare med recidiv; vid provexcision visade sig tumören då vara cancer, varför den behandlades med radium och Röntgen).
Carcinoma lymphogland. inguin. p. carcinomat. penis operat.	1	Utskrapning. Radium	1	345.
24. Testikel, bitestikel, sädessträng, sädesblåsor, skrotum:				
Retentio testis	5	Neddragning och fixation av testis i skrotum. Bassini-suturer	5	148, 946, 1021, 1079, 1949.
D:o	1	Neddragning och fixation av testis i skrotum efter avskärning av strängen med undantag av vas. (Enl. <i>Bevan</i>).	1	2527 (samtidigt operation för inklämt bräck).
D:o	3	Ablatio testis	3	773, 1276, 2023, Alla i samband med bräckoperation.
Abscess. scroti	2	Incision	2	251, 2080.
Epididymit. et orchit. chron. fibros. p. traum.	1	Ablatio testis. Bassini-suturer	1	1553.
Epididymit. purul.	1	Ablatio testis	1	2264.
” tbc.	2	Resektion av epididymis och vas	2	44, 2113 (ablatiosenarenödvändig).

† se not å sid. 87.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivnen			Anmärkingar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Epididymit. tbc.	1	Ablatio testis	1	—	—	134.
D:o	5	Bassini-suturer	5	—	—	701, 717, 938, 1690, 2339,
Epididymit. tbc. c. fistula	2	Excision av fistel	1	—	1	2220, dödsfall 25, 2113.
D:o	1	" " " " " "	1	—	—	1196.
Varicocele	7	Bassinisuturer	7	—	—	511, 984, 1105, 1510, 1554, 2053, 2076.
D:o	7	Exstirpation av vener	7	—	—	62, 123, 448, 941, 1301, 1780, 1997.
Hydrocele testis	5	D:o Skro- talplastik	7	—	—	43, 1508, 1923, 2354, 2387.
D:o	3	Winckelmanns operation	5	—	—	984, 1285, 2685.
D:o	1	Exstirpation av säck	3	—	—	107 (64-årig man; operation företagen i samband med radikaloperation av bräck under misstänkte på inklämt bräck),
D:o	1	Incision. Tömning.	1	—	—	2625.
Spermatocele	1	Punktion. "	1	—	—	1690.
Sarcoma testis et funic.	1	Exstirpation	1	—	—	870; samma patient; ärrs- stirpation gjord 5 1/2 mån. efter lista operationen.
Suspicio sarcom. recidiv. in cicatrice	1	Ablatio testis. Radium	1	—	—	
	1	Excision av ärrväv. Radium	1	—	—	
25. <i>Kvinliga genitalorganen:</i> Cystocele vaginal.	1	Främre kolporafi. Kolpoperi- neorafi	1	—	—	138.

Cystocele et proctocele vaginal.								
Prolapsus uteri c. hypertrophia cervic.	1	2	Främre kolporafi. Kolporafi D:o Amputation å cervix	1	1	1	1	895, 1925.
Retroflexio uteri.	1	1	Alexander-Adam's operation.	1	1	1	1	2844.
" myomatos.	1	1	Oblodig reposition i narkos.	1	1	1	1	1573 (i samband med bråköperation).
Condylomata acumin. vulvae.	1	1	Exstirpation	1	1	1	1	980.
Bartholinit. supp.	3	3	Incision	3	3	3	3	1909.
Salpingo-oophorit. ac. vel. subac. vel. chron.	16	16	Salpingo-ooforektomi	16	16	16	16	597, 1980, 2261.
D:o	10	10	" " Dränage	10	10	10	10	2603, 204 (i samband med operation för appendicit), 819, 617, 849, 884, 999, 1017, 1086, 1394, 1592, 1875, 2103, 2191, 2353, 2497.
D:o	1	1	" " Tubostomi	1	1	1	1	133, 488, 522, 1144, 1481, 1569, 1570, 1998, 2051, 2783.
Salpingo-oophorit. purul.	1	1	Salpingo-ooforektomi. Resektion av ileum. Ileo-coecostomi. Dränage	1	1	1	1	1541 (efter 1 månad tömning av abscess i högra fossa iliaca), 1593.
Salpingo-ophorit. subac. c. adhaesion. intraperitoneal.	1	1	Lösning av adherenser	1	1	1	1	1864.
Salpingo-ophorit. ac. c. peritonit. purul. diff.	1	1	Laparotomi. Dränage	1	1	1	1	
Salpingo-oophorit. et myometrit. purul. c. peritonit. purul. diff.	1	1	Tarm- och ventrikelpunktion. Utspolning av buk. Witzel-fistel å cecum.	1	1	1	1	705, ådödsfall 85.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivnen			Anmärkning
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Abscess. foss. Douglas. e salpingit.	3	Kolpotomi. Dränage	3	—	—	2603 och 2498 (den senare opererad 2 gånger; båda senare radikalopererade). 2187.
Salpingo-oophorit. tbc. bilat.	1	Dubbelsidig salpingo-ooforektomi	1	—	—	
D:o	1	Dubbelsidig salpingo-ooforektomi. Jodoformglycerin.	—	—	—	2400, <i>kvartligger</i> .
Salpingo-oophorit. tbc. c. abscess. foss. iliac.	3	Dubbelsidig salpingektomi.	3	—	—	1911. 2107. 2270.
Endometrit. vel metropathia haemorrhag.	1	Laparotomi. Dränage	1	—	—	1346.
	50	Skrapning, med eller utan föregående dilatation av cervix med Hegar	50	—	—	14 (4 gånger; sedermera uterusamputation för polyposis uteri), 46, 51, 315, 484, 523, 533, 568, 579, 603, 605, 722, 772, 790, 803, 804, 817, 880, 881, 949, 1092, 1393 (2 gånger; sedermera uterusamputation för purulent metrit), 1395, 1401, 1409, 1550, 1551, 1619, 1648, 1662, 1755, 1926 (2 gånger; sedermera uterusamputation för endomyometrit). 1906, 1938, 1940, 1970, 2121, 2198, 2217, 2255, 2270, 2340, 2590, 2471, 2552.
Polyposis uteri	1	Laparotomi. Supravaginal uterusamputation	1	—	—	14.
Metrit. chron.	1	D:o	1	—	—	1926.
suppur.	1	D:o	1	—	—	1393.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivn			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Carcinoma cervic. uteri inextirpab.	2	Provskrapning	—	2	—	2556 (sedermera radium). 2005.
Cysta retention. cervic. uteri	1	Enukleation efter dilatation av cervix enl. Hegar	1	—	—	30.
Hypertrophia cervic. uteri	1	Amputation av cervix	1	—	—	2242.
Varices lig. teret.	1	Exstirpation av vener. Resektion av ligament. Bassini-suturer	1	—	—	2206.
Cysta multiloc. part. intraabdom. lig. teret.	1	Exstirpation. Bassini-suturer	1	—	—	894.
Angioma cavernos. lig. teret.	1	Exstirpation	1	—	—	2199 (i samband med bräckoperation) 631. 1025. 1270. 1889. 2077. 2119. 2159.
Kystoma ovarii	8	D:o	7	—	(1)†	2659 (se dödsfall 64).
"	4	D:o	4	—	—	340. 1885. 1988. 2021.
"	1	D:o	1	—	—	786.
Struma ovarii bilat.	1	Dubbelsidig ooforektomi	1	—	—	145.
Kystoma ovarii myxomatod. c. myxomat. peritonei	1	Utspolning	1	—	—	567.
Kystoma parovarii	3	Exstirpation	3	—	—	25. 1928. 2040.
"	1	D:o	1	—	—	1709.
" ovarii carcinomatos.	1	D:o	1	—	—	2126.

Carcinoma ovarii	2	Dubbelzijdig salpingo-ooforek- tomi	2	—	1170, 2463 (samtidig resektion av flexura sigmoidea för cancer; se ovan). 180, 291.
" " c. carcinos. peritonei et ascit.	2	Laparocentes	2	—	—
Dysmenorrhoea	2	Skrapning efter dilatation av cervix enl. Hegar.	2	—	57, 1230.
26. <i>Pelvis:</i>					
Tbc. art. ileosacral. c. abscess. congest.	2	Incision. Utskrapning. Sutur. Exstirpation	2	—	991 (2 gånger).
Cysta sacral.	6	Incision	6	—	755, 912, 1187, 1473, 1747, 2212.
" " infect.	2	Exstirpation	2	—	1435, 1477.
" " praecoccygeal.	1	Excision	1	—	571 (senare, opererad för kvar- stående fistel, se följande).
Fistula coccygeal.	1		1	—	571.
27. <i>Extremiteterna:</i>					
Dislocatio digit.	1	Exartikulation	1	—	2233.
Digit. malleus	1	D:o	1	—	452.
Pedes vari cong.	2	Blodig operation i 2 séancer: 1.) Tenotomi på plantarapo- neuros och akilles-sena 2.) Kilexcision å talus. Re- dressering. Gips	2	—	1292 (å båda sidor).
Hallux valgus	1	Kilexcision å caput. oss. me- tatars.	1	—	973.
Anchylos. coxae	1	Osteotomi å femur. Redres- sering. Gips	1	—	2228.

† se not å sid. 87.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivn		Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	död	
Anchylos. coxae	1	Osteotomi å femur. Tenotomi å adduktorerna. Redressering. Gips	1	—	508.
Anchylos. genu	1	Genommäjsling av ankylosen. Redressering. Gips	1	—	2699 (knät i vinkelställning; operation skörd i samband med blodig reposition av supra-kondylär femurfraktur).
Contracturae et deformit. man. p. fract. complic.	1	Aperiostal underarmsamputation	1	—	318. Hånden sedan åretal vanställd med recidiverande ulcerationer etc..
Contractura Dupuytreni	1	Excision av fascia palmaris för ring- och lillfinger	1	—	65 (recidiv efter 3/4 år).
” p. tbc. genu	1	Redressering i narkos. Gips	—	—	2088, kvarligger.
” p. osteomyelit. femor. sin.	1	Lösning av ärrsvålar och en del muskelfästen	1	—	
Dålig amputationsstump	2	Reamputation	2	—	672. 2573. 2595.
Pseudarthros. femor. p. fract. operat.	2	Reincision. Inläggning av fritt transplantat från ben med periost.	2	—	
Osteomyelit. ac. vel. chron.	7	Uppmäjsling. Utskrapning. Tamponad	5	1*)	411 (från tibia), 1353 (från revben). { 261. 2326. 869. 577 *} (71-årig kvinna med dåligt allmänstillstånd). 1652. 1996, kvarligger. 2450.

Osteomyelit. ac. vel chron.	1	Uppmäjlsing. Utskrapning.	2427.	1	—
" ac. c. abscess.	4	Plombering enl. Mosevig Incision. Dränage	1227. 1811. 1913. 2427 (sedermera uppmäjsling och plombering).	4	—
" chron. c. sequestre	2	Sekvestrotomi	66. 149.	2	—
Osteit. oss. metacarp.	1	Exartikulation	1472 (exstirpation av alla karpal- ben senare).	1	—
" " carpal.	1	Exstirpation av karpalben	1472 (se föreg.)	1	—
" " dig.	13	Exartikulation eller amputation	2478 (2 gånger). 1272. 1472. 1535. 1557. 1788. 1884. 1900. 2206. 2206. 2277. 2406.	13	—
" " c. abscess	1	Incision. Dränage	2278.	1	—
" " c. sequestre p. fract. operat.	3	Uppmäjlsing. Sekvestrotomi. Tamponad.	231 (2 gånger). 671.	3	—
Osteit. p. fract. operat.	3	Uppmäjlsing. Utskrapning. Tamponad.	385. 1157. 1607 (jämte extraktion av elffenbenstapp).	3	—
" man. p. tendovaginit.	1	Amputation å underarm	555.	1	—
Periostit. suppur.	1	Incisio. Utskrapning. Tamponad.	1285.	1	—
Arthrit. deform. humero-scap.	1	Injektion av jodoform-glycerin	2402 (misstanke på tbc.).	1	—
" " cubiti	1	Arthrotomi. Exstirpation av exkrescenser. Injektion av vaselin	1048.	1	—
" " coxae	1	Höftledsresektion	1116.	1	—
" " genu	1	Arthrotomi. Exstirpation av exkrescenser	760.	1	—
" " artic. metatarso-phal.	1	Resektion av metatarsalben	1362.	1	—
Mus articularis.	6	Arthrotomi. Extraktion	135. 410. 416. 565. 1893. 2375.	6	—

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivnen			Anmärkingar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Gonit. purulenta	2	Arthrotomi. Dränage	2	—	1	85. dödsfall 115 (cancer prost.), 227, 1708.
" gonorrhöic.	3	Arthropunktion. Spolning	2	—	—	1860 (2 gånger).
" exsudativa chron.	6	D:o	6	—	—	93, 887, 1008 (å båda sidor), 1458, 1919.
Synnovit. chron. genu.	2	Arthrotomi. Exstirpation av synnovialveck	2	—	—	910, 350,
Tendovaginit. ac. supp. man.	13	Incision. Klyvning av volara ligamentet	13	—	—	555 (sedermera underarmsamputation för osteit), 604, 691, 1009, 1040, 1134, 1387, 2048, 2070, 2361.
D:o	11	Incision. Tamponad	11	—	—	2555, 2634, 2708, 2881.
Bursit. ac. purul.	13	" Dränage	13	—	—	643, 690, 873, 982 (sedermera ligatur av arteria ulnaris för blodning), 1064, 1618, 1815, 2201, 2219, 2306, 2566.
Hygroma bursæ	11	Exstirpation	11	—	—	691, 723, 783, 947, 1183, 1530, 1641, 1972, 2104, 2412, 2429, 2473, 2602.
Hidroadenit. axillæ	1	Incisioner	1	—	—	247, 430, 456, 882, 942, 1341, 1378, 1643, 1647, 1776, 1793.
Lymphadenit. inguin.	3	Exstirpation	3	—	—	1944.
Clavus	2	D:o	2	—	—	1505, 1784, 1787.
" infect.	2	Incision	2	—	—	948, 2591.
D:o	1	Exartikulation av tå	1	—	—	367, 1687.
Unguis incarnat.	10	Radikaloperation enl. König.	10	—	—	952.
Tbc. ossium vel articularum	8	Jodoformglycerininjektion (upprepad flera gånger)	7	—	—	163, 577 (å båda sidor), 596, 824, 832, 1042, 1482, 1542, 2251.

Tbc. ossium vel articularum	1	Arthrotomi. Exstirpation av exkrescenser. Jodoformgly- cerin	1	681.
D:o	4	Utskrapning. Jodsprit. Suture Plombering enl.	4	841. 1867. 1890. 2550.
D:o	3	" Mosefig	2	1981. 2504. <i>kvartligger</i> . 2588.
D:o	2	Resektion av höftled	—	2445, <i>död 1916</i> , 1288. <i>kvartligger</i> .
D:o	1	" " knäled	1	1782.
D:o	1	" " mellanfotsled	1	103.
D:o	1	Lårbensamputation	1	354.
D:o	1	Underbensamputation	—	636, <i>dödsfall 30</i> .
D:o c. abscess.	2	Incision. Uttorkning. Jodsprit. Suture	2	239 (2 gånger).
congest.	2	Exstirpation. Utskrapning	1	1482, <i>kvartligger</i> . 2719.
Bursit. tbc.	2	Excision. Utskrapning	2	1600. 2288.
Ulcus tbc.	4	Exstirpation	4	1118. 1802. 2184. 2485.
Lymphomata tbc. axillæ vel inguin.	3	Incisioner	2	297, <i>dödsfall 5</i> , 1308. 2578.
Erysipelas phlegm.	1	Excision	1	1126.
Ulcus ped. p. sarcom. operat. Pares. nerv. radial. p. fract. humeri operat.	1	Neurolys. Underbäddning med stjälkad fettvävslambda	1	1754
Neuralgia ischiadica	1	Perkutan injektion av NaCl	1	1081.
D:o	1	Neurolys enl. Pers	1	1119.
Haemorrhag. p. phlegm. an- tibrach. operat.	1	Underbindning av arteria ulnaris	1	932 (se under <i>avd. 28</i>).

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivn			Anmärkingar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Varices	84	Underbindning och exstirpation enl. Madelung-Trendelenburg	84	—	—	59 150, 394, 414, 438, 592, 762, 844, 984, 1096, 1114, 1207, 1223, 1244, 1246, 1426, 1427, 1443, 1453, 1478, 1489, 1679, 1697, 1766, 1763, 1796, 1814, 1870, 2063, 2283, 2305, 2385, Dubbelsidigt: 58, 83, 153, 181, 264, 381, 509, 575, 716, 923, 992, 1006, 1016, 1076, 1236, 1380, 1387, 1520, 1526, 1677, 1738, 1836, 2307, 2453, 2663, 2727, 142, 2043, 219, 1056, 254, 253, 1573, 1853, 1973, 2125,
Varix rupta	2	Underbindning	2	—	—	
D:o	2	Perkutan omstickning	2	—	—	
Thrombophlebit.	1	Exstirpation	1	—	—	
" suppur.	5	Incision	5	—	—	
Gangräna femor. p. ligatur arter. femoral.	1	Aperiostal lårbensamputation	1	—	—	2769 (exartikulation i knäleden fjord 1914 för gangrän i underben efter ligatur av arteria femoralis för blödnig vid poplitealabscess), 307, 2505,
Gangräna senil. ped.	2	D:o	2	—	—	
D:o	2	Aperiostal underbensamputation	2	—	—	22, 307 (sedermera lårbensamputation), 966, 1495 (3 tår), 204 (2 tår),
Gangräna Raynaudii ped. dig. diabet. ped.	6	Exartikulation av tå	6	—	—	751,
D:o	1	Incision. Utskrapning.	1	—	—	840,
Laceratio brachii.	1	Aperiostal överarmsamputation	1	—	—	1048,
" antibrach.	2	" underarms-	2	—	—	2246, 2723,

Laceratio man.	1	Aperiostal underarmsamput:n	1	686.
" femor.	1	" lårbensamputation	1	2246.
" anticur.	2	" underbensamput:n	2	170 (båda benen).
" ped.	1	Exstirpation av krossade mel-	1	1700.
" dig.	8	lanfotsben	8	131, 221, 231, 686, 854, 1399, 2479, 2525.
Fract. clavic.	5	Exartikulation av en eller flera fallanger	5	906, 1035, 1189, 1506, 2702.
" coll. humer.	1	Blodig reposition. Osteosyn-	1	1154.
" humer.	3	tes med silke el. metalltråd	3	1343, 1754 (sedermera opererad för radialispareas), 2156.
" "	3	Reposition och gips i narkos D:o	3	2747, 1102, 2120.
" capit. humer.	1	Blodig reposition. Osteosyn-	1	847 (sedermera extraktion av tråd.)
" olecran.	3	tes med metalltråd	3	217, 1386, 2492.
" "	1	Blodig reposition. Osteosyn-	1	151.
" ulnae et radii	1	tes med metalltråd	1	1089.
" "	1	Blodig reposition. Gips	1	1055.
" radii	1	Blodig reposition. Osteosyn-	1	1829.
" complic. oss. phal. bas.	1	tes med metalltråd	1	815.
dig. II-IV man.	17	Reposition och gips i narkos	17	92, 129, 151, 235, 330, 341, 454, 492, 541, 595, 635, 1544, 1748, 2149, 2179, 2223, 2700.
Fract. coll. femor.	1	Ingjpsning i narkos enl. Löffberg	1	1707.
" femor.	1	Blodig reposition. Gips	1	

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivn		Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	död	
Fract. femor.	2	Blodig reposition. Cerclage med metalltråd	1	—	1382 (på grund av fistel och dålig läkning sedermera extraktion av tråd samt spikextension genom calcaneus), 2541, <i>kvartligger</i> , 1069.
" "	1	Blodig reposition. Elfenbens-tapp	1	—	
" "	2	Blodig reposition. Elfenbens-tapp. Cerclage med metalltråd	2	—	1350 (refraktur 3 månader efter-åt), 2669 (samtidigt blodig re-dressering av vinkelställt anky-1382, 1588, [lotiskt knä], 2024.
Refract. "	1	Reposition i narkos. Gips	1	—	
Fract. patell.	4	Blodig reposition. Osteosyn-tes med metalltråd eller silke	4	—	126, 427, 1584, 2057.
" anticur.	3	Reposition i narkos. Gips	3	—	2405 (blodig reposition senare), 29, 671.
" complic. anticur.	3	Reposition. Sutur. Gips	3	—	2130, 2362, 2519.
" tibiae	1	Blodig reposition. Gips	1	—	1420.
" "	1	" " Osteosyn-tes med metalltråd	1	—	411.
" "	7	Blodig reposition, Cerclage med metalltråd	7	—	101, 111 och 144 (i båda sederme-ra, extraktion av metalltråd), 283, 433, 447, 599.
" " et fibulae	1	Blodig reposition. Gips	1	—	357.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivnen		Anmärkningar
			frisk eiler förbättrad	död	
Hæmarthros. genu traumat.	9	Arthrotomi eller arthropunktion. Spolning.	9	—	205, 522, 1300, 1493 (2 gånger), 2056, 2405, 2509, 2630.
Synnovit. genu traumat.	4	Arthropunktion. Spolning.	4	—	780, 1456, 2501 (å båda sidor).
Ruptur. traumat. arter. brachial.	1	Kärlsuturen enl. Carrel-Stich.	1	—	2108
Hæmatom. traumat.	2	Incision. Tömning	2	—	953, 1325.
Hæmatom traumat. in organisation.	1	Provincision	1	—	1204 (opererad då misstanke på tumör förelåg).
Tenoschisis	5	Tenorafii	5	—	688, 1503, 1818, 1946, 2657.
Corp. alien.	3	Extraktion	3	—	229, 1001, 1708.
" (synål)	1	Misslyckat extraktionsförsök	1	—	1694 (efter operationen utan besvär).
" p. fract. operat.	5	Extraktion	5	—	2405, 2668, 111, 144, 847, 176, 240.
Vuln. perf. genu	2	Sutur	2	—	465, 1492, 1820.
Vuln. permagn.	3	" i narkos	3	—	898
Sarcoma femor.	1	Aperiostal lärbensamputation	1	—	1191, dödsfall 88, 1274, dödsfall 91
" axillæ	2	Incision. Utslevning av tumörmassor	—	2	1274 (se dödsfall 91).
"	1	Resektion av klavikeln i och för försök till amputatio interthoracico-scapularis.	—	(1)†	2548.
" inguin. metast. ex ulcer. sarcom. anticur.	1	Proxestirpation för P. A. D.	—	1	

28. Småoperationer utan lokalintresse:

Phlegmone, abscess., lymphadenit., lymphangit., panaritium., furunculus, carbunculus etc.

63	Incision. Tamponad (event.)	62	—	1	1541, 27, 335, 497, 504, 592, 590, 678, 792, 779, 814, 889, 932 (seguimera incision för phlegmone å underarmen, varrefter en lödning efter några dagar uppkom, så äft arteria ulnaris måste ligeras), 974, 986, 1184, 1207, 1238, 1251, 1281, 1286, 1388, 1369, 1442, 1622, 1595, 1599, 1607, 1623, 1733, 1787, 1884 (4 gånger å olika ställen; pyämi), 1936, 1986, 1977, 2018, 2111, 2147, 2193, 2208, 2218, 2259, 2253, 2299, 2315, 2323, 2328, 2349, 2361, 2441, 2455, 2488, 2496, 2552, 2597, 2613, 2642, 2668, dödsfall 24, 2674, 2690, 2694, 2705, 2709, 495, 816, 2880.
3	Exstirpation.	3	—	—	1999, 2094, 2444, 2469, 2583, kvarligger.
5	Incision. Utskrapning. Jod-sprit. Suture.	4	—	—	2730, 246, 1182, 1482, 1490, 2557, 2109 (2 gånger), 2660, 2720, 1599/1913.
8	Incision. Utskrapning	8	—	—	2364.
2	” Dränage	2	—	—	100, 949, 1146, 2420, 2437.
1	Punktion. Jodoformglycerin	1	—	—	699,
1	Exstirpation	1	—	—	1313.
5	Exstirpation D:o	5	—	—	2388, 2637, 584, 902, 1137 (3 gånger), 2164.
1	Atheroma D:o	1	—	—	
1	Lipoma D:o	1	—	—	
1	Angioma D:o	1	—	—	
8	Defectus cutis Transplantation enl. Thiersch	8	—	—	

Dessutom sutur av sår vid traumer samt incisioner av mindre varbildningar o. dyl.

Bilaga E.

Uppgift från Allmänna och Sahlgrenska Sjukhusets kirurg. avdeln. för år 1915
 angående operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer
 å *polikliniskt* behandlade patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Anmärkingar
II. Corp. alien. corneæ	18	Exæresis	
V. Kluven läpp.	1	Plastisk operation	
Blödning efter tandutdragning	3	Sutur	
Angina phlegmonosa	11	Incision	
Corp. alien. pharyngis	1	Extraktion	
IX. Mastit. suppur.	6	Incision	
Fibroadenom. mammæ	4	Exstirpation	
XVIII. Tumores hæmorrhoid.	2	Exstirpation	
Abscess. ad anum	1	Incision	

XIX.					
Hernia incarcerata	1	Taxis		Narkos.	
XXIII.					
Paraphimosis	2	Reposition			
D:o	2	Dorsalsnitt			
XXV.					
Bartholinit. suppur.	1	Incision			
XXVII.					
Digitus malleus	1	Amputation			
Laceratio, amputatio traumat.					
digit. etc.	75	Amputation (exartikulation)			
Contractura digit.	1	Exartikulation			
Hæmatoma sublinguale, vulnus					
contus. etc.	41	Evulsio, trepanatio unguinis			
Unguis incarnatus.	6	Königs operation			
Panaritium, paronychium	293	Incision	D:o		
Tendovaginit.	23	Tenorafi			
Abscis. tendin. digit.	41	Incision, punktion			
Bursit.	13	Exstirpation			
D:o	1	Jodoformglyc.-injektion			
Abscess. tbc.	1	Jodsprit-injektion			
Pseudarthros. p. fractur.	1	Osteotomia			
Fraktur med hotande perfor.	1	Reposition	D:o		
Luxatio mandibulæ	4				
„ humeri subcoracoid.	44				

Sjukdom	Antal fall	Operation	Anmärkningar
Luxatio cubit. post.	15	Reposition	
" pollicis.	2	D:o	
" digit. alior.	4	D:o	
" oss. metacarp.	1	D:o	
XXVIII.			
Diverse mindre tumörer	123	Exstirpation	
Corpora aliena.	96	Extraktion	
Lindriga traumer	701	Sutur	
Furunklar, karbunklar, abscesser, lymphadeniter etc.	586	Incision	
Hæmatoma	18	" (punktion)	

Under år 1915 hava å *intagna* patienter utförts 1,935 operationer; av dessa ha 22 utskrivits oförbättrade och 86 döda, varjämte 22 kvarligga under år 1916. Av dödsfallen återfinnas 81 i redogörelsen för dödsorsakerna; 5 patienter hava avlidit under år 1916 och upptagas ej i årets redogörelse.

Å *ej intagna* patienter hava utförts 2,145 registrerade ingrepp.

De använda anästeserings- och desinfektionsmetoderna äro desamma som under år 1914. Uppgifter härom finnas i årsberättelsen för nämnda år.

Antalet besök å kirurgiska polikliniken har under året uppgått till 25,867. På icke poliklinisk tid hava inkommit och behandlats 1,841 personer.

Vad angår antalet å kirurgiska avdelningen vårdade sjuke, döde, utförda operationer å intagna och icke-intagna patienter, samt polikliniska besök återfinnas sammanställningar av dessa siffror för tiden före år 1899 i årsberättelsen för år 1898, för tiden 1899—1914 i årsberättelsen för sistnämnda år. Här meddelas siffrorna för 1914 och 1915:

År:	Vårdade sjuke:	Döde:	Utförda operationer:		Polikliniska besök:
			å intagna patienter:	å icke intagna patienter:	
1914	— 2,934	— 86	— 1,732	— 1,704	— 25,323
1915	— 2,888	— 117	— 1,935	— 2,145	— 27,708

Bilaga H.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets
Kirurg. avdeln. för år 1915, angående för skador
och förgiftningar intagna, med hänsyn till
skadans natur och påföljd.

Skadans natur	Intagna		Skadans påföljd		
	mån	kvinnor	döden	Kvarskän- de men	Över- räddade
Sår utan komplikationer (vulnus)	36	10	—	—	46
Varbildning i följd av inträng. kropp eller skada å huden eller subcut. bindväven (sepsis)	74	28	4	28	70
Ledvrickning (distorsio, luxatio)	18	10	—	5	23
Utgjutning i led (synovitis traumat., hæmarthrosis)	24	2	—	5	21
Benbrott, enkelt (fractura simplex) ¹	170	67	2	74	161
” kompliceradt (fractura complicata) ¹	21	—	1	17	3
Avskärning av muskel, sena, nerv	3	1	—	2	2
Skada å större kärl	3	—	—	1	2
Krossning, avhuggning, avslit- ning (amputatio traumatica, laceratio) { av 1—2 fingrar	2	—	—	2	—
{ av 3—5 fingrar, hand av arm	1	—	—	1	—
	2	1	—	3	—
Förbränning (combustio) { fingrar, hand	1	2	—	—	3
{ ansikte	4	1	—	1	4
{ andra kroppsdelar	14	3	1	1	15
Förfrysning (congelatio) { fingrar, hand	2	—	—	1	1
{ tår fot	3	—	—	—	3
Öppnande av bukhålan (vulnus perforans)	1	—	—	—	1
Skada å magsäck eller tarm (vulnus perforans, ruptura)	6	—	1	—	5
” å lever, mjälte, njure, urinblåsa	5	1	1	—	5
Öppnande av lung- eller hjärtsäck (vulnus perforans)	2	1	1	—	2
Skada å struphuvudet eller luftstrupen	1	1	—	—	2
Hjärnskakning (commotio cerebri)	13	3	—	—	16
Brott å hjärnskålens botten (fractura baseos cranii)	11	—	5	2	4
Direkt skada å hjärna eller ryggmärg	5	—	4	1	—
Främmande kropp inträngd i matstrupen	1	—	—	—	1
Övriga skador: Contusio	53	8	—	—	61
Hæmatoma	4	—	—	—	4
Amputatio penis	1	—	—	1	—
Förgiftning med lut	—	1	1	—	—
Summa	481	140	21	145	455

¹ Brott å hjärnskålens botten upptages ej här.

Skadans tillkomstsätt	Intagna		Skadans påföljd		
	män	kvinnor	döden	Kvarstående de man	(Vär- Eftande Kvarståen- de man
Transport	293	11	11	64	229
<i>B. Olycksfall utom yrkesarbete.</i>					
Vid hushållsgöromål	28	53	4	35	42
Under resa: på spårvagn	4	1	—	1	4
på fartvg	1	—	—	—	1
åkning	3	1	—	—	4
Överkörd av bil o. dyl.	11	7	—	—	18
Vid sport och gymnastik: fotboll	2	—	—	—	2
golf	—	1	—	—	1
jakt: skottskada	3	—	—	1	2
annan skada	1	—	—	1	—
fiske	6	—	—	2	4
velocipedåkning	1	1	—	—	2
motorcykel	2	—	—	—	2
ridning	2	—	—	—	2
skridsko- och skidåkning. lek	5	7	—	3	9
lek	11	3	—	1	13
Vid slagsmål och överfall	7	2	—	3	6
Under rusets inflytande	48	5	2	9	42
I följd av sjukdom (epilepsi, svimning m. m.)	9	5	2	2	10
Halkat o. d.	42	40	1	23	58
<i>C. Självmordsförsök.</i>					
Med skärande vapen	1	1	—	—	2
„ skjutvapen	1	2	1	—	2
Summa	481	140	21	145	455

Redogörelse för dödsorsakerna

hos

å kirurgiska avdelningen under 1915 vårdade patienter.

Av

LENNART NORRLIN.

Under år 1915 vårdades å kirurgiska avdelningen 2,888 inskrivna patienter (154 kvarliggande från föregående år, 2,734 nyinkomna). Å dessa utfördes 1,935 operationer. 117 personer avled. Mortalitets-procent 4,05. Å 24 av de avlidna hade intet operativt ingrepp företagits. De äro i redogörelsen angivna genom en asterisk efter löpande numret. 93 blevo opererade. 9 personer avled, innan de hunnit inskrivas.

A. Inskrivna patienter.

Olycksfall.

1.* 68-årig arbetare (76/15), som fallit från 2 meters höjd och slagit huvudet mot en järnräls, inkom omedelbart medvetlös, med tydliga symptom av intrakraniell blödning och i så uselt tillstånd, att trepanation ansågs utsiktslös. Mors inom 3 timmar.

Sektion: Fractura baseos cranii c. hæmorrhagia intracranial.

2.* 75-årig fröken (191/15), som fallit med en brinnande fotogenlampa, inkom ²⁸/₁ med 3:dje gradens förbränningar å bröst, hals och armar. Efter en månads sjukhusvistelse *erysipelas*, som vandrade över bålen. Mors ⁷/₃.

Sektionen avslöjade intet av vikt.

3.* 47-årig stuveriarbetare (215/15), som ³⁰/₁ fallit på huvudet genom en däckslucka, infördes omedelbart. Medvetlös; blödningar ur båda öronen och i båda övre ögonlocken; högersidig hemiplegi; puls 60—80; temperatur 39,5. Tempe-

raturen steg de följande 2 dygnen upp till 40,5; puls successivt till 160. Mors $\frac{1}{2}$, utan att pat. återkommit till medvetande.

Sektion företogs ej.

4. 23-årig värnpliktig (228/15) infördes omedelbart $\frac{1}{2}$, träffad av projektiler från exploderande utländsk mina. Var starkt shockpåverkad och företedde stora mjukdelsskador å båda benen och ena tummen. Mannen, som starkt missbrukat alkohol, visade från början stor psykisk och kroppslig oro med hotande delirium. *Såren* antogo hastigt ett *brandigt utseende*. $\frac{11}{2}$ tillstötte *erysipelas*. Trots upprepade incisioner och debrideringar (*Dahlgren*) samt till sist permanent bad fortsatte nedsmältningen av vävnader. Mors $\frac{17}{2}$ i sepsis.

Sektionen visade utom nämnda förändringar *kronisk interstitiell nefrit*.

5. 62-årig kvinna (297/15) inkom $\frac{8}{2}$ i ytterst medtaget tillstånd med typisk *erysipelas* å ena armen, utgången från ett 8 dagar gammalt sår å handen. Incisioner (*v. Holst*) visade i mjukdelarna blott seropurulent vätska. Mors $\frac{10}{2}$.

Sektion: Erysipelas + phlegmone lateris thoracis + sepsis.

6. 30-årig eldare (356/15). *Conamen suicidii* $\frac{16}{2}$. Inkom omedelbart. Ingångsöppningar för *skottsår* dels i högra tinningen, dels å thorax framsida vid nedre hjärtgränsen. Ej tecken på intrakraniell skada. Buk brädhårt spänd. Ur thoraxsåret luft och blod vid respirationsrörelser. Omedelbart under eternarkos snedsnitt nedanför vänstra thorax-kanten (*Dahlgren*). Vänstra leverloben och diafragmahalvan voro genomskjutna. Tillgängliga delar av ventrikeln och tarmarna granskades och föreföllo intakta. Därefter thoracotomi efter resektion av 5:te revbenet. Man ansåg sig kunna konstatera, att skottkanalen tangerat, men ej öppnat perikardiet. Under stora svårigheter på grund av blödning och orolig, våldsam respiration syddes diafragma. Pleurakaviteten slöts primärt under övertryck. En cigarett mot vardera av lever- och diafragmasåren genom laparotomisnittet, som i övrigt syddes i étager. Mors $\frac{18}{2}$ efter temperaturstegring till 39,5, pulsförökning till 145.

Sektion: Vulnus sclopet. capitis perforans ad orbitam + vulnus sclopet. thoracis perforans ad cavum pleuræ sin. et ad cavum pericardii et ad cavum peritonei et in ventriculum ac. lacerans hepatem et lienum + pleurit. et pericardit. acuta.

— Perforationen i ventrikelväggen var liten och låg på baksidan strax intill cardia.

7.* 81-årig fru (2063/15) högradigt senil, infördes $\frac{1}{10}$ på grund av en dygns gammal *collumfraktur*. Mors $\frac{4}{10}$.

Sektion: Marasmus senilis + nephritis chron. interstit. + bronchopneumoniae.

8. 52-årig bokhållare (551/15), som under akut rus $\frac{12}{3}$ på aftonen blivit påkörd av spårvagn, var vid inkomsten omedelbart därefter full redig, hade pulsfrekvens 90—100 och föredde fraktur å näsbenet samt kontusionssår i ansikte och huvud, vilka hopsyddes (*v. Stapelmohr*). Följande morgon tydliga tecken på basisfraktur utan tryckpuls. Efter övergående förbättring död $\frac{15}{3}$ i meningitsymptom.

Sektionen visade meningit med infektion från näsan, orsakad av en vidsträckt basisfraktur.

9. 55-årig verkstadsarbetare (1176/15), träffad av en fallande propeller $\frac{5}{6}$, föredde de närmaste 2 dygnen huvudsakligen en avtagande hæmaturi. Kateter à demeure. På 3:dje dygnet ileus. Enterotomi och "mjölkning" av den i sin helhet utspända tarmen (*v. Stapelmohr*). Inga tecken på ruptur av viscera eller kärl. Mors $\frac{8}{6}$.

Sektion: Fracturæ pelvis c. hæmorrhagia retroperit. et c. lacerat. urethræ + bronchopneumoniae — Rupturen å urinröret hade en längd av $\frac{1}{4}$ cm. och låg på framsidan tätt inpå prostata. Ett flertal frakturer på bäckenet.

10.* 37-årig fiskare (2614/14), som 3 veckor tidigare blivit biten i vänstra lillfingret av en katt, hade sedan 4 dygn haft frysningar samt smärtor och svullnad i armen och angränsande delar av thorax. Inkom $\frac{9}{12}$ 1914. Han föredde vid undersökning en sepsis, som sedermera under sjukhusvistelsen progredierade trots kollargolinjektioner, autovaccination m. m. Aldrig angripbara lokalsymptom (abscesser). $\frac{11}{2}$ trombos i högra benet, $\frac{13}{2}$ i det vänstra. Så småningom nästan universell anasarka. Tilltagande ikterus. $\frac{1}{3}$ amauros. Mors $\frac{1}{3}$.

Sektion: Sepsis — Inga varsamlingar. I vena cava och båda venæ iliacæ smältande, gulröda trombmassor och tunnflytande, grått var,

11.* 65-årig stuveriarbetare (2058/15) träffades $^{30/9}$ av en fallande planka i ryggen och infördes samma dag paraplegisk i nedre extremiteterna, med blås- och rektal pares. Röntgen visade fraktur å nedre dorsalkotorna. Mors i pneumoni $^{4/10}$.

Sektion: Fractura vertebr. X et XI dorsal. + laceratio medullæ spinal. + bronchopneumoniæ.

12.* 75-årig f. d. arbetare (1358/15), som $^{26/6}$ fallit från 5 meters höjd i en hisstrumma, infördes omedelbart medvetslös med symptom av basisfraktur. Hade dessutom ett kompliceradt underbensbrott. Pat. kom aldrig till medvetande. Puls och temperatur intill mors $^{4/7}$ normala.

Sektion: Fractura complicata anticruris + fractura baseos cranii + hæmorrhagia cerebri. — Obduktionsfyndet talade för, att hjärnblödningen föregått fallet.

13.* 62-årig landtbrukare (1424/15), som för 13 resp. 5 år sedan haft hemiplegiska anfall, föll $^{8/7}$ (under akut rus) c:a 2 meter och slog ryggen mot en väg. Infördes 2 dygn senare paraplegisk i nedre extremiteterna. *Retentio urinae; incontinentia ani.* Röntgen visade *fraktur på 1:sta lumbalkotan.* Wassermann pos. Pat:s allmäntillstånd medgav ej operativt ingrepp. Förlamningen kvarstod. Decubitus, cystopyelit etc. tillstötte. Mors $^{3/9}$.

Sektionen bestyrkte den kliniska diagnosen.

14.* 75-årig f. d. jungfru (1752/15), som 11 veckor före inkomsten under svindelanfall brutit höger lärbenshals, intogs $^{20/8}$ och företedde då stora decubitus, starkt uttalad arterio-cardioskleros. Liggsåren progredierade, och mors inträdde $^{27/10}$.

Sektion: Sepsis (och kronisk nefrit med akut exacerbation).

15. 23-årig plåtslagare (2222/15) föll $^{23/10}$ från 5 våningars höjd och infördes omedelbart. Han var fullt redig, hade blödning ur vänster hörselgång, som rengjordes med H_2O_2 . Efter 4 dagar bronchopneumonier, efter ytterligare 1 dygn meningitsymptom. Lumbalvätskan stod under höjdt tryck; ur densamma odlades stafylokocker. $^{30/10}$ uppmäsling av processus mastoideus sin., incision och dränage av meningerna vid porus acusticus internus (*Knutson*). Efter ingreppet riklig liquor-flytning och lindrig huvudvärk. Mors $^{2/11}$.

Sektion: Fractura baseos cranii + otit. media sin. purul. + meningit. purul. incipiens + fractura claviculæ et costæ I dextr. + pericardit. fibrin. + bronchopneumonix. — Meningiten föreföll ej vara stadd i utbredning. Perikarditen och bronchopneumonierna närmaste dödsorsak.

16. 72-årig f, d. arbetare (2213/15) föll ²²/₁₀ vid hopp över ett dike och slog ena sidan av bålen mot dikeskanten. Inkom 5 timmar senare med uttalade tecken på perforationsperitonit. Vid omedelbart företagen laparotomi (*Norrlin*) fann man en mer än halva periferien intresserande, tvär *ruptur av en jejunumslynga. Diffus peritonit* med stora mängder fasta födoämnen av skilda slag i exsudatet. Jejunoraphi, spolning av bukhålan med koksaltlösning. Primärsutur. Mors ²⁵/₁₀.

Sektion: Hernia inguinalis acreta + ileus + nephrit. chron. interstit. + bronchopneumonix. — Peritoniten i utläkning. Ileus närmast orsakad av fastväxning av en ileumslynga i en högersidig ljumskbråcksäck med lindrig inkarceration. Ingen gangrän eller starkare missfärgning av nämnda slynga.

17. 55-årig hustru (1143/15) hade omkring den ¹⁵/₄ svalt sodalut och inkom ¹/₆ med stenossymptom från oesophagus. Med sonderingsförsök måste man upphöra, då pat. fick smärtor och feber. Hon syntes kunna nutriera sig någorlunda, men sväljningsbesvären tilltogo och ¹⁴/₇ anlades en Witzelfistel å ventrikeln (*Norrlin*). Retrograda sonderingsförsök efter någon tid liksom sonderingar uppifrån misslyckades. Pat. avled cachectico modo ⁵/₁₂.

Sektion: Strictura oesophagi post combust. (med utbredd ulcerös oesophagit.) + peritonit. saccata perforans ad cav. pleuræ sin. + empyema pleuræ saccat.

18.* 67-årig skomakare (2500/15), som den ²²/₁₁ skadat vänster hand under vedhuggning, inkom ²⁹/₁₁ med påverkad allmäntillstånd och erysipelas å armen. Mors ²/₁₂.

Sektion: Phlegmone lat. sin. + pericardit. et pleurit. sin. purulenta + sepsis.

19. 45-årig arbetare (1365/15) hade under stuveriarbete ¹⁹/₁₂ 1914 fått en koltunna över buken. Han infördes omedelbart och företedde då fraktur på 1:sta lumbalkotan samt parcs i båda benen; därjämte tecken på intraperitoneal skada (spänning och uppdrivning av buken, kräkningar). Vid provlaparotomi

tomi (v. *Stapelmohr*) kunde emellertid ingen läsion av bukviscera påvisas. Tarmperistaltiken kom sedan i gång. Dock kvarstod alltid en viss grad av förstoppning. Förlamningen i benen gick så småningom tillbaka, dock aldrig fullständigt. En viss spasticitet liksom blåspares kvarstod. Babinski och fotklonus neg. Juli 1915 cystopyelit-symptom. Oktober 1915 laminektomi å 1:sta och 2:dra lumbalkotan (*Dahlgren*). Vid öppnande av duran fann man en adhærens mellan denna och medullan invid conus terminalis samt en hård, fibrös fläck å den sistnämnda. Duran slöts. Läkning per primam. En obetydlig förbättring i benens rörelseförmåga hann inträda. I Nov. plötsligt ileussympptom. Laparotomi ²⁴/₁₁ (v. *Stapelmohr*), varvid man fann en kronisk adhæsiv peritonit, intresserande tunntarmarna. Pat:s tillstånd tillät ej ett noggrannare utforsknande. Mors ²⁵/₁₁.

Sektion: Fractura vertebræ lumbal. I + cystopyelit. + adhæsiön. intramening. post hæmorrh. + ileus strangulat. c. peritonit. fere saccat.

20. 75-årig arbetare (2603/15), som under stuveriarbete klämt höger långfinger, behandlades först polikliniskt från 2:dra dygnet efter skadan. En ej smält, lymphangit i handen incidades efter ett par dar. Då temperaturen steg, intogs pat. ¹³/₁₂ 10 dagar efter traumat. Trots upprepade incisioner (v. *Stapelmohr*) i hand och axill, tilltagande sepsis. Mors ²¹/₁₂.

Sektion: Sepsis + stenosis valvulæ mitral.

21.* 44-årig arbetare (1172/15) inkom djupt medvetlös ²/₆ efter att ha fallit från 3 våningars höjd, Ingen tryckpuls. Pat. återfick aldrig medvetandet. Mors ⁴/₆.

Sektion: Commotio cerebri + fractura antibr. bilat. et costar. + pneumonia acuta.

Bildningsfel.

22. Flickebarn (715/15), 28 månader, inkom ⁷/₄ för att undergå *Bergs operation för ectopia vesicæ totalis*. ⁹/₄ exkluderades (*Dahlgren*) 15 cm. tunntarm, vars nedre ända implanterades i flexura sigmoidea. Tunntarmsändarna förenades end-to-end. 4 dygn senare relaparotomi (*Dahlgren*) för mekanisk ileus. Hindret vid tunntarmsanastomosstället, som emellertid makroskopiskt föreföll vara utan anm. Ingen peritonit. Side-

to-side-anastomos ovan och nedom end-to-end-föreningsstället. Pat. hämtade sig emellertid icke. Mors ²⁰/₄.

Sektion: Ileus paralyt. — Vid sektionen kunde ej någon bestämd orsak till den bristfälliga tarmfunktionen påvisas.

Infektionssjukdomar.

23. 18-årig springpojke (1469/15) inremitterades ¹⁰/₇ under diagnos: Phlegmone colli. 2 dygn tidigare hade en av molarerna i underkäken extraherats å tandpoliklinik. Pat:s temperatur vid inkomsten 40,2, puls 130, liten; albuminuri. Stridorös andning, cyanos. Ödematös uppdrivning av hela halsens framsida och övre delen av bröstet. Incision omedelbart nedom ena underkäksvinkeln (*Holmdahl*), varvid erhöles stinkande var. Mors inom 12 timmar ¹¹/₇.

Sektion: Phlegmone colli et mediastini anter.

24. 25-årig änka (2668/15), som tidigare under året vårdats å med. avdeln. för rheumat. articul. och från ¹⁵/₁₁ för sepsis, överflyttades ²¹/₁₂ till kirurg. avdeln. Incision av smältande lymphadeniter i vänstra fossa supraclavicularis och av börjande phlegmone i högra armen (*v. Stapelmohr*). Varet innehöll streptokokker. Man hann ej börja med planerad vaccinbehandling, innan mors inträdde ²³/₁₂.

Sektion: Sepsis.

25. 38-årig arbetare (2220/14) överflyttades ⁸/₁₀ från med. avdeln. under diagnos: tuberculosis urogenital. Han hade haft urineringsbesvär sedan 1912. Sista månaderna smärtor i vänster njurtrakt. Cystoskopering ej utförbar (striktur). I blåsurin rikligt med med tuberkelbaciller. Inga hållpunkter för ensidig njurtuberkulos. ³⁰/₁₁ incisio + tamponad av scrotalabscess (*Widner*). ²¹/₁ 1915 ablatio testis sin. (*Bohmansson*). Trots roburerande behandling, Röntgenbestrålning försämring. Sista månaderna remitterande feber. Mors ²¹/₄.

Sektion: Tuberculosis pulmonum et renis dextri et vesicæ urinar. + degeneratio myocardii.

26. 20-årig arbetare (2368/14) intogs ³¹/₁₀ för högersidig tuberkulös coxit. ²⁵/₁₁ under narkos ingipsning av leden i förbättrad ställning (*v. Stapelmohr*). Så småningom försämring

av allmäntillståndet med tecken på *miliartuberkulos* och *amyloid-degeneration av njurar*. Mors $^{20}/_3$.

Sektionen bestyrkte den kliniska diagnosen.

27.* 52-årig hustru (118/15), som april 1913 vårdats å med. avdeln. under diagnos: cystit. chron. (1895 för dubbelsidig pleurit m. m.), intogs $^{15}/_1$. Marasm. Urininkontinens, svåra tenesmer. Tilltagande urämiska symptom. Mors $^{30}/_1$.

Sektion: Tuberculos. renum et vesicæ urinar. et peritonei et pulmonum.

28. 30-årig kvinna (561/15). 1912—13 vårdad å sanatorier för lungtuberkulos. Sedan 1911 dagligen diarréer, sedan sommaren 1914 anfall med akuta buksmärtor, för vilka hon periodvis under upptill 3 veckor måst intaga sängen. Vid undersökning $^{15-17}/_3$ kändes tumor i högra fossa iliaca; temperatur 38—38,3 på kvällarna; kroniska tuberkulösa förändringar å båda spetsarna. Hull rikligt. O alb. $^{18}/_3$ Laparotomi (*Dahlgren*). En tuberkulös processus vermiformis avlägsnades. Tuberkulösa förändringar i sådan utsträckning å ileum, att resektion var omöjlig. $^{24}/_3$ coli-abscess i buksåret. Tilltagande hjärt pares. Mors $^{27}/_3$.

Sektion: Tuberculosis ileo-cæcalis et pulmonum + ileus e strangulat. + nephrit. acuta parenchym. — Strangulationsileus förorsakad av en omentadherens, under vilken 15 cm. av en tunntarmsslynga mitt å tunntarmspaketet avsnörts. Inga utpräglade ileussympptom före mors.

29. 52-årig hushållerska (963/15), som sedan 15 år haft besvär från urinvägarna: avgång av sten, hæmaturi, sista åren cystit-symptom samt värk i vänster lumbalregion, intogs $^6/_5$. Röntgen visade en *stor sten i vänster njure*. Blåsurinen var steril; tuberkelbaciller kunde ej påvisas. Efter kateterisering av höger uretär uttrann i normal dropptakt urin, som var steril, men sedimentet höll något var. Pat. var afebril, hade normal pulsfrekvens intill $^{17}/_5$, då vänstersidig nefrektomi (*Dahlgren*) företogs. Den uttagna njuren innehöll en stor korallsten och hade antagit utseende av en cystnjure med tunna väggar. De följande dagarna tilltagande slöhet med tonisk kramp. Urinmängd 3—400 per dag. Mors $^{20}/_5$.

Sektion: Tuberculosis renis et ureter. dextri et pulmonum et peritonei et lymphogland. abdomin.

30. 76-årig änkefru (636/15) med uselt allmäntillstånd, som under 1914 varit här intagen och fått jodoformglycerininjektion för fotledstuberkulos, intogs åter $27/3$ 1915 och undergick 2 dagar senare *underbensamputation* (Dahlgren), då processen fortskridit och pat. besvärades av intensiv värk. Tilltagande kraftaffall. Mors $19/4$.

Sektion: Tuberculosis miliaris (pulmon., ren., lienis etc.).

31. 26-årig hemmadotter (2477/14) inkom $17/11$ 1914 och undergick samma dag laparotomi (Dahlgren) för *bäcken-peritonit (dubbelsidig salpingektomi)*. Vid inkomsten även symptom av kronisk parenkymatös nefrit. Pat. anat. diagnos visade banal adnexinflammation. Laparotomisåret ville ej läka sig, och så småningom framkommo tecken på tuberkulos i skilda organ. Mors $9/4$.

Sektion: Tuberculosis renum et pulmonum et peritonei + nephrit. chron.

32. 25-årig arbeterska (1824/15), som för 2 månader sedan utskrivits från lungots-sanatorium, insjuknade $28/8$, med akuta buksymptom, vilka ej uteslöto möjligheten av en banal appendicit. Vid omedelbart efter inkomsten $29/8$ företagen laparotomi (Holmdahl) konstaterades intraperitoneal abscess samt ileo-cæcal- och peritoneal tuberkulos. Den starkt förändrade, tuberkulösa appendix exstirperades. $15/9$ cæcalfistel. Sedermera dubbelsidig saphena—trombos. Tilltagande kraftaffall. Mors $27/10$

Sektion: Tuberculosis ileo-cæcalis et peritonei et pulmonum.

33.* 18-årig slipare (2480/15) insändes $25/11$ under diagnos: peritonit. ex enterit. Avmagring sista tiden; kolik och diarréer sista 2 veckorna. Universell ichtyosis, dåligt (kakektiskt) allmäntillstånd. $6/12$ symptom av perforationsperitonit. Mors inom 2 timmar.

Sektion: Tuberculosis intestin. et peritonei + perforatio intestin. ilei.

Ämnesomsättningssjukdomar.

34.* 70-årig skomakare (979/15) inkom $11/5$. Han föredde sedan en månad progredierande brand i ena foten, lymfangit å hela benet, diabetes mellitus med hotande coma,

Det dåliga allmäntillståndet medgav ej amputation. Pat. avled $15/5$.

Sektion: Lipomatosis et atrophia pancreatis + gangræna pedis + bronchopneumoniæ.

Cirkulationsorganens sjukdomar.

35. 60-årig kassör (213/15), som sedan $25/1$ varit sjuk i akuta buksymptom utan bestämd lokalisation, inkom $30/1$ med starkt medtaget allmäntillstånd (temp. $39,2$; puls 120; sp. alb.); diffust uppdriven, spänd och ömmande buk. Vid omedelbart företagen laparotomi (*Dahlgren*) fann man en fri, varig peritonit; appendix, gallblåsa, ventrikel, duodenum, pankreas utan anmärkning. Omentet företedde en egendomlig, tegelröd färg med sammanfallna kärl utan palpatoriska pulsationer. Buken utspolades och slöts primärt. Mors följande dag.

Sektion: Infarctus multipl. intestin. ten. (tromboser, enterit?) + peritonit. saccata + nephrit. acuta.

Andningsorganens sjukdomar.

36.* 59-årig brandmästare (1025/15) med symptom av kronisk bronkit under de sista 2 åren, insändes $17/5$ med diagnos: pneumonia acuta sin. + empyema pleurae sin. (?). Upprepade punktioner av pleuran gav ej var. Pat:s tillstånd ansågs hopplöst vid inkomsten. Han repade sig något efter kraftig stimulering, men mors inträdde $21/5$.

Sektion: Pneumonia acuta sin. + empyema pleurae sin. + abscess. multipl. pulm. sin. — 200 cm³ var i pleurahålan, Lungan genomsatt av isolerade och sammanflytande, större och mindre abscesser.

37. 36-årig vaktmästare (990/15) med symptom av gangraen i höger lunga efter pneumoni för 2 år sedan, översändes $12/5$ från tuberkulosavdelningen. Rikligt, typiskt expektorat; temp. omkring 38 på kvällarna; sp. alb. $18/5$ resektion (*Dahlgren*) under lokalanæstesi av 3:dje revbenet framtill + tampo-nad efter incision mot plats, som vid punktion givit var. Där-efter riklig, stinkande sekretion. Tillståndet försämrades emel-lertid, och efter temperaturstegringar upp till 40 och därutöver, anfall av dyspné och mors $29/5$.

Sektion: Gangræna lob. super. pulm. dextr. (operat.) + gangræna lob. infer. pulm. dextr. + pneumonia acuta dextra + nephrit. subacuta.

38* 70-årig strykerska, (2475/15) inkom $24/11$ under diagnos: obstipatio + kräkningar. Pat. nära moribund med ej palpabel radialispuls, dämpning och rassel över höger lunga, albuminuri. Mors följande dag.

Sektion: Bronchopneumoniæ + abscess. pulm. + empyema pleuræ + nephrit. chron. interstit.

Matsmältningsorganens sjukdomar.

39. 63-årig jungfru (236/15), som sista året haft "dålig mage" med ulcussymptom, sista 8 dagarna accentuerade, så att hon måst ligga, insändes $1/2$ kl. 3 f. m. under diagnos: tarmhinder. Hon hade kl. 5 e. m. $31/1$ sjuknat häftigare med plågor rundt om i buken och upprepade kräkningar. Vid inkomsten allmäntillståndet dåligt; temp. 37.6; puls 92; albuminuri. Blek och mager; hostar. Buk uppdrifven och ömmade i nedre delarna utan resistenser, *utan défense*. Ord.: tarmskjöljningar, digalen. På e. m. inkomstdagen blev pat. sämre: liten, hastig, puls; hicka, kräkningar; diffust spänd buk. Klockan 7 e. m. laparotomi (*v. Stapelmohr*) under lokalanæstesi + 15 gm eter. Operationsdiagnos: ileus. Incision nedom nafveln visade luft och grön, slemmig vätska fritt i buken. Därefter snitt i epigastrium; duodenoraphi + omenttransplantation; uttorkning; primärsutur. Oment. majus låg uppslaget på framsidan av lig. gastro-col. Tunntarmarna visade ej tecken på septisk peritonit (ej rodnad, ej fibrinbeläggning eller dyl.). Efter ingreppet koksalt intravenöst. $5/2$ dubbelsidig parotit. Soor. God tarmfunktion. Mors $7/2$.

Sektion: Ulcus duodeni perfor. + abscess III intraperit. (quorum duo subphren.) + parotit. acuta + tuberculosis pulmonum.

40. 60-årig hemmansägare (1004/15) med mångårigt magsårslidande, för vilket han 5 gånger förut åtnjutit sjukhusvård, intogs $14/5$ och undergick $20/5$ cirkulär *ventrikelresektion* (*Dahlgren*) för ett *mot pancreas perforerande, kallöst ulcus* i lilla kurvaturen (Billroth I). Buken slöts primärt. På tredje dagen hastig temperaturstegring till 39,2. De följande dagarna diarréer. Buk mjuk. Mors $25/5$ under kliniska tecken på pneumoni och hjärt pares.

Sektion: Peritonit. acuta purulenta + pneumonia incipiens. — Ingen suturinsufficiens. 3—4 matskedar gult var dels

ovan ventrikeln — mellan den och levern — dels nedanför mesocolon transversum, dels i vänstra subfreniet. Den usurerade pankreas-ytan rikligt varbelagd. Å pankreas och ventrikelytan fettnekrosliknande partier. — Möjligen hade dränage mot pankreas kunnat förebygga peritoniten.

41. 21-årig bokbindare (926/15), som förut ej företett digestionsrubbingar, opererades $\frac{6}{5}$ (*Bohmansson*) 4 timmar efter perforation i fri bukhåla av ett kallöst duodenalsår (duodenoraphi, blockage; gastroenterostomia retrocolica post.; uttorkning; primärsutur). I peritonealhålan koagulerad mjölk. Efter några dagar temperaturstegring till 39, hastig puls, rubbingar från digestionskanalen, dock ej ileus-symptom. $\frac{20}{5}$ suppurativ parotit. Mors $\frac{4}{6}$, utan att nytt ingrepp å buken ansetts indicerad.

Sektion: Ulcus perforans duodeni operat. et fere sanat. + abscess nonnulli intraperiton. + peritonit. chron. fibrosa + nephrit. subacuta.

42. 58-årig hemmansägare (2373/15) med mångåriga ulcusbesvär insjuknade $\frac{12}{11}$ i perforationssymptom, opererades (*v. Stapelmohr*) följande dag 11 timmar efter genombrottet för ett perforerande sår i lilla kurvaturen (gastroraphi, utspolning, primärsutur). $\frac{15}{11}$ hæmatemes. De följande dagarna melæna. $\frac{25}{11}$ ånyo bukplågor, stigande pulsfrekvens, resistensförminnelse uppåt vänster i buken. Mors några timmar senare.

Sektion: Ulcera ventricul. II perforantia quorum unum operat. + ulcera simplic. III ventr. + peritonit. saccat. + empyema incip. bursæ oment.

43. 52-årig jordbrukare (2554/15) med relativt lindriga ulcussymptom sedan ett par år, insjuknade $\frac{4}{12}$ på e. m. med "piningar" i maggropen. Efter några timmar tillkallad läkare fann buken mjuk och föreskrev symptomatisk behandling. Under de följande 2 dygnen syntes tillståndet först förbättras, men pat. insändes $\frac{6}{12}$ på kvällen på grund av feber och ileus-symptom. Vid inkomsten temp. 38,4, puls 112, spår alb. Buk starkt tympanitiskt uppdriven med ömhet särskilt vid och ovan naveln. Vid omedelbart — 50 t. efter perforationen — företagen laparotomi (*Norrlin*), fann man kallöst, perforerande ulcus å framsidan av ventrikeln, täckt av levern; rodnade, maximalt utspända tarmar, hår och var belagda med tjocka, grågröna pälsar; rikligt, flytande var i lilla bäckenet. I ventrikeln c:a 1 liter kaffesumpliknande innehåll. Aseptisk punk-

tion och tömning av grov- och småtarmar, Witzelfistel å cæcum; Nélatonkateter infördes genom pylorus ned i duodenum från perforationsöppningen, som syddes fram till främre bukväggen, spolning av bukhålan, som syddes primärt i étager. — Under de följande dagarna tillståndet relativt gott. Sedermera läckage genom övre fisteln. Pat. syntes ej få behålla något per os eller genom fisteln insprutat, varför $^{14}/_{12}$ en Witzelfistel anlades å en jejunumslynga (Norrlin). Tilltagande kraftavfall och mors $^{18}/_{12}$.

Sektion: Ulcus ventriculi perforans c. peritonit. saccata.

44. 59-årig änka (237/15), som haft tvänne gallstenskolik-artade anfall för 1 resp. $^{1}/_{2}$ år sedan, insjuknade ånyo $^{28}/_{1}$ på liknande sätt: svåra plågor upptill höger i buken, kräkningar, frysningar. Intogs $^{29}/_{1}$ å med. avdeln., där hon vårdades tvänne dygn under allt mer tilltagande ileussymptom. Överfördes $^{31}/_{1}$ till kirurg. avdeln. och underkastades på kvällen laparotomi (v. Stapelmohr). Fritt i buken rödbrun vätska (steril), diffust utspända tarmar, multipla fettvävsnekroser, cholelithiasis. Dränage genom lig. gastrocolicum av en blodfylld håla i den förstorade, svullna pancreas. Aseptisk punktion av tarmar; Witzelfistel å cæcum. Mors följande dag.

Sektion: Pancreatit. acuta hæmorrhagica + ileus + cholelithiasis.

45. 58-årig husmoder (862/15), som 1913 3 veckor vårdats här under diagnos: cholelithiasis, intogs åter $^{22}/_{4}$ 1915 efter förnyade anfall, det sista med ikterus. Man hade tidigare på grund av pat:s adipositas ej insisterat på operativ behandling. Pat. hade något magrat sista tiden, men var fortfarande betydligt fet. Anfallen fortforo efter inkomsten, och den $^{1}/_{5}$ gjordes cholecystektomi (Dahlgren). Blåsan innehöll stenar och vid mikroskopisk undersökning börjande cancerös degeneration. Första månaden efter ingreppet tillståndet relativt gott. Därefter digestionsrubbnings: kräkningar, diarréer samt hjärtsvaghet (fotödemer). Mors $^{29}/_{6}$.

Sektion: Cholelithiasis + cancer vesicæ felleæ operat. + Ulcus duodeni perforans ad pancreat. + pancreatit. subacuta + necrosis lipomatosa permagna intraabdom. + peritonit. saccata. — Duodenalsåret satt strax ovan papillen. Abscesserna i pancreas-regionen, nedom mjältlogen och vid mesenterialroten.

46. 50-årig hemmadotter (1414/15) insändes $\frac{3}{7}$ under diagnos: cholelithiasis + cholecystit. Mångårigt gallstenslidande. Natten till $\frac{2}{7}$ kolikanfall, åtoljt av ikterus. Vid inkomsten starkt påverkat allmäntillstånd: temperatur 39,6, puls 160, albuminuri, universell ikterus. Buk spänd, ömmande särskilt uppåt höger. Tillståndet så dåligt, att operation ansågs utsiktslös. De följande dagarna syntes pat. repa sig: temperatur och pulsfrekvens avtogo; ikterus försvann; stora, spontana afföringar. $\frac{5}{7}$ kräkningar, vilka $\frac{6}{7}$ blevo fækala. Samma dag under lokalanästesi laparotomi (Norrlin) med anläggande av Witzel-fistel å ventrikeln. Man fann diffus, delvis avgränsad, purulent peritonit, utgången från en gangrænös, perforerad gallblåsa. Efter övergående förbättring mors 14 dagar senare.

Sektion: Cholelithiasis + cholecystit. gangrænosa perforans + peritonit. purulenta circumscripta + degeneratio organ.

47. 55-årig bruksarbetare (2211/15) insändes $\frac{22}{10}$ under diagnos: ulcus ventriculi perfor.? Besvären tydde mera på gallstenskolik, och man expekterade under de närmaste dagarna, då ventrikelfunktionen undersöktes. Såväl lingonprov som Röntgenundersökning visade retention. Achlorhydri. Pat. vistades uppe, var feberfri några dagar. $\frac{30}{10}$ Laparotomi, cholecystektomi (Norrlin). Andra förändringar än gallstenslidande kunde ej konstateras. Okomplicerat ingrepp. Efter detsamma kräkningar av fækal natur, vilka efter magsköljning upphörde. Tarmfunktionen aldrig tillfredsställande. Pat. stimulerades och nutrierades artificiellt. Relaparotomi ansågs ej indicerad. Sedermera även symptom av bronchit och bronchopneumonier. $\frac{14}{11}$ thoracotomi + revbensresektion för högersidigt, avkapslat pleuraempyem (Norrlin). Mors $\frac{17}{11}$.

Sektion: Cholelithiasis + bronchopneumoniæ + abscessus pulmonum + empyema pleuræ dextræ operat. — Buk utan anmärkning.

48. 61-årig enka (1464/15) med mångårigt gallstenslidande (kolikanfall, ikterus) överfördes $\frac{10}{7}$ från med. avd., där hon intagits 5 dagar tidigare. Tumor å gallblåsans plats, stark ikterus, remitterande feber med dåligt allmäntillstånd. Pat. vägrade föreslagen operation förrän $\frac{12}{7}$, då under lokalanästesi cholecystotomi + utskaffande av ett antal stenar (v. Holst). På grund av pat:s dåliga allmäntillstånd ansågs vidare åtgärder ej rådliga. Under den följande tiden repade sig patienten, men stenar avgingo då och då genom buksåret. Ikterus avtog, men

försvann aldrig fullständigt och var av växlande intensitet. Gallan gick delvis genom fisteln, delvis ned i tarmen. Hela tiden fortforo med större eller mindre mellanrum frysningar med temperaturstegringar. $\frac{8}{12}$ under lokalanästesi relaparotomi (v. *Holst*). Starkt skrumpnad gallblåsa med några små stenar. Choledochus betydligt dilaterad, innehöll ett flertal, upp till valnötstora stenar. Cholecystektomi; choledochus-dränage. Mors $\frac{11}{12}$ i hjärtinsufficiens.

Sektion: Peritonit. saccata. + dilatatio permagna duct. hepatic. et ramor. + nephrit. et myocardit. acuta. — Peritoniten kring operationsfältet, ej nedom colon transversum. Choledochus av tunntarmstjocklek, fortsätter upp i levern med denna vid ungefär 1 dm; alla dess förgreningar i levern höggradigt utvidgade, stundom bildande verkliga blåsor.

49. 63-årig man (1903/15), som flera gånger tidigare haft anfall med kolikartade bukplågor och förstoppning, inkom $\frac{9}{9}$ med en 3 dygn gammal ileus med dåligt allmäntillstånd, albuminuri etc. Vid omedelbart företagen laparotomi (*Dahlgren*) fann man utspända tunntarmar och grovtarmar intill flexura coli lienalis. Flexura sigmoidea hopfallen. Gallblåsan med en del äldre adherenser samt fibrinpelsar. I densamma hæmorrhagisk galla; en ärtstor sten i cysticus. Efter punktion och utmjölkning av tarmarna lades en Witzelfistel på cæcum. Gallblåsan dränerades. $\frac{10}{9}$ pneumoni. Mors $\frac{11}{9}$.

Sektion: Cholelithiasis (operat.) + ileus ("Hinder vid flexura coli lienal., som låg högt upp i mjältlogen, tydligt knickad genom överskjutande åt vänster av colon transvers., genomsläppande ett pekfinger etc.") + *pneumonia ac. + degeneratio myocardii + nephrit. chron. interstit. secundar. gravis.*

50. 54-årig tjänsteman (1740/15). Lues för 25 år sedan. Senaste åren arbetsdyspné. 1911 gallstenskolikfall. Under sista månaden flera anfall; varit fullständigt arbetsoförmögen. Inkom $\frac{18}{8}$. Var feberfri. Under högra revbenskanten en rundad, ömmande tumor. Vid $\frac{21}{8}$ företagen laparotomi (*Dahlgren*) befanns tumorn utgöras av den till främre bukväggen adhærenta, i oment invirade gallblåsan, som var perforerad, omgiven av en abscess. Cholecystektomi; dränage av gallblåsebädden. Mors efter $2\frac{1}{2}$ dygn i tilltagande hjärtsvaghet.

Sektion: Cholelithiasis (operat.) + myocardit. chron. fibrosa. + degeneratio myocardii + aortit. luet. + pneumonia chron. fibrosa + ileus paralyt.

51. 84-årig änka (759/15), som under sista tiden fallit av allt mera, insjuknade $10/4$ med häftiga plågor i epigastrium och ryggen samt upprepade kräkningar. Vid inkomsten följande dag temp. 39, puls 88, albuminuri, utspänd buk nedom naveln, stark défense i högra, nedre bukkvadranten. Uselt allmäntillstånd. Vid omedelbart under lokalanästesi företagen laparotomi (v. *Stapelmohr*) fann man som utgångspunkt till den diffusa peritoniten en perforation nära halsdelen av den sänkta (fundus vid spina il. ant. sup.) gallblåsan. Gallstenar i peritonealexsudatet. Hålet slöts. Blåsan dränerades genom särskild incision i fundus, sedan ett 30-tal stenar avlägsnats. Mors dagen efter operationen.

Sektion: Cholelithiasis + cholecystit. gangrænosa perfor. + cancer ventriculi incip. + cicatrix ulcer. ventriculi + nephrit. chron. interstit.

52. 69-årig änka (99/15), för 17 år sedan opererad för för "växt i underlivet", inkom $13/1$ med sedan en vecka tilltagande ileussympptom. Allmäntillståndet då mycket dåligt — temp. 37,6; puls 120; albuminuri: cyanotisk med kalla händer och fötter. Fallet ansågs så gott som hopplöst, men frånvaron av peritonitsympptom talade för, att ett försök till operativ hjälp borde göras. Efter intravenös koksalttransfusion gjordes delvis under lokalanästesi laparotomi (v. *Stapelmohr*), varvid en tunntarmen strangulerande sträng (rest av högra tuban, som växt fast till en tunntarm) löstes. En serosa-skada på den inklämda, ej gangränösa tunntarmsslyngan översyddes. Aseptisk punktion och tömning av tunntarmar. Tilltagande försämring och mors $16/1$.

Sektion: Peritonit. fæculenta e vulnere perfor. intestin. ten. — Hålet i tarmen strax ovan snörfåran. Då tarmen vid operationen ej såg gangrænös ut, och då enterotomistället låg betydligt högre upp, kunde hålets uppkomst ej förklaras.

53. 36-årig hustru (871/15), som sista 3—4 åren periodvis besvärats av luftuppstötningar och trög mage, inkom $23/4$ med sedan 6 dygn tilltagande ileussympptom. Allmäntillståndet starkt påverkat (antydning till facies hippocratica). Omedelbart laparotomi (v. *Stapelmohr*), lösning av en bred adherens mellan mesosigmoideum och tunntarmsmesenteriet, under vilken 8 cm. ileum inkarcererats. Aseptisk punktion och tömning av tarmen. Pat. hämtade sig ej, utan avled 8 timmar efter operationen.

Sektion: Ileus strangulat. (operat.) + ileus paralyt. + myocardit. chron. fibrosa + degeneratio organ.

54.* 24-årig arbetare (1370/15), inkom $29/6$. Temperatur 40,4; puls 136; albuminuri. Oredig, delirerande. Behandlades symptomatiskt. Mors $30/6$.

Sektion: Sepsis (ex enteritide?) + bronchopneumonix.

55. 49-årig arbetare (1022/15) med digestionsrubbingar sedan flera år — huvudsakligen lös avföring, sista halvåret förstopning, rapningar, avmagring — intogs $4/5$ å med. avdeln., varifrån han 2 veckor senare överfördes till kirurgiska avdeln. för operativ behandling av kronisk ileus. Vid laparotomi $19/5$ (v. Holst) fann man tarmarna synnerligen utspända, cyanotiska, sköra. Flexura sigmoidea särdeles lång: rätt stark mesosigmoidit. Med 3-radig, fortlöpande sutur lades en anastomos mellan dess skänglar, då man antog, att orsaken till tarmatonien fanns här. Tillståndet gott de närmaste dagarna. $23/5$ kräkningar, som följande dag fortsatte och blevo illaluktande. Vid samma dag under lokalanästesi företagen relaparotomi (v. Holst) konstaterades diffus peritonit. Witzelfistel på cæcum. Mors $26/5$.

Sektion: Ileus e mesosigmoidit. fibrosa (operat.) + peritonit. acuta fæculenta ex enteroanastomos. rupta.

56. 55-årig hustru (1930/15), som i aug. 1914 opererats för appendicit-peritonit och i maj 1915 för bukväggsbräck (hernia in cicatrice), intogs åter $14/9$ 1915 för akuta peritonit- och ileus-sympton. Hon vägrade ingrepp förrän $16/9$, då man vid laparotomi (Dahlgren) fann utbredd gangrän i cæcum och colon ascendens samt peritonit i nedre delarna av buken, delvis avkapslad och med luktande var. Man antog orsaken vara kärltrombos. Pat:s tillstånd tillät ej ett radikalt ingrepp, varför ileum kapades invid cæcum och framlades. Till särskilt snitt i högra fossa il. framdrogs och fixerades caecum, å vilken en anus praeternat. anlades. Efter övergående förbättring mors $20/9$.

Sektion: Peritonit. saccat. subchron. pelv. minor. perforans ad cæcum + enterocolit. grav. form. dysenter. + peritonit. acuta + nephrit. chron. et acuta.

57. 29-årig hustru (2061/15) intogs $15/9$ å med. avdeln. för förlamningssymptom från nedre extremiteterna, vilka stän-

digt tilltagit under sista 2—3 veckorna. Vid status upptagande meningitsymptom, antagligen av otogen natur. Efter någon tid konstaterades stor abscess i sakralregionen. Pat. överfördes $\frac{1}{10}$ till kirurgiska avdeln., där s. d. omkring 2 liter coli-var uttömdes (v. Holst). $\frac{20}{10}$ tömdes nya abscesser. Tilltagande pareser och sepsis. Mors $\frac{26}{10}$.

Sektion: Abscess. retrorectal. c. osteit. coccyg. perforans ad region. gluteal. et lumbal. ambor. etc. + empyema canal. vertebr. lumbal. + pachy- et leptomenigit. purul.

58. 24-årig arbetare (233/15), som sedan $\frac{24}{1}$ haft värk i höger sida av buken — dock ej svårare, än att han kunnat sköta sitt arbete — insändes $\frac{31}{1}$ till med. avdeln. under diagnos: cholelithiasis, varifrån han följande dag överfördes till kirurgiska avdeln. Omedelbart Mac Burney-snitt (*Bohmansson*), appendektomi, dränage. Stor abscess sträckande sig från levern ned i lilla bäckenet, utgången från den *gangränösa, perforerade processus vermiformis*. Ingen fri peritonit. $\frac{3}{2}$ försämring med temperaturstegring till 39,8; puls 140; buk måttligt spänd. Proktotomi (*Dahlgren*) med tömning av bäckenabscess + coecostomi. Mors s. d. på kvällen.

Sektionen visade serofibrinös peritonit utom abscessområdet; men dessutom volvulus av en tunntarmslynga, fixerad till abscessen i lilla bäckenet.

59. 72-årig tjänarinna (380/15), sjuk med smärtor och kräkningar efter intagandet av föda samt sparsam väderavgång sedan 4 dygn, inkom $\frac{21}{2}$ med synnerligen dåligt allmäntillstånd, uppdriven och spänd buk, som ömmade mest nedåt vänster. Tarmskjöljningar, stimulantia. Följande dag akutisering av ileus. Laparotomi (v. Holst) under lokalanästesi. Först växelsnitt i vänstra fossa iliaca. Man fann en till resistens i högra fossa iliaca adherent tunntarmsslyuga, som var vriden $\frac{1}{4}$ varv; ovan densamma tarmen utspänd, nedom hopfallen. Mac Burney-snitt, appendektomi, dränage. *Gangränös, perforerad appendix, omgiven av stinkande var.* För kvarstående ileussympptom senare s. d. Witzelfistel på caecum (v. Holst). De följande dagarna tilltagande försämring. Pat. dement, drog ut Nélatonkatetern till fisteln etc. Mors $\frac{28}{2}$.

Sektionen visade utom nämnda förändringar degenera-tion av hjärta och njurar.

60. 28-årig arbetare (2197/15) undergick $19/10$ laparotomi (v. Holst) för en *gangränös appendicit*, som perforerat med abscess. Under de närmaste dagarna tilltagande ileussympptom med hastig hjärtverksamhet utan feber. $28/10$ relaparotomi (Dahlgren) med lösning av strangulation å en låg ileumslynga genom en omentbrid, som var fäst i en inguinal bråcksäck. Aseptisk punktion av tarmar; Witzelfistel å caecum. Ingen peritonit. Avtagande hjärtverksamhet. Mors $30/10$.

Sektionen visade därjämte enterocolit. et pneumonia et nephrit. acuta.

61. 22-årig beväringssman (1967/15) opererades (v. Stapelmohr) inkostdagen $19/9$ för en *gangränös appendicit* med periappendikulär, hönsäggstor coliaabscess. Lätt och typisk operation. Appendektomi, dränage. Tillståndet utan anmärkning till $25/9$, då pat. fick symptom av mekanisk ileus. Vid nämnda dag företagen relaparotomi (v. Stapelmohr) fann man de nedre tunntarmsslyngorna adherenta till abscess-stället. Sammanväxingarna löstes. Aseptisk punktion och tömning av tunn-tarmar. Witzelfistel å caecum. Mors $26/9$ efter temperaturstegring till $40,5$, pulsförökning till 136.

Sektion: Enterit. acuta ulcerosa gravis + peritonit. acuta fibrinopurulenta.

62. 62-årig vaktkonstapel (2320/15) inremitterades $6/11$ under diagnos: appendicit. Tem. $40,5$, puls 152, albumin- och cylindruri. Diffus peritonit. Under lokalanästesi omedelbart laparotomi + dränage (Norrlin). Fritt i buken stinkande var, sannolikt utgånet från gangränös och perforerad proc. vermiciformis. Mors $9/11$.

Sektion: Appendicit. gangrænosa perforans c. peritonit. diffusa feculenta + enterit. et hepatit. et nephrit. acuta.

63. 48-årig tjänsteman (2544/15), som sedan uppväxt-åren haft lindriga symptom av rubbningar från cirkulationsorganen (befriad från värneplikten för "ej rena hjärtljud", av flera läkare senaste åren behandlad för "något höjt blodtryck"), hade sedan över ett år haft upprepade anfall av recidiverande appendicit, varför han tillrätts operation från skilda håll. Pat. hade även glykosuri, colit med trög avföring, varför han behandlats med bukmassage. För nytt appendicitanfall för 4—5 dagar sedan intogs pat. $6/12$. Vid inkomsten t. $37,8$; puls 96. 0 alb. Almén pos., Gerhard neg. Följande dag pat. feberfri utan reducerande substans i urin. Vid opera-

tion (*Dahlgren*) $\frac{8}{12}$, som inleddes med lokalanästesi, men måste fullföljas under eternarkos, fann man utbredda adherenser i caecalregionen; *appendix akut och kroniskt inflammerad*. Appendektomi. Pat. blev aldrig fullt feberfri. Temp. subfebril — lindrigt febril till $\frac{19}{12}$, då den steg under frysning till 39,5. Höll sig sedan mellan ungefär 38 och 39. Någon anledning till densamma kunde kliniskt ej påvisas. $\frac{23}{12}$ plötsligt kollaps och mors inom 8 minuter.

Sektion: Embolia ostii tricuspidal. et arter. pulmon. — Inga påvisbara tromber.

64. 28-årig hustru (2659/15) insändes $\frac{21}{12}$ under diagnos: tumor ovarii. Vid laparotomi 2 dygn senare borttogs en större delen av peritonealhålan utflytande, enrummig *ovarialcysta*, ett *subseröst*, hasselnötstort *myom å uterus-kroppens baksida* (*Dahlgren*) samt en *kroniskt inflammerad processus vermiformis* (*Norrlin*). Dagen efter ingreppet temperaturen på morgonen 37,9, på aftonen 39,6. Den höll sig sedermera mellan i allm. 39 och 40; pulsen 100—120 och därutöver. $\frac{25}{12}$ upprepade, ej faekala kräkningar. Buk något utspänd, dock utan ömhet eller défense. $\frac{26}{12}$ tillståndet oförändrat. Buk fortfarande mjuk, liten. Vid palpation per vaginam uterus rörlig, oöm; fritt åt sidorna. Tillfredsställande tarmfunktion. $\frac{27}{12}$ uttömdes ur buksnittet (rektusskidan) rätt rikligt med tunn, flockig vätska, från vilken odlades strepto- och staphylokokker. Vid inspektion och palpation av buken och vaginalundersökning intet abnormt påvisbart. Vid lavemang rikligt med gaser och fæces. $\frac{30}{12}$. Då en viss grad av tarmpares syntes föreligga, beslöt man att anlägga en cœkalfistel. Under lokalanästesi växelsnitt i högra fossa iliaca (*Norrlin*). Fibrinmembraner å tarmarna; ingen fri luft i bukhålan, ej håller luktande exsudat vid peritoneums genomklippande. Då man med någon svårighet sökte få fram den ej rörliga cæcum, som låg ned mot linea innominata., framkom luft från tarmen genom appendix-stumpen. I dess omgivning ringa mängd coli-var, utan tydlig avgränsning. Med någon svårighet lyckades man, sedan snittet vidgats, få fram cæcum, så att en Nélaton-kateter kunde införas genom appendix-stumpen och en Witzelfistel anläggas. Drånage med 2 cigaretter, partiell sutur. $\frac{1}{1}$ medelliniesåret i läkning. Symptom av spridning av den $\frac{30}{12}$ konstaterade peritoniten, varför under eternarkos buken ånyo öppnades (*Dahlgren*). Snittet i rektusskidan statt i läkning; omgivningen utan anmärkning. Diffus peritonit utan flytande exsudat med fibrin-

membraner och torra tarmar. Tarmarna högre upp allt mera dilaterade. Särskilt gällde detta de översta jejunumslyngorna, vilkas mesenterium företedde en viss grad av omvridning. Witzelfistel å jejunum, genom vilken tarmarna medelst "mjölkning" till största delen tömdes. Coli-var i högra fossa iliaca; fascienekros i växelsnittet. Dränage genom båda snitten. Mors följande dag.

(Då *sektion* icke erbjöd något större intresse, sedan operationsområdet så nyligen inspekterats in vivo, avstod man från operation på de anhörigas begäran.)

65. 30-årig poliskonstapel (2629/15) insändes $15/12$ under diagnos: appendicit? Pat. uppgav, att buken en och annan gång varit spänd, dock utan tydligare föregående anfall. Han sjuknade vid middagstiden inkomstdagen med knip och smärtor mitt i buken, inga kräkningar eller frysningar; en mindre kräkning vid 3-tiden e. m. Vid inkomsten på kvällen temp. $37,9$; puls 80. Hjärta, lungor, njurar utan anm. Buk överallt mjuk. Obestämda uppgifter om ömhet, som i allmänhet förlades nedom och till vänster om naveln. $16/12$ temp. på morgonen $37,7$; puls 76; buk fortfarande fullt mjuk, utan minsta défense. En mindre kräkning. Ord.: ol. Ricini. Under dagens lopp sof pat. stundtals; klagade däremellan över knip i buken. På e. m. temp. $37,8$; puls 64. Ingen avföring under dagens lopp. På kvällen mera utpräglade ileussymptom och liten, svag puls. Vid kl. 10 e. m. företagen laparotomi (v. *Holst*) fanns rikligt med illaluktande, rödbrun vätska i buken, en strangulationsileus, orsakad av en några cm. lång Meckels divertikel, som med sin spets fast adhererade mot mesenterialroten. Den extirperades. Aseptisk punktion och tömning av tunntarmar. Primärsutur. — Pat. avled 7 timmar efter operationen i hjärtparalys trots kraftig stimulering (koksalt subkutant och intravenöst; kamfer, digalen etc.).

Sektion: Ileus strangulat. e divert. Meckel. (operat.) + degeneratio myocardii + bronchopneumoniæ.

66. 64-årig hustru (347/15) inkom $16/2$ och opererades (v. *Stapelmoor*) $6\frac{1}{2}$ t. efter inklämmningssymptomens insättande för ett kruralbräck. Lätt, typisk operation under lokalanästesi. Efter i det hela reaktionsfritt förlopp tecken på lunginfarkter 13 dygn efter ingreppet. Mors subita efter ytterligare 6 dagar.

Sektion: Hernia crural. incarcerationata + infarctus pulm. + embolia arter. pulm. + cholelithiasis.

67. 82-årig änka (178/15), höggradigt dement, inkom $26/1$ och opererades (*Bohman*) omedelbart under lokalanästesi för ett inkarcererat kruralbräck. Den inklämda tarmen viabel, reponerades. Därefter reaktionsfritt från operationsfältet och normal tarmfunktion. Mors under tilltagande hjärtsvaghets $31/1$.

Sektion: Hernia crural. incarc. (operata) + degeneratio myocardii.

68. 64-årig snickare (563/15), sjuk sedan en vecka med tecken på tarmhinder, inkom $15/3$ och undergick samma dag laparotomi (*Dahlgren*), varvid man fann en utbredd, svålig ad-herensbildning mellan tunntarmarna (kronisk adhesiv peritonit), omöjlig att lösa, samt en tunntarmsslynga, inklämd i en, i nära sammanhang med blåsan och helt och hållet inuti buken befintlig säck, som vid operationen misstänktes vara ett vrängt blåsdivertikel, men vid sektionen avslöjade sig som en i buk-hålan indragen kruralbräcksäck. Inklämningen löstes; tarmen, som var viabel, punkterades och tömdes aseptiskt. Buken slöts. Följande dag blev pat. medvetslös och avled på kvällen.

Sektion: Hernia crural. incarc. (operata) + peritonit. chron. fibrosa + emollition. cerebri + nephrit. et pneumonia acuta.

69. 86-årig änka (1073/15) infördes $24/5$ och företedde då *tvenne inkarcererade kruralbräck* — det ena inklämt sedan 2, det andra sedan över 3 dygn. Å vänster sida kunde den inklämda tarmen reponeras och radikaloperation utföras. Å höger sida däremot var tarmen gangränös och perforerad. Den fixerades i bräckporten och dränerades med en Nélaton-kateter (*Norrlin*). Sedermera inga ileus- eller peritonitsymptom; men pat. tacklade av allt mera och avled $5/6$.

Sektion: Stenosis valv. mitral. + tuberculosis pulm. dextr. + bronchit. subchron. + nephrit. chron. et acuta. — Ingen peritonit.

70. 71-årig hustru (1283/15) inkom $16/6$ med ett sedan 54 timmar inklämt kruralbräck. Sista året behandlad för *diabetes mellitus*. Vid operation (*Norrlin*) befanns den inklämda tunntarmen vara perforerad, och då den tydligen tillhörde en lågt belägen ileumslynga, fixerades den blott och dränerades med Nélaton-kateter. Mors $19/6$ i coma diabet.

Sektion: Atrophia pancreatis (vikt 25 gm.) + *nephrit. chron. interstit.* — I bräckporten var den nedersta ileumslyngan fixerad. Omkring den ringa mängd var. F. ö. ingen peritonit.

71. 58-årig lärarinna (1642/15) inkom $\frac{3}{8}$ med ett sedan 4 dygn inkarcererat navelbräck. Alcoholismus chron. Dåligt allmäntillstånd; temperatur 40,1; puls 120. Under lokalanästesi omedelbart herniotomi, resektion av 25 cm. gangränös tunn-tarm, radikaloperation av bräcket (*v. Stapelmohr*). Tilltagande försämring. Mors $\frac{4}{8}$.

Sektion: Hernia umbilicalis incarcer. (operat.) + degeneratio parenchymatosa cordis et renum et hepatis + infiltratio adipos. cordis.

72. 69-årig änka (1879/15) inkom $\frac{6}{9}$ med ett sedan 4 dygn inkarcererat kruralbräck. Vid under lokalanästesi omedelbart företagen operation (*v. Holst*) fann man en inklämd tunntarms-slynga, som visade peristaltik, varför den efter veckning av tarmen över ett par misstänkta ställen reponerades. Radikaloperation av bräcket. Subkutan rödränage. Tarmen fungerade därefter utmärkt, och man syntes ej ha anledning befara intraperitoneala komplikationer. $\frac{13}{9}$ dränage av extra-peritoneal abscess i operationssnittet. I urinen växte coli. Mors $\frac{23}{9}$ under symptom av hjärtsvaghet.

Sektion: Gangræna partis intest. ten. c. perforatione + degeneratio myocard. chron. et acuta + pyelonephrit. et + nephrit. acuta.

73. 73-årig f. d. jungfru (2204/15) inkom $\frac{20}{10}$ med ett sedan 2 dygn inklämt kruralbräck och uttalad kollaps samt ileussymptom. Vid omedelbart under lokalanästesi utförd operation (*Norrlin*) ansåg man sig kunna försänka den inklämda tunntarms-slyngan (*hernia Litrica*). Ileussymptomen forforo emellertid, varför $\frac{22}{10}$ laparotomi, aseptisk punktion av tarmar, invikning av det förut inklämda tarmpartiet samt enteroanastomos (*Norrlin*). Tarmen fullt viabel, utan nämnvärt förträngt lumen, fullt fri och rörlig. Intet exsudat i buken. Operationen under enbar lokalanästesi. Enteroanastomosens ansågs indicerad på grund av en påtaglig skillnad i fyllnad av tarmen ovanför och nedanför platsen för den förutvarande inkarcerationen. Pat. hämtade sig dock ej, utan pat. avled följande dag.

Sektion: Ileus paralyticus + bronchopneumonia + myocardit. et nephrit. acuta.

74. 74-årig f. d. järnvägsarbetare (2346/15) inkom ¹⁰/₁₁ med ett sedan 3 dygn *inklämt kruralbräck*. Vid omedelbart företagen operation (*v. Holst*) fixerades blott den perforerade, gangränösa tunntarmsslyngan i bräckporten, och operationssåret lämnades öppet. Tarmen tömde sig, och buken blev mindre spänd. Mors följande dag under symptom av hjärt-paralys.

Sektion: Volvulus intestin. ten. + bronchopneumoniæ + nephrit. chron. interstit. — Ingen fri vätska i buken. Å tunntarmarnas mitt ett parti, vridet kring sin mesenterialrot drygt ett halvt varf. Det inklämda tunntarmsstycket ungefär ¹/₂ meter ovanför valv. Bauhinii.

Njurarnas, urinvägarnas och manliga könsorganens sjukdomar.

75. 62-årig prästman (15/15), som sedan ett par år haft täta urinträngningar och flera gånger blodig urin, inkom ³/₁ med ytterst uselt allmäntillstånd och häftig infektion i urinvägarna. Temp. 39, puls 120, blodig urin och olidliga trängningar. Kronisk bronkit. Radiogram visade hönsäggstor, *blåsesten*, som ⁵/₁ under lumbalanästesi uttogs genom sectio alta (*Dahlgren*). Operationsnittet gick efter någon tid upp, och en varavsöndrande blåsfistel uppstod. Tilltagande symptom av pyelonephrit och urämi. Mors ²/₁.

Sektion: Cystopyelonephrit. + tuberculosis pulm. sin. + pneumonia acuta dextr.

76. 85-årig f. d. kastroddare (20/15) intogs ³/₁ för *phimos* och *balanit*. Praeputium klövs (*v. Holst*). Infektionen å penis gick tillbaka, men pat., som även företedde tecken på prostatahypertrofi i tredje stadiet, blev alltmer slö och avled ¹²/₁ i cystopyelonephrit-symptom.

Sektion: Hypertrophia prostatae + cystit. apostematosa + peritonit. purulenta. — Peritoniten utgången från den variga cystiten.

77*. 75-årig f. d. organist (1468/15), som förut under året varit intagen för prostatahypertrofi (3:dje stadiet) och som utskrivits för kateterbehandling i hemmet, intogs åter ¹⁰/₇ på grund av ökade urineringsbesvär. Höggradigt kakektisk och senil, så att prostatektomi ansågs fullständigt utsiktslöst. Mors ²⁷/₇.

Sektion: Hypertrophia prostatae + cysto-uretero-pyelonephrit.

78. 62-årig tjänarinna (1278/15) intogs $15/8$ för *osteiter i tvenne tår*, vilka inkomstdagen exartikulerades (v. *Stapelmo*hr). En kronisk nefrit, varav pat. led, progredierade. Epileptiforma anfall. Mors i coma $2/8$.

Sektion: Nephritis chron. interstit.

79. 22-årig fabriksarbeterska (1480/15), gravid i 5:te månaden, inkom $12/7$ för pyelit-symptom. Försämring under behandling med urotropin, blåssköljningar, sängläge etc. Starka smärtor i höger lumbalregion. Kateter mötte i höger uretär hinder 10 cm. från blåsan, och genom densamma erhöles en ringa kvantitet urin, som var starkt albuminhaltig och innehöll epitelcylindrar. Då njuren icke kunde dräneras med kateter à démeure och pat. hade hög feber (40°) och svåra smärtor i höger sida, gjordes $22/7$ nephrotomi (v. *Holst*). Njuren förstörad; betydlig mängd grumlig urin i det dilaterade bäckenet. $24/7$ spontan abort. Avtagande urinsekretion från båda njurarna. Mors $2/8$.

Sektion: Pyelonephrit. acuta bilateral. + degeneratio parenchymat. cordis.

80. 65-årig f. d. kolbärare (1812/15), hade sedan 1909 upprepade gånger vårdats här för hypertrophia prostatae i 3:dje stadiet. Inkom $29/8$ med totalretention och paraplegi av nedre extremiteterna. Tappades blott med svårighet. Då perforation mot rektum $21/9$ konstaterades, anlades (v. *Holst*) en suprapubisk blåsfistel. Tilltagande marasm. Mors $11/10$.

Sektion: Abscessus prostatae et paravesicalis + cholelithiasis et cholecystit. gangrænosa perforans c. abscessu + synechia totalis pericardii.

81. 65-årig änka (2365/15) med cystit-symptom sedan c:a 25 år, sista tiden förvärrade (blodig urin), inkom $12/11$. Plommonstor blåsesten konstatetades. På grund av pat:s olidliga smärtor ansåg man, att ett försök att avlägsna stenen borde göras trots hennes usla tillstånd. $20/11$ under lokalanästesi sectio alta + extraktion av sten (v. *Stapelmo*hr). Mors plötsligt efter 20 timmar utan påvisbara komplikationer från operationsfältet.

Sektion: Lithiasis ren. sin. + nephrit. chron. interstit. gravis + bronchit. chron.

82.* 63-årig landtbrukare (2639/15) var i maj 1914 intagen å avdelningen för prostatahypertrofi + blåsdivertikel med urinretention. Han behandlades sedan polikliniskt med periodiska tappningar, då han bestämt vägrade föreslagen operation. Han intogs åter $18/12$ 1915 för rätt akut insättande cysto-pyelit-symptom med blodig urin och mycket dåligt allmäntillstånd. Urämiska symptom tillstötte. Mors $28/12$.

Sektion: Hypertrophia prostatae c. cystopyelonephrit. subacuta apostematosa. — Njurvävnaden starkt reducerad. Större och mindre blåsdivertiklar.

83. 22-årig stuveriarbetare (2327/15), skadad genom olycksfall i arbete $20/7$ 1912 och därefter vårdad här till $10/5$ 1913 för *fractura pelvis c. ruptura urethrae*. Total urinretention. Sectio alta och perineal uretrotomi, cateter à demeure. Under sjukhusvistelsen *cysto-pyelonephrit* med under ett par dygn fullständig anuri. Pyeliten kvarstod vid utskrivningen. Vid poliklinisk undersökning $9/1$ 1914: strictura urethrae, starkt varhaltig urin. Pat. tillråddes intagning å sjukhuset för bl. a. vaccinbehandling. Han återkom emellertid först $7/11$ 1915. Urinretention och progredierande cystopyelitsymptom. Sonderades först med ledare, därefter cateter à demeure. Röntgen visade *stora korallstenar i båda njurbäcken*. Sedan allmäntillståndet så småningom höjts, ansågs enda räddningen för pat. ligga i ett operativt avlägsnande av stenarne. Den $14/12$ nephropyelithotomi å vänster sida (*Dahlgren*), som förmodades vara den svårast angripna. Mors samma dag 8 t. efter ingreppet.

Sektionen bestyrkte den kliniska diagnosen. — Den operativt angripna njuren visade sig vara den bästa; den andra saknade funktionerande parenkym.

Kvinnliga könsorganens sjukdomar.

84*. 31-årig kaféidkerska (1192/15), som sista månaderna av privatpraktiker behandlats med uterus-toucheringar och som sista tiden haft gulaktig fluor, insändes $7/6$ under diagnos: bäcken-peritonit. Temp. $40,2$; puls 116. Koleraliknande uttömningar från tarmen, vilka fortsatte följande dag. Urin illaluktande, grumlig, med spår alb. Uppdriven, i nedre delarna spänd buk. Tillståndet under symptomatisk behandling de följande dagarna rätt oförändrat. Pat. måste sedan på grund av delirier isoleras. Mors $12/6$.

Sektion: Peritonit. purulenta diffusa et saccata e salpingit. + tuberculosis pulm. dextr.

85. 26-årig fru (705/15), som för 7 år sedan opererats för appendicit, genomgått 6 partus — det sista, som förlöpte normalt, 5 veckor före inkomsten — insjuknade $\frac{1}{4}$ med fryningar, ihållande diarréer, kväljningar och uppstötningar. Inkom $\frac{5}{4}$ med uselt allmäntillstånd — temp. 38,5, puls 140, mjuk, meteoriskt uppdriven, överallt spänd buk. På diagnosen akut enterit-peritonit anlades omedelbart en Witzelfistel å cœcum och gjordes aseptisk punktion av tunntarmar och ventrikel (*Dahlgren*). Buken spolades, innehöll tunnflytande, luktlös, varig vätska. Ingen nämnvärd ändring i tillståndet. Mors $\frac{8}{4}$.

Sektion: Myometrit. purulenta + salpingit. sin. purulenta. + peritonit acuta. purulenta. + pleurit. purulenta + bronchopneumoniæ.

86. 38-årig hustru (1153/15), som genomgått partus 2 veckor tidigare, översändes $\frac{31}{5}$ från med. avd., där hon vårdats för akuta ledansvällningar, förenade med feber. Uterus något stor, i dess cavum intet abnormt vid försiktig exploration. Intet luktande avslag. Pat. företedde bilden av en septicopyæmi, undergick upprepade gånger incisioner för abscessbildning å skilda ställen, bl. a. i högra lumbalregionen (*v. Stapelmohr*). Mors $\frac{30}{6}$.

Sektion: Sepsis c. abscess. pelv. minor. et later. abdom. e thrombophlebit. sept. ven. ovar. dextr. + vit. org. cordis + nephrit. apostematosa. — Vid högra ovariet började en fingertjock abscess, utgången från ovarialkärnen och sträckande sig uppåt, retroperitonealt tilltagande i storlek, till den i lumbalregionen lagda incision.

Svulster.

87. 52-årig sjökaptän (1345/15), som sedan 6—7 veckor haft hæmaturi, intogs $\frac{26}{6}$ och undergick $\frac{1}{7}$ operation för diagnosticerad, högersidig njurtumor (*Dahlgren*). Vid försök att genom lumbalsnitt efter resektion av 12:te revbenet lösa ut njuren, kom man in i hypernephrom-massor, som vuxit per continuitatem utefter vena cava. En slang lades kring njurstjälken, och kring njuren tamponerades för blödning. Blödningen, ej högggradig, stannade, och tamponaden uttogs efter några dagar. Pat. hämtade sig emellertid ej. Mors $\frac{7}{7}$ efter temperaturstegring till 40,8.

Sektion: Hypernephroma c. metastas. renis et pulmonum et lymphogland.

88. 26-årig jordbruksarb. (1195/15) inkom $\frac{6}{6}$. Förettedde då ett ännu ej läkt operationssår å högra tummen, som å annat sjukhus strax förut exartikulerats. Patol.-histologisk diagnos visade sarkom i den exartikulerade falangen; likaledes exstirperade körtelmetastaser från axillen (*Norrlin*). Pat. förettedde börjande kakexi, ikterus, levertumor etc. Mors cachectico modo $\frac{9}{7}$.

Sektion: Melanosarcoma pollic. dx operat. c. metastas. (sarcoma glandul. suprarenal. primar.?).

89. 62-årig arbetare (802/15) med buksymptom sedan 4 veckor: smärtor, kräkningar, förstoppning etc. förettedde vid inkomsten $\frac{17}{4}$ stor resistens i övre delen av buken, retention, achlorhydri, blod i fæces, tympanitiska tarmar och ascites. Under lokalanæstesi $\frac{20}{4}$ explorativ laparotomi i högra fossa iliaca för event. anläggning av tarmfistel (*Norrlin*). Man fann diffus svulstbildning i retroperitoneala körtlarna. Mors $\frac{23}{4}$.

Sektion: Sarcoma multiplex ventriculi et intestini ten. et glandul. lymphat. et renis et later. abdom.

90. 22-årig telefonist (1446/15) undergick $\frac{4}{5}$ 1914 exarticulatio femor. sin. med utrymning av körtlarna i fossa iliaca för sarkom. Utskrevs läkt per primam och var symptomfri med friskt utseende, tills hon i Maj 1915 fick en högorsidig hämatothorax, vilken antogs bero på sarkometastaser, och för vilken hon vårdades å med. avdeln.. Intogs ånyo å kir. avdeln. $\frac{7}{7}$ 1915 för upprepade kräkningar, som hindrade tillförsel av föda. $\frac{30}{7}$ anlades en Witzelfistel å översta delen av jejunum (*v. Holst*). Tilltagand kakexi. Mors $\frac{5}{9}$.

Sektion: Metastas. abdom. et pulmonum post sarcom. crur. sin. operat. — Intet recidiv i operationsområdet.

91. 41-årig arbetare (1274/15), som haft besvär från vänstra axeln sedan 3 år, och som för 2 år sedan undergått skulderledsresektion å annat lasarett, inkom $\frac{16}{6}$. Provexcision från en uppdrivning i pectoralisregionen visade spolcellsarkom. Radikaloperation omöjlig på grund av utbredd infiltration av thoraxväggen. Sedermera abscedering samt svåra smärtor, varför på pat:s enträgna begäran $\frac{10}{8}$ ett försök till resectio interscapulo-thoracalis gjordes (*v. Stapelmohr*). Efter resektion

av clavicula kunde operationen ej fullföljas på grund av svulst-infiltration i kärlen. För att minska trycket och värken överskars muskulaturen på thorax framsida. Mors $26/8$.

Sektion: Sarcoma.

92. 18-årig jordbruksarbetare (1050/15) intogs $25/1$ å med. avdeln. och överfördes $20/5$ till den kirurgiska för profylaktisk trepanation på grund av symptom av hjärntumör (utan bestämd lokaldiagnos) med anfall av medvetslöshet. Pat. föredde omedelbart före operationen gott allmäntillstånd — afebril, puls 72—94, god sömn, ringa huvudvärk. Operation (*Dahlgren*) $22/5$ utan komplikationer, varvid konstaterades ökat hjärntryck. Pat. var under de första 2 dyggen efter densamma ovanligt litet påverkad. $24/5$ blev han medvetlös och avled $26/5$ efter temperaturstegring till 41, utan att ha återfått medvetandet.

Sektion: Glioma cruris ad pontem sin. + hydrocephalus intern. — Operationsfältet utan anmärkning.

93.* 53-årig fröken (1645 15), som den $20/10$ 1914 undergått radikaloperation (Halsted) för vänstersidig mammar-kancer, intogs åter $4/8$ 1915 med tydliga symptom av lungsäcksmetastaser i och för försök att med Röntgenbehandling påverka sjukdomsprocessen. Tilltagande kakexi. Mors $18/9$.

Sektion: Cancer mammæ sin. (operat.) c. metastas. pleuræ et pulm. et pericardii et hepatis.

94. 39-årig hustru (1561/15) inkom $23/7$ med långt framskriden (recidiverande) mammarkancer. Hon hade i Nov. 1913 blivit opererad å utländsk universitetsklinik, varvid upplysts, att malignitet ej förelåg. Hennes allmäntillstånd var utmärkt, och undersökningen gav ej misstanke på spridning utöver de regionära körtlarna. Vid operation (*Norrlin*) $24/7$ kunde ej alla makroskopiskt kancerösa körtlar i axillen exstirperas (adherenta till de stora kärlen). Radium inlades. Såret läktes normalt, och pat. fick kläder $31/7$. $3/8$ icterus, som hastigt tilltog. Förstoring av levern konstaterades. Mors $12/8$ efter kortvarigt komatöst tillstånd.

Sektion: Cancer mammæ sin. operat. c. metast. lymphoglandul. region. et tracheal. et bronchial. et retroperiton. et hepatis + icterus + degenerat. parenchym. organ.

95.* 47-årig poststationsförestånderska (168/15), som i oktober 1914 varit här intagen och undergått operation för

recidiverande kancer och tuberkulos i vänstra kinden och tuberkulos i de regionära halkörtlarna, intogs åter $^{25}/_1$ på grund av varig sekretion från ett mindre parti av operationsfälten. Man behandlade henne med fibrolysininjektioner för en del ärrretraktioner kring mungipan och nedåt halsen. Influensaliknande symptom tillstötte, och pat. avled rätt hastigt $^{8}/_2$.

Sektion: Pericardit. acuta fibrinopurulenta + myocardit. acuta.

96. 64-årig arbetare (395/15), som i December 1914 varit intagen å kirurg. avdeln. för symptom av oesofagusstenos, varvid provexstirpation från körteltumörer i vänstra axillen visat adenokarcinom-metastaser, intogs åter $^{22}/_2$ 1915 för ökade sväljningsbesvär. Följande dag under lokalanästesi anläggande av ventrikelfistel (*v. Holst*). S. d. temperaturstegring och tecken på akut pneumoni. Mors $^{25}/_2$.

Sektion: Cancer oesophagi ad bronch. perforans + abscess pulm. + pneumonia et nephrit. acuta.

97. 47-årig jordbruksarbetare (555/15) inkom $^{15}/_8$ höggradigt avmagrad, med särskilt de 3 sista veckorna uttalade stenossymptom från oesofagus. På diagnosen: cancer cardiæ följande dag under lokalanästesi laparotomi (*Dahlgren*) för magfistel-anläggning. Hela ventrikeln visade sig intagen av tumor, varför Witzelfistel å jejunum. Efter ingreppet ej nämnvärd förbättring — upprepade, blodiga kräkningar, svåra smärtor. Mors $^{4}/_4$.

Sektion: Scirrhos. ventriculi + ileus e strangulatione per carcinom. + acholia intestini (förträngning genom kancervegetationer i porta) + *bronchopneumoniæ.*

98. 35-årig jungfru (2395/14), som sedan länge skötts i hemmet för magsårsymptom och sista tiden besvärats av kräkningar efter all mat, insjuknade hastigt med tecken på perforationsperitonit $^{5}/_{11}$ kl. 12 midd., $2^{1}/_2$ timma efter förtärande av havresoppa och 2 glas mjölk. Kl. 3 kräkning i anslutning till intagande av morfin per os. Vid status kl. 6 e. m. temp. $37,4$; puls 84. Minskad leverdämpning, brådhårdt spänd buk. Mer än 7 timmar efter perforationen sutur av blyertspennevidt, perforerande ventrikelsår i starkt kallös omgivning i närheten av cardia + täckning av suturstället med oment; spolning av buken; primärsutur (*v. Holst*). Överallt i buken grumlig, med blod och mjölkkoagler bemängd, skummig vätska. På båda

sidor om cardia och mot bakre bukväggen även till höger om ryggraden vid roten av art. mesent. sup. stora paket hårda körtlar. $^{13}/_{11}$ tömdes och dränerades abscess. i buksnittet. Därefter inga tecken på peritonit. Temp. högst 38,3; afebril till lindrigt subfebril efter $^{14}/_{11}$. Tilltagande kakexi. På grund av stenossymptom — från cardia — $^{29}/_{12}$ Witzelfistel å hög jejunumslynga (v. Holst). Mors $^{4}/_{1}$ 1915.

Sektion: Ulcus canceros. ventriculi perforans (operat). + adenocarcin. (primar.) ovarii dextr. + carcinosis peritonei.

99.* 59-årig handlande (1693/15), som i Dec. 1914 undergått ventrikelsektion för en pylorus-kancer, inkom åter $^{11}/_{8}$ 1915 med sedan en månad tilltagande recidiv-symptom (ikterus, melæna m. m.). Symptomatisk behandling. Mors $^{6}/_{9}$.

Sektion: Cancer recidivans duodeni post cancer. ventriculi + metastas. gland. lymphat. et portæ hepat. + stenosis duct. choledoch. icterus.

(Operationsdiagnosen var ulcus callos. curvat. minor. med stark infiltration av oment. minus, varför resektionen gjordes invid pylorus på ventrikelsidan. Möjligt är, att recidiv kunnat förhindras, om ett stycke av duodenum medtagits. I ventrikeln intet recidiv.).

100. 78-årig änka (329/15), sjuk $1\frac{1}{2}$ månad med digestionsrubbingar (kräkningar, diarréer, avmagring) och sista veckan ileus-symptom, inkom $^{12}/_{2}$, varvid konstaterades en stor, ömmande tumör i nedre delen av buken samt ascites. Inkomstdagen cæcostomi (v. Stapelmöhr). Diffus, miliar tumörbildning å peritoneum (pat.-anat. diagnos: cancer solidum). Efter tilltagande kakexi mors $^{24}/_{3}$.

Sektion: Cancer ventriculi + cancer cervicis uteri + carcinosis peritonei + bronchopneumoniæ + nephrit.

101. 37-årig musiker (1171/15) överfördes $^{4}/_{6}$ från med. avdeln., där han sedan $^{31}/_{5}$ vårdats under diagnosen: cancer ventriculi. $^{7}/_{8}$ gastroenterostomi för inoperabel pylorus-kancer (v. Stapelmöhr). Tilltagande kakexi. Mors $^{4}/_{7}$.

Sektion: Cancer ventriculi inextirpabilis c. stenosis pylori + ulcus ventriculi c. hæmorrhagia.

102. 64-årig hustru (1805/15) överfördes från med. avdeln. med inoperabel pylorus-kancer och undergick $^{29}/_{8}$ under lokal-

anästesi laparotomi (*Dahlgren*), varvid anlades en främre gastro-enterostomi + enteroanastomos. Plats för en bakre fanns ej. Mors redan följande dag.

Sektion: Cancer pylori c. metastat. hepatis et lymphogland. + bronchit. chron. + nephrit. chron. interstit.

103. 41-årig jordbrukare (2552/15) undergick $7/10$ 1915 resektion (Billroth II) för pylorus-kancer, (*Dahlgren*), $17/10$ buk-väggsabscess i laparotomisnittet. Riklig, tunn sekretion, som så småningom avtog, men ej fullt upphört, då pat. $25/11$ utskrevs. Han inkom åter $6/12$ på grund av bukplågor, trög avföring. Efter inkomsten kräkningar. Stor retention. Raskt fortskridande kakexi. Vid explorativ laparotomi (*Dahlgren*) $13/12$ diffus peritonal-karcinos. Jejunostomi. Mors $27/12$.

Sektion: Carcinosis peritonei c. ileo chron.

104. 51-årig hustru (194/15) inkom $27/1$ under diagnos: cholelithiasis. Sedan 5—6 veckor ikterus och plågor i gallblåsetrakten, dagligen kräkningar. Vid laparotomi (*Dahlgren*) $2/2$ utskaffades flera hundra gallblåsestenar; cholecysto-gastrostomi. Gallblåsans vägg tumörinfiltrerad. I levern ett flertal typiska kancermetastaser. Gallvägarna kunde ej sonderas. För att undvika bestående gallfistel som följd av operationen, i händelse pat. skulle leva någon tid, gjordes förbindelsen mellan blåsa och ventrikel. Mors $4/2$ i pneumoni.

Sektion: Cholelithiasis + cancer vesicæ felleæ et hepatis + pneumonia acuta + hæmatoma later. abdom. postoperat.

105. 77-årig änka (2729/14) med sedan en månad tilltagande obstruktionssymptom från tarmen samt allmän kraftnedsättning, inkom $26/12$ kakektisk, med uppdriven buk, ascites. Följande dag explorativ-laparotomi (*Dahlgren*), varvid man fann såväl tarm- som parietalserosa översållad med tumörer. Stora mängder ascites uttömdes. $29/12$ fäkala kräkningar. Cæcostomi (*v. Stapelmohr*). Undsr de följande dagarna tömdes tarmkanalen ofullständigt genom fisteln. Mors $2/1$ 1915.

Sektion: Cancer scirrhus. vesicæ felleæ + cholelithiasis + carcinosis peritonei + bronchopneumoniæ.

106.* 62-årig änka (320/15), sjuk i hemmet sedan 6 månader med thrombophlebit i båda benen och ena armen, sista 2 månaderna cystitsymptom, sista dygnet plågor i höger sida av buk och ländregion, inkom $12/2$. Balotterande tumör

å högra njurens plats. Kateterisering av höger uretär gav grumlig urin vid tryck å tumören. Pat. subikterisk med uselt allmäntillstånd. Under tilltagande kakexi utan feber mors $\frac{5}{3}$.

Sektion: Hydronephrosis dexter. + thrombosis venæ cavæ + cancer duct. cyst. et choledoch. et vesicæ fell. + cholecystit. purulenta + peritonit. saccata.

107. 79-årig, senil änka (2015/15) insändes $\frac{25}{9}$ under diagnos: ileus + rörligt, högersidigt ljumskbräck. Vid undersökning företedde hon peritonit, vars utgångspunkt ej kunde bestämmas. Oömt, äggstort, inguinalbräck. I explorativt syfte gjordes (Norrlin) bräcksnitt. I buken fritt, luktlöst var. Appendix fri. Appendikostomi för tarmens tömning. Ileus-symptomen fortforo. Resistens visade sig i högra hypokondriet, varför trots det hopplösa tillståndet incision gjordes $\frac{27}{9}$ och dränage av från gangränös gallblåsa utgången abscess, i vilken gallstenar lågo (Norrlin). Därefter förbättrades tillståndet, tarmfunktionen kom i gång. Bräcksnittet läktes, sedan $\frac{6}{10}$ Witzelfistelröret uttagits. I h. hypokondriet kvarstod en resistens. Tecken på h-sidig subfrenisk abscess, som man $\frac{26}{10}$ sökte tömma genom debridering av snittet av snittet av $\frac{27}{9}$. $\frac{14}{11}$ plötsligt försämring under symptom av perforation av abscessen till höger lunga. Mors efter några timmar.

Sektion: Cancer vesicæ fell. c. metastas. hepatis + abscess. subphren. dexter ad pulm. perforans.

108. 47-årig frisör (2127/15), med sedan 14 dagar tilltagande ileussympptom inkom $\frac{9}{10}$. Dåligt allmäntillstånd: temp. 37, puls 112, albuminuri, hög, meteoristisk buk. Vid inkomstdagen företagen laparotomi (v. Holst), konstaterades en strikturerande tumor i flexura coli lienal. Aseptisk punktion och tömning av tarmar; Witzelfistel å cœcum. Tillståndet ej förbättrat de närmaste dagarna, varför $\frac{2}{10}$ anlades en Witzelfistel å tunntarm (v. Holst). Mors $\frac{18}{10}$.

Sektion: Cancer coli transversi + perforatio canceris ad mesocol. transv. + cirrhos. hepatis. incip. + degenerat. myocardii.

109. 46-årig hustru (1185/15), som sista tiden haft smärta i vänstra nedre delen av buken och trög avföring, inkom $\frac{5}{6}$ för ileus. Vid omedelbart företagen laparotomi (v. Stapelmohr), fann man efter aseptisk punktion och tömning av tunntarmarna en strikturerande, hönsäggstor tumor i flexura coli

lienalis. I avsikt att kunna radikaloperera i en senare séance gjordes transverso-sigmoideostomi. Härefter kom tarmfunktionen i gång, men pat:s allmäntillstånd var dåligt med avtagande hjärtvärksamhet — puls sällan under 120, veckan före mors 130 och därutöver. Pat. avled $^{28}/_6$ cachectico modo.

Sektion: Cancer flexuræ coli lienal.

110. 61-årig hustru (1942/15) insändes $^{16}/_9$ under diagnos: Ileus (e. canc. coli descend.?). Tilltagande symptom av lågt tarmhinder sedan 3 veckor. Vid undersökning konstaterades passagehinder ungefär på flexura sigmoidea samt kronisk nephrit. Man beslöt att anlägga en cæcalfistel, till vilket ingrepp pat. först $^{20}/_9$ gav sitt tillstånd. Vid under lokalanæstesi utförd laparotomi (*Norrlin*), fann man hypertrofiska tarmar, fyllda med massor av fäkalier av grötkonsistens. Tarmfunktionen kom efter ett par dygn i gång, men urämiska symptom tillstötte. Mors. $^{24}/_9$.

Sektion: Cancer coli descend. + degeneratio myocardii + nephrit. chron. parenchymat. gravis + nephrit. acuta.

111. 53-årig hustru (2081/15) med lindriga ileus-symptom sedan 2 veckor, inkom $^4/_{10}$ och företedde en ömmande resistens i vänstra nedre delen av buken. Punktion från vagina gav ej var. $^9/_{10}$ tömning per laparot. av stor abscess med coli-var, belägen medialt om flexura sigmoidea (*v. Holst*). Utgångspunkten kunde ej erueras. Efter några dagar fäkalt innehåll genom dränageöppningen. Tilltagande ileus-symptom, varför $^{15}/_{11}$ relaparot. (*v. Holst*), varvid man fann en mot den ovannämnda abscessen perforerad tunntarmslynga, som kaptades ovan perforationen med slutning av periferastumpen och framsyning av centrala. Mors följande dag.

Sektion: Cancer recti perforans + peritonit. saccata + bronchit. subacuta.

112. 66-årig man (1797/15) insändes $^{26}/_8$ under diagnos: cancer recti $^{30}/_8$ laparotomi i medellin. (*Dahlgren*); resektion av flexura sigmoidea, vars mesenterium innehöll en del förstörade, hårda körtlar, och övre delen av rektum. Genom särskildt växelsnitt i vänstra fossa iliaca anlades å flexuren en anus præternaturalis. Resektionsstället å rektum invaginerades och försänktes. Tumören kändes djupt ned i bäckenbotten. $^{14}/_9$ exstirperades coccyx, en del av sakrum samt rektum med anus (*Dahlgren*). Vid den invaginerade övre rektaländan en

abscess. Då tarmen nedhämats, hade suturen släppt, så att tarmens övre ända stod öppen. — Efter några dagar tecken på tunntarmsfistel. Mors $23/9$.

Sektion: Cancer recti operat. + vulnus perforans intestin. ten. + degeneratio myocardii et renum. — Å ileum en ärtstor perforation mot sårhålan i bäckenet, sannolikt uppkommen genom bristning av tarmväggen å det ställe, där den legat intill ovannämnda abscess.

113. 84-årig städerska (1152/15) med digestionsrubbnin-
gar och tilltagande kraftavfall sista året, intogs $25/5$ å med av-
deln., varifrån hon översändes efter 6 dygn för ileus. Vid den
 $31/5$ under lokalanästesi utförda laparotomien (*Bohmansson*)
fann man ascites, lilla bäckenet fullständigt utfyllt av en tumör-
massa samt en diffus, peritoneal metastasbildning. Anus præ-
ternaturalis anlades å flexura sigmoidea. Mors $4/6$.

Sektion: Cancer recti c. metastas. peritonei et hepatis.

114.* 44-årig styrman (1681/15) intogs $9/8$ för en inope-
rabel rectalkancer. Man hade för avsikt att anlägga en anus
præternaturalis, då pat. hastigt blev försämrad, fick kollaps-
temperatur m. m. Mors $14/8$.

Sektion; Cancer recti.

115. 60-årig målare (85/15) inkom $13/1$ och opererades
för en vänstersidig pyarthros (*v. Stapelmohr*). Han var efter
4 månader läkt, då han började att avtyna, fick ascites. La-
parocentes $4/6$. Mors cachectico modo $17/7$.

Sektion: Cancer prostatae et peritonei + nephrit. chron.

116. 65-årig arbetare (331/15) med miktionsbesvär sedan
flera år, särskilt svåra sista veckorna, inkom $14/2$. Klinisk dia-
gnos: cancer prostatae + nephritis. $15/2$ under lumbalanästesi
laparotomi + Witzelfistel å cæcum (*Bohmansson*). Bestämt
hinder kunde ej påvisas. Kräkningarna fortsatte de följande
dagarna; passagen genom fisteln bristfällig, varför $18/2$ Witzel-
fistel å en utspänd tunntarmsslynga (*Bohmansson*). Mors $21/2$.

*Sektion: Cancer prostatae (med körtelmetastaser
längs art. iliaca) + nephrit. chron. interstit. gravis.*

Morbus Basedowii.

117. 31-årig hustru (83315) med sedan 3 år tilltagande Basedowsymptom intogs $18\frac{1}{3}$ å med. avdeln. och vårdades där till $20\frac{1}{4}$. Hon företedde struma, någon hjärtförstoring, tachykardi, exoftalmus, Stellwag, Græfe och Mœbius pos., tremor, av och till diarréer, svettning och ökad törst. Med Röntgen kunde *ingen thymusskugga* påvisas. Blodbild: neutrofila 70 %, lymfocyter 27 %, övriga former 3 %. Hon behandlades utan framgång med antithyreoidin, phosphas. natricus, vagus-faradisation samt Röntgen. Under kombinerad lokalanæstesi och allmän narkos $21\frac{1}{4}$ högersidig thyreoidektomi (*Dahlgren*). Rent adenomatös struma. Mors efter 24 timmar efter temperaturstegring till 39,5, pulsförökning till 120.

Sektion: Morbus Basedow. (operat.) + thymus persistens. — Körteln vägde 42 gm.

B. Ej inskrivna.

118. Kvinna, 52 år. Död $9\frac{1}{12}$. *Fractura cranii c. lacerat. cerebri.*
119. Man, 63 år. Död $23\frac{1}{3}$. *Erysipelas + lues tert. + bronchopneumonix.*
120. Kvinna, 31 år. Död $22\frac{1}{12}$. *Tuberculos. intestini c. strictura et c. perforatione + peritonit acuta.*
121. Kvinna, 15 år. Död $28\frac{1}{11}$. *Ileus strangul. post peritonit. tuberculos. sanat.*
122. Man, 74 år. Död $21\frac{1}{11}$. *Peritonit. chron. adhes. c. ileo + bronchopneumonix.*
123. Man, 17 år. Död $9\frac{1}{2}$. *Ileus strangulat. enterit. chron.*
124. Kvinna, 73 år. Död $19\frac{1}{7}$. *Hernia umbilical. incarcer. + degenerat. organ.*
125. Man, 73 år. Död $21\frac{1}{11}$. *Hernia inguin. incarcer. + nephrit. chron.*
126. Man, 62 år. Död $16\frac{1}{10}$. *Hernia crural. incarcer. + nephrit. chron.*

**Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets
Medic. avdelning för år 1915
angående intagna sjukdomsfall ävensom döda.**

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
<i>2. Ålderdomssjukdomar.</i>					
7	Gangræna senilis	1	—	—	—
<i>3. Havandeskaps- och förlossningssjukdomar.</i>					
8	Abortus	—	1	—	—
11	Hyperemesis gravidarum	—	1	—	—
20	Mastitis	—	1	—	—
<i>4. Infektionssjukdomar och andra parasitära sjukdomar.</i>					
21	Pyæmia	2	2	—	—
	Septichæmia	5	1	2	—
	Abscessus	9	5	—	—
	Lymphangitis septica	1	—	—	—
	Lymphadenitis septica	—	3	—	—
22	Erysipelas faciei	29	45	1	2
	” extremitatum	11	5	1	1
	” ambulans	1	4	1	3
24	Diphtheritis	1	—	—	—
29	Influenza epidemica	5	2	—	—
33	Typhus abdominalis	13	13	3	1
34	Febris paratyphoides	2	3	1	—
36	Dysenteria	1	—	—	—
39	Poliomyelitis anterior acuta	2	—	—	—
40	Meningitis cerebrospinalis epidemica	3	1	1	—
42	Tuberculosis	63	65	11	7
	” pulmonum	54	46	1	2
	” cerebri	1	—	—	—
	” meningum	4	4	3	1
	Spondylitis tuberculosa	—	3	—	—

	Sjukdom	Intagna		Döda		
		m.	kv.	m.	kv.	
	Osteitis tuberculosa	—	1	—	—	
	Coxitis	—	3	—	—	
	Tubercul. lymphoglandularum	3	9	—	—	
	" urogenitalis	2	6	—	—	
	" intestinalis	2	3	—	1	
	Appendicitis tuberculosa	—	2	—	—	
	Tuberculosis peritonei	3	2	—	—	
	Polyserositis tuberculosa	3	—	1	—	
	Tuberculosis miliaris acuta	6	3	6	3	
44	Syphilis acquisita	7	4	—	—	
	" cerebri	3	1	—	—	
	Aortitis, Cardiosclerosis syphilitica	9	3	—	—	
46	Gonorrhoea	5	—	—	—	
	Cystitis gonorrhoeica	1	—	—	—	
	Epididymitis	2	—	—	—	
	Rheumatismus art. gonorrhoeicus	5	2	—	—	
51	Malaria	1	—	—	—	
55	Helminthiasis	8	9	—	—	
57	Febricula	10	10	—	—	
	5. <i>Blodbildande organens samt blodets sjukdomar.</i>					
58	Anaemia	4	8	—	—	
59	Anaemia perniciosa progressiva	3	5	1	3	
60	Leuchaemia	4	4	2	2	
63	Polycythaemi	—	2	—	—	
64	Haemophilia	2	—	—	—	
65	Scorbutus	1	—	—	—	
	Morbus Banti	1	—	—	—	
	Purpura	4	1	—	—	
	Lipaemia	3	1	—	—	
	6. <i>Ännesomsättningssjukdomar.</i>					
67	Arthritis urica	2	1	—	—	
68	Diabetes mellitus	23	17	2	4	
	7. <i>Kroniska förgiftnings- sjukdomar.</i>					
71	Alcoholismus chronicus	44	3	—	—	

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
	Neuritis alcoholica	4	—	—	—
	Epilepsia potatorum	8	—	—	—
	Delirium tremens	13	2	—	—
	Dipsomania	1	—	—	—
73	Morphinismus chronicus	—	1	—	—
76	Plumbismus chronicus	1	—	—	—
	<i>8. Nervsystemets sjukdomar.</i>				
79	Pachymeningitis haemorrh. int.	1	—	—	—
	Haemorrhagia meningealis	—	1	—	—
80	Meningitis cerebri	1	2	2	—
	" serosa	—	3	—	—
	Meningismus	1	—	—	—
82	Hæmorrhagia cerebri	6	9	4	8
	Thrombosis "	18	25	2	5
	Embolia "	1	5	—	1
83	Encephalitis	2	2	1	1
	Abscessus cerebri	1	—	1	1
84	Hemiplegia spast. infant.	1	—	—	—
	Thrombosis sin. longit. et transv.	—	1	—	—
	" " cavernos.	—	1	—	—
	Hydrocephalus internus	1	—	—	—
	Cephalalgia	5	4	—	—
	Hemicrania	—	1	—	—
	Polioencephalitis	—	1	—	—
	Ophtalmoplegia	1	1	—	—
	Paralys. n. abducent.	—	1	—	—
88	Myelitis	1	1	1	1
89	Tabes dorsalis	5	—	—	—
90	Sclerosis cerebro-spinalis dissem.	2	2	—	—
	Paralysis spinalis spastica	4	1	—	—
	Ataxia paraplegica	2	—	—	—
	Compressio med. spinalis	—	1	—	—
94	Neuritis plex. brachialis	1	—	—	—
	" n. ischiadica	1	—	—	—
	" degen. multiplex	1	1	—	—
	Neuralgia n. trigemini	1	—	—	—
	" intercostalis	—	1	—	—
	" ischiadica	32	15	—	—

	Sjukdom	Intagna		Döda		
		m.	kv.	m.	kv.	
96	Chorea	3	2	—	—	
98	Epilepsia	10	11	—	1	
99	Hysteria	1	9	—	—	
100	Neurasthenia	37	57	—	—	
	Asphyxia extremitatum	—	1	—	—	
	<i>9. Sinnessjukdomar.</i>					
107	Dementia paralytica	2	—	—	—	
	Helminthofobia	—	1	—	—	
	Psychosis	4	5	—	—	
	<i>10. Cirkulationsorganens sjukdomar.</i>					
111	Pericarditis	15	4	—	1	
	Haemopericardium	—	1	—	—	
	Synechia pericardii	4	2	—	—	
112	Myocarditis acuta	1	—	—	—	
	Dilatatio cordis acuta	2	1	—	—	
	Endocarditis ulcerosa	2	1	2	1	
	Endocarditis acuta	8	14	1	1	
113	Vit. org. cordis	70	91	9	11	
	Degeneratio cordis	11	24	1	3	
114	Tachycardia	1	—	—	—	
115	Cardio-arteriosclerosis	38	26	—	4	
	Angina pectoris	2	1	—	—	
116	Phlebitis	2	4	—	—	
117	Aneurysma aortae	4	3	1	—	
118	Varix	—	3	—	—	
119	Thrombosis cordis	1	3	—	—	
	Infarctus myocardii	2	1	—	—	
	Thrombosis aortae	—	1	—	—	
	" v. cavae inf.	1	—	—	—	
	" v. femoralis	—	5	—	—	
	Embolia art. pulmonalis	1	—	1	—	
	" " mesenter.	1	—	—	—	
	<i>11. Andningsorganens sjukdomar.</i>					
	Epistaxis	3	4	—	—	

	Sjukdom	Intagna		Döda		
		m.	kv.	m.	kv.	
123	Sinusitis frontalis	1	—	—	—	
125	Laryngitis acuta	—	1	—	—	
128	Bronchitis acuta	31	16	—	—	
129	„ chron.	23	25	—	—	
130	Bronchiectasiae	5	3	1	—	
131	Asthma bronchiale	5	4	—	—	
132	Haemoptysis	6	1	—	—	
	Infarctus pulmonum	7	9	—	—	
133	Oedema „	2	3	—	—	
134	Pneumonia acuta	88	28	10	10	
	Bronchopneumonia acuta	32	40	—	—	
135	Pneumonia chron.	—	1	—	—	
136	Abscessus pulmonum	9	3	1	1	
137	Gangraena „	3	1	—	—	
138	Emphysema „	31	10	—	—	
140	Pleuritis exsudativa	65	43	—	—	
	„ sicca	12	4	—	—	
	„ haemorrhagica	1	1	—	—	
	Empyema	12	6	1	—	
	Haemothorax	1	1	—	—	
	Hydrothorax	4	5	—	—	
141	Pneumothorax	1	—	—	—	
	Mediastinitis	1	—	—	—	
	<i>12. Matmältningsorganens sjukdomar.</i>					
143	Stomatitis	1	1	—	—	
144	Angina tonsillaris	6	7	—	—	
146	Hypertrophia tonsillarum	—	1	—	—	
153	Gastritis acuta	1	1	—	—	
	Enterocolitis acuta	14	5	—	—	
154	Gastritis chron.	6	11	—	—	
155	Ulcus ventriculi	26	52	—	1	
	Ventriculus bisaccatus	—	1	—	—	
	Perigastritis	1	—	—	—	
	Ulcus duodeni	6	4	—	—	
156	Gastroptosis	3	5	—	—	
157	Dyspepsia	6	13	—	—	
	Gastralgia	3	6	—	—	

	Sjukdom	Intagna		Döda		
		m.	kv.	m.	kv.	
	Achylia gastrica	10	10	—	—	
	Hyperaciditas	7	9	—	—	
	Pylorospasmus	2	—	—	—	
158	Hæmatemesis	13	12	—	—	
	Enterocolitis chron.	15	3	—	—	
	Colitis ulcerativa	3	3	1	—	
	” membranacea	—	1	—	—	
	Sigmoiditis	1	—	—	—	
	Hæmorrhagia intestinalis	3	5	—	—	
159	Appendicitis	2	—	—	—	
160	Ileus	—	1	—	—	
	Colica	3	1	—	—	
	Obstipatio	3	—	—	—	
	Incontinentia alvi	1	—	—	—	
165	Cirrhosis hepatis	19	3	—	—	
166	Cholangitis	1	—	—	—	
167	Cholelithiasis	7	16	—	1	
168	Icterus catarrhalis	16	13	—	—	
	” chron.	2	1	—	—	
169	Pancreatitis	1	—	—	—	
171	Peritonitis acuta	3	1	—	—	
	Abscessus peritonealis	—	1	—	—	
	Adhæsiones ”	1	3	—	—	
	Ascites	13	14	—	—	
	13. <i>Njurarnas och urinvägarnas sjukdomar.</i>					
173	Nephritis acuta	16	20	—	2	
174	” chron.	58	54	11	6	
175	Pyelitis	7	22	—	—	
	Pyelonephritis	3	2	—	—	
176	Pyonephrosis	1	2	—	—	
	Perinephritis	—	1	—	—	
177	Nephrolithiasis	2	1	—	—	
180	Cystitis acuta	2	7	—	—	
	” chron.	3	3	—	—	
	Uræmia	2	5	—	—	
	Albuminuria	13	5	—	—	
	Hæmaturia	1	—	—	—	

	Sjukdom	Intagna		Döda		
		m.	kv.	m.	kv.	
	Infarctus renis	3	—	—	—	
	Deg. amyloidea renum	3	4	—	—	
	14. <i>Könsorganens sjukdomar.</i>					
185	Hypertrophia prostatae	2	—	—	—	
187	Epididymitis	1	—	—	—	
193	Endometritis	—	2	—	—	
194	Salpingo-oophoritis	—	2	—	—	
195	Parametritis	—	1	—	—	
196	Menorrhagia	—	1	—	—	
	15. <i>Muskelnas, ledgångarnas samt bensystemets sjukdomar.</i>					
202	Rheumat. muscul. acut.	18	13	—	—	
	” ” chron.	7	—	—	—	
	Myositis	—	1	—	—	
204	Bursitis	—	1	—	—	
205	Synovitis, Arthritis	2	4	—	—	
206	Rheumat. art. acut.	87	62	—	—	
207	” ” chron.	19	17	—	—	
	Spondylarthritis	4	3	—	—	
208	Arthritis deformans	1	—	—	—	
	Malum coxae senil.	2	3	—	—	
212	Pes planus	2	—	—	—	
213	Osteomyelitis	—	1	—	—	
	Osteitis col. vertebral.	—	1	—	1	
	Periostitis	1	1	—	—	
216	Dystrophia muscularis	2	—	—	—	
	16. <i>Hudens sjukdomar.</i>					
	Erythema	—	1	—	—	
217	” nodosum	—	10	—	—	
	” multiforme	—	1	—	—	
218	Urticaria	1	1	—	—	
221	Herpes zoster	—	2	—	—	
222	Eczema	3	9	—	—	
227	Ulcus anticruris	3	—	—	—	

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
229	Acne	1	—	—	—
231	Furunculosis	3	—	—	—
233	Gangræna	1	3	—	—
236	Scabies	1	1	—	—
	Cellulitis	—	4	—	—
	<i>17. Öronsjukdomar.</i>				
243	Otitis media	3	3	—	—
	Mastoiditis	2	1	—	—
247	Vertigo Menièri	—	2	—	—
	<i>18. Ögonsjukdomar.</i>				
261	Dacryocystitis.	—	3	—	—
273	Iritis	1	—	—	—
285	Retinitis albumin.	2	4	—	—
	Embolia art. centr. retinæ	—	1	—	—
	<i>19. Svulster.</i>				
307	Myoma uteri	—	1	—	—
310	Lymphoma colli	—	1	—	—
311	Myelocytoma	—	1	—	—
314	Adenoma suprarenal.	1	—	—	—
	Kystadenoma ovarii	—	1	—	—
315	Sarcoma pulmonum	—	1	—	—
	" pleuræ	—	2	—	1
	Lymphosarcoma mediastinale	1	—	—	—
	Sarcoma flex. ilicæ	1	—	—	—
	" hepatis	2	1	1	—
	" col. vertebral.	1	—	—	—
	" costarum	1	—	—	—
	" ossis ilei.	—	1	—	1
316	Carcinoma pleuræ.	1	2	—	—
	" pulmonum	—	1	—	1
	" mediastinale	—	1	—	1
	" oesophagi	—	1	—	—
	" ventriculi	24	7	4	2
	" coli	—	1	—	—

Sjukdom	Intagna		Döda	
	m.	kv.	m.	kv.
Carcinoma recti	—	1	—	—
” hepatis	5	3	1	—
” vesicæ felleæ	—	1	—	1
” pancreatis	2	—	2	—
” peritonei	3	4	—	—
” vesicæ urinariæ	2	—	—	—
” uteri	—	2	—	—
” ovarii	—	2	—	2
” ossium	—	2	—	—
” col. vertebralis	—	3	—	1
Hypernephroma renis	1	1	—	1
” gland. suprarenal.	1	—	1	—
Struma	—	1	—	—
Tumor cerebri	3	8	1	5
” med. spinalis	2	—	—	—
” abdominis	1	1	—	—
” renis	1	1	—	—
20. <i>Andra sjukdomar.</i>				
Acromegalia	—	1	—	—
Myxoedema	—	1	—	—
Hypothyreosis	2	2	—	—
Morbus Basedowii	1	3	—	—
Hyperthyreosis	—	5	—	—
Paralysis agitans	3	1	—	—
Polyuria	1	—	—	—

Bilaga H.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets
Medic. avdeln. för år 1915, angående för skador
och förgiftningar intagna, med hänsyn till
skadans natur och påföljd.

Skadans natur	Intagna			Skadans påföljd		
	mån	kvinnor	Summa	döden	Kvarståen- de men	Över- rädda
Sår utan komplikationer (vulnus)	1	1	2	—	—	2
Kontusion	1	1	2	—	—	2
Benbrott, enkelt (Fractura simplex)	2	3	5	—	1	4
Hjärnskakning (Commotio cerebri)						
Brott å hjärnskålens botten (Fractura ba- seos cranii)	1	1	2	—	—	2
Förgiftning med syror (HNO ₂)	1	—	1	—	—	1
” ” alkohol	1	—	1	—	—	1
” ” chloral	1	—	1	—	—	1
” ” kolos	2	—	2	—	—	2
Andra skador: Submersio.	2	2	4	—	—	4
Summa	13	8	21	—	1	20

Översikt av
Huvuddödsorsakerna
å Medicinska avdelningen.

A. Patienter, döde inom 3 dygn efter inkomsten.

	m.	kv.
Septichæmia	1	—
Meningitis tuberculosa 1)	—	1
Tuberculosis miliaris acuta 2)	1	—
Leuchæmia acuta 3)	—	1
Anæmia perniciosa progressiva 4)	1	—
Diabetes mellitus 5)	1	1
Meningitis cerebri acuta 6)	1	—
Hæmorrhagia cerebri 7)	—	4
Thrombosis cerebri 8)	1	2
Endocarditis ulcerosa 9)	1	—
Vit. org. cordis 10)	1	1
Degeneratio cordis 11)	1	—
Pneumonia acuta 12)	3	4
Ulcus ventriculi	—	1
Enteritis ulcerosa 13)	1	—
Nephritis acuta 14)	—	1
" chronica	—	1
Cancer ventriculi 15)	1	—
Hypernephroma gland. suprarenalis 16)	1	—
Tumor cerebri 17)	—	3
Summa	15	20

B. Övriga patienter.

a) Obotliga sjukdomar.

Tuberculosis pulmonum 18)	1	2
Meningitis tuberculosa 19)	3	—
Tuberculosis intestinalis 20)	—	1
Polyserositis tuberculosa 21)	1	—

	m.	kv.
Tuberculosis miliaris acuta 22)	5	3
Cancer pulmonum 23)	—	1
„ mediastini 24)	—	1
„ ventriculi 25)	3	2
„ hepatis 26)	1	—
„ vesicae felleae 27)	—	1
„ pancreatis 28)	2	—
Hypernephroma renis 29)	—	1
Cancer ovarii 30)	—	2
„ columnae vertebralis 31)	—	1
Sarcoma pleurae 32)	—	1
Angiosarcoma hepatis 33)	1	—
Sarcoma ossis ilei 34)	—	1
Tumor cerebri 35)	1	2
Summa	18	19
b) Övriga sjukdomar.		
Septicaemia 36)	1	—
Erysipelas faciei 37)	1	2
„ extremitatum 38)	1	1
„ ambulans 39)	1	3
Febris typhoides 40)	3	1
„ paratyphoides	1	—
Meningitis cerebrospinalis epidemica 41)	1	—
Leuchaemia 42)	2	1
Anaemia perniciosa progressiva 43)	—	3
Diabetes mellitus 44)	1	3
Meningitis cerebri 45)	1	—
Haemorrhagia cerebri 46)	4	4
Thrombosis „ 47)	1	3
Embolia „ 48)	—	1
Encephalitis 49)	1	1
Abscessus cerebri 50)	1	—
Myelitis 51)	1	1
Epilepsia 52)	—	1
Pericarditis 53)	—	1
Endocarditis acuta 54)	1	1
„ ulcerosa 55)	1	1
Vit. org. cordis 56)	8	10

	m.	kv.
Degeneratio cordis 57)	—	3
Cardiosclerosis 58)	—	4
Aneurysma aortae 59)	1	—
Embolia art. pulmonalis 60)	1	—
Empyema 61)	1	—
Bronchiectasiae 62)	1	—
Pneumonia acuta 63)	7	6
Abscessus pulmonum 64)	1	1
Haematemesis 65)	1	—
Cholelithiasis 66)	—	1
Pancreatitis 67)	1	—
Nephritis acuta 68)	—	1
„ chronica 69)	11	5
Osteitis columnae vertebralis 70)	—	1
Summa	56	60

- 1) 1 fall: Meningiti tuberculosa + Tuberculosis gland. lymphat. pulm.
- 2) 1 „ Tuberculosis miliaris acuta + Meningitis tuberculosa.
- 3) 1 „ Leuchæmia acuta lymphatica + Tuberc. gland. lymphat. mesent. (obsoleta?).
- 4) 1 „ Anaemia perniciosa progressiva + Pneumonia sin. incip. + Enteritis chronica + Adenoma suprarenale.
- 5) 1 „ Atrophia et lipomatosis pancreatis + Degen. cordis + Pneumonia ac.
- 1 „ Arteriosclerosis pancreatis + Cholelithiasis + Degen. organum.
- 6) 1 „ Meningitis acuta post otit. med. + Bronchopneumonia.
- 7) 4 „ Haemorrhagia cerebri + Nephritis chron. + (1 fall Arteriosclerosis, 1 fall Bronchopneumonia + Abscessus pulm.).
- 8) 2 „ Emollitio cerebri vetus et recens + (1 fall Nephritis acuta + Enteritis acuta + Bronchopneumonia (Sepsis), 1 fall Pneumonia acuta dextra + Nephritis chron. interst.).
- 1 „ Thrombosis cerebri + Aortitis luetica + Aneurysma aortae thoracic. descend. + Tuberc. pulm. sanata.
- 9) 1 „ Endocarditis ulcerosa valv. aortae et mitralis + Abscessus metastat. intestini et renum + Infarctus lienis.
- 10) 1 „ Vit. org. cord. (Insuffic. et stenosis ostii mitralis et aortae) + Infarctus lienis.
- 1 „ Vit. org. cord. (Insuffic. et sten. ostii mitralis + Dilatio permagna cordis.)
- 11) 1 „ Degeneratio cordis + Infarctus pulm. + Nephritis chron. + Oedema pulm. + Empyema dextr. + Cirrhosis hepatis.
- 12) 1 „ Pneumonia acuta + Ulcera ventriculi + Cholelithiasis.

- 1 fall: Pneumonia acuta + Emphysema pulm. + Bronchitis diffusa.
 1 " " " + Abscessus incipiens.
 1 " " " + Vit. org. cord. (Stenosis ostii mitralis et aortae) + Nephritis chron. par. c. degen. aml. renum et lienis.
 1 " " " + Cirrhosis hepatis.
 13) 1 " Enteritis subchron. ulcerosa (formam dysenter.) c. perforat. ilei + Peritonitis acuta.
 14) 1 " Nephritis acuta + Bronchopneumonia acuta + Pleuritis fibrinosa + Degen. cordis adiposa.
 15) 1 " Cancer ventriculi et hepatis (Ulcus carcinomatosum).
 16) 1 " Hypernephroma gland. suprarenalis sin. + Nephritis chron. par.
 17) 1 " Psammoma durae matris reg. frontalis + Nephritis chron. int. + Sepsis (ex enteritide?).
 1 " Cancer hypophyseos c. perforat. ad cav. highmori + Meningitis acuta purulenta.
 1 " Sarcoma lobi temporalis dextr.
 18) 3 " Tuberculosis pulm. et intestinalis + (1 fall Ulcus ventriculi + Cholelithiasis, 1 fall Tuberc. peritonei).
 19) 3 " Meningitis tuberculosa et Tuberculosis pulm. + (1 fall Tubercul. intest., 1 fall Bronchopneumonia, 1 fall Hyperplasia lienis + Nephritis acuta + Cystopyelitis + Cardiosclerosis.
 20) 1 " Stricturee intestini-multip. tubercul.
 21) 1 " Tuberculosis peritonei et intestinalis + Synechia pericardii totalis + Pleuritis adhaesiva tuberculosa.
 22) 3 " Tuberculosis miliaris acuta + Meningitis tuberculosa + (1 fall Tuberculus nuclei lenticularis dextr., 1 fall Tuberc. pulm.).
 1 " Tuberculosis miliaris acuta + Pericarditis + Pleuritis exsudativa.
 1 " Tuberculosis miliaris acuta + Emphysema pulm. + Bronchopneumonia + Aortitis luetica c. aneurysma.
 23) 1 " Cancer pulmon. dextr. c. metastas, pleurae sin. et gland. bronch. + Adenocystoma ovarii + Pleuritis chron. sin.
 24) 1 " Cancer mediastini (Prim. e. broncho, e diverticulo oesophagi?) c. perforatione ad tracheam et oesophag. + Bronchopneumonia.
 25) 2 " Cancer ventriculi ex ulcere ventriculi + (1 fall Cancer peritonei + Cirrhosis hepatis + Pleuritis chron. dextr., 1 fall Bronchopneumonia).
 1 " Cancer ventriculi exulcerans ad pancreat.
 1 " " " + Thrombophlebitis (+ Paralysis agitans) + Bronchopneumonia.
 1 " Cancer ventriculi + Cancer metastat. columnae vertebralis + Vit. org. cordis (Stenosis ostii aortae) + Endocarditis verrucosa valv. aortae + Aortitis luetica + Nephritis chron. interst.
 26) 1 " Cancer duct. cystici et hepatis c. metast. peritonei et pleurae.
 27) 1 " Cancer vesicae felleae c. metast. hepatis et peritonei + Cholelithiasis.
 28) 2 " Cancer pancreatis et hepatis + (1 fall Cancer ureteri sin. + Nephritis aposthematosa sin. + Thrombosis venae cavae, 1 fall Endocarditis acuta valv. aortae et mitralis + Pleuritis exsud. dextra + Tubercul. pulm. + Infarctus lienis et renum + Ramollitio cerebri multiplex.

- 29) 1 fall: Hypernephroma renis sin. c. metast. hepatis et pulmonum.
- 30) 1 „ Cancer ovarii dextri et peritonei + Bronchitis chron.
1 „ Adenokystoma carcinomatosum ovarii dextri + Cancer peritonei.
- 31) 1 „ Cancer col. vertebralis (post cancer. mammae) c. compressione med. spinalis + cancer pleurae, costarum et hepatis.
- 32) 1 „ Sarcoma pleurae et pulmonum c. perfor. ad pericardium et haemopericardium + Haemothorax + Nephritis chron. par.
- 33) 1 „ Angiosarcoma hepatis c. metast. reg. portae.
- 34) 1 „ Sarcoma ossis ilei c. compressione venae cavae inf.
- 35) 1 „ Glioma lobi frontalis sin.
1 „ Sarcoma lobi tempor. sin. + Bronchopneumonia.
- 36) 1 „ Septicaemia subchron. (enterogen) + Cirrhosis hepatis + Haemorrhagiae hepatis et lienis + Nephritis acuta + Bronchopneumonia.
- 37) 1 „ Erysipelas faciei + Vit. org. cordis (Stenosis ostii mitralis) + Pneumonia acuta dext.
1 „ Erysipelas faciei + Thrombosis venae orbitalis sup. et inf. et sin. cavernos. dext. + Bronchopneumonia + Nephritis acuta.
1 „ Erysipelas faciei et pharyngis + Endocarditis acuta valv. mitralis + Pneumonia acuta + Nephritis acuta.
- 38) 1 „ Erysipelas extremitatum + Bronchitis chron. + Colitis acuta form. dysentericam + Nephritis chron. interst. et acuta.
- 39) 1 „ Erysipelas ambulans + Tuberculosis fere obsoleta pulm.
1 „ „ „ + Bronchopneumonia + Pyelitis acuta.
1 „ „ „ + Enteritis acuta + Cholelithiasis + Nephritis chron.
1 „ Erysipelas ambulans + Phlegmone mediastini ant. + Bronchopneumonia + Empyema pleurae + Nephritis acuta.
- 40) 2 „ Febris typhoides + Nephritis acuta + (1 fall Peritonitis perforativa, 1 fall Pneumonia acuta).
1 „ Febris typhoides + Pneumonia acuta.
1 „ „ „ + Bronchopneumonia + Abscessus pulm. + Empyema sin.
- 41) 1 „ Meningitis cerebrospinalis epidemica + Encephalitis subacuta + Pyaemia.
- 42) 1 „ Leuchaemia + Pneumonia acuta sin. + Bronchopneumonia dext.
1 „ Leuchaemia + Erysipelas faciei + Bronchitis chron.
1 „ Leuchaemia lymphatica + Lymphosarcoma mediastini ant.(?) + Hyperplasia lienis + Tumores (lymphat.?) intestini.
- 43) 1 „ Anaemia pernicioosa progressiva + Gastritis chron. + Nephritis chron.
1 „ Anaemia pernicioosa progressiva + Enterocolitis chron. + Atrophia ventricularis.
- 44) 4 „ Hypoplasia pancreatis + (1 fall Aortitis luetica + Arteriosclerosis, 1 fall Tuberculosis pulm.).
- 45) 1 „ Meningitis cerebri ex otide + Bronchopneumonia.
- 46) 1 „ Haemorrhagia cerebri + Cardiosclerosis.
1 „ „ „ (corporis striati) c. perforat. ad ventricul. + Bronchiectasiae + Pneumonia acuta dextr.
1 „ Haemorrhagia pontis + Cystae ramollition. cerebri + Nephritis chron. interst. + Myocarditis chron. + Bronchopneumonia.

- 1 fall: Haemorrhagia cerebri et cerebelli + Nephritis chron. interst.
 1 „ „ lobi temporalis c. perforat. subdurale + Ramollitio vetus cerebri + Tuberculosis pulm. + Nephritis chron. interst.
 1 „ Haemorrhagiae nuclei et caps. int. d. + Pericarditis + Myocarditis subacuta + Nephritis chron.
 1 „ Haemorrhagia lobi temporalis + Bronchitis.
 47) 1 „ Thrombosis cerebri + Pneumonia acuta dextr. + Nephritis chron.
 1 „ Emollitiones cerebri vet. et recent. + Cirrhosis gland. hypophyseos + Bronchitis acuta + Nephritis chron. interst.
 1 „ Emollitiones cerebri multipl. + Pachymeningitis haemorrh. int. + Cysto-pyelonephritis aposthematosa + Peritonitis saccata praevesciale.
 1 „ Thrombosis art. cerebri ant. sin. c. emollitione hemisphaeri fere totalis + Vit. org. cordis (Stenosis levis mitralis) + Bronchiectasiae + Bronchopneumoniae.
 48) 1 „ Embolia cerebri + Thrombosis cordis.
 49) 1 „ Encephalitis haemorrhagica + Thrombosis sinus longitudinalis et transversus sin. + Bronchopneumonia.
 1 „ Encephalitis lobi frontalis c. haemorrhagia subdurale et intraventriculare.
 50) 1 „ Abscessus cerebelli post. otitid. med. + Bronchopneumonia.
 51) 1 „ Myelitis luetica + Aortitis luetica + Tuberculosis pulm. c. bronchopneumonia tuberc. + Enteritis ulcerosa (e hydrarg.?)
 1 „ Myelitis transversa + Pyelonephritis chron. apostematosa + Bronchopneumonia + Sepsis.
 52) 1 „ Hyperplasia cerebri + Haemorrhagiae subdural. + Pneumonia acuta.
 53) 1 „ Pericarditis + Pleuritis exsudativa bil. + Endocarditis verrucosa valv. mitralis et aortae + Myocarditis acuta + Bronchopneumoniae + Enteritis follicularis.
 54) 1 „ Endocarditis acuta valv. mitralis + Pericarditis chron. + Nephritis chron. + Pyelonephritis et Cystitis acuta.
 1 „ Endocarditis verrucosa valv. mitralis et aortae + Synechia pericardii + Hydrothorax + Ascites.
 55) 1 „ Endocarditis verrucosa—ulcerosa musc. papill. sin. + Bronchopneumoniae + Enteritis subacuta + Infarctus sept. lienis + Nephritis acuta.
 1 „ Endocarditis ulcerosa valv. tricuspidalis, mitralis et aortae + Vit. org. cordis (Stenosis ostii tricuspidalis et mitralis) + Thrombosis cordis + Infarctus lienis + Bronchopneumoniae.
 56) 3 „ Vit. org. cord. (Insuffic. et sten. aortae) + (1 fall Aortitis luetica + Aneurysma aortae minim. + Hydrothorax, 1 fall Aortitis luetica c. dilat. + Infarctus renis, 1 fall Bronchopneumonia + Cirrhosis hepatis + Hydrothorax.
 3 „ Vit. org. cord. (Insuffic. et stenosis ostii mitralis) + (1 fall Endocarditis valv. mitralis + Infarctus pulm. + Nephritis chron. interst., 1 fall Endocarditis acuta valv. mitralis et aortae + Hydrothorax + Ascites + Nephritis chron. par. c. degen. amyloidea., 1 fall Endocarditis verrucosa valv. mitralis et aortae + Nephritis chron. interst. + Enteritis diphth. uraemica.
 1 „ Vit. org. cord. (Insufficiencia valv. aortae et mitralis).

- 1 fall: Vit. org. cord. (Stenosis ostii aortae) + Leuchaemia + Nephritis chron. interst. + Thymus involuta permagna.
- 1 „ Vit. org. cord. (Insuffic. valv. mitralis) + Hydrothorax + Ascites.
- 1 „ Vit. org. cord. (Insuffic. et sten. ostii mitralis et Insuffic. valv. aortae) + Endocarditis ulcerosa-verrucosa valv. mitralis et aortae + Bronchopeumoniae + Synechia pericardii.
- 1 „ Vit. org. cord. (Stenosis ostii mitralis + Insuffic. valv. aortae) + Synechia pericardii partialis + Infarctus renum.
- 5 „ Vit. org. cord. (Insuffic. et sten. ostii mitralis et aortae) + (1 fall Cirrhosis hepatis + Pneumonia carnificata d. + Nephritis chron. interst. + Endocarditis verrucosa valv. mitralis et aortae., 1 fall Infarctus pulm. + Nephritis chron. interst., 1 fall Endocarditis acuta valv. aortae + Infarctus pulm., 1 fall Infarctus pulm. + Ascites).
- 2 „ Vit. org. cord. (Insuffic. et stenosis ostii tricuspidalis, mitralis et aortae) + (1 fall Endocarditis acuta verrucosa valv. aortae et mitralis + Pericarditis acuta + Dilatio ventriculi + Ptosis enteritica, 1 fall Synechia pericardii + Infarctus pulm.).
- 57) 1 „ Myocarditis chron. fibrosa gravis + Dilatio aortae + Bronchitis chron. + Nephritis chron. interst.
- 1 „ Degeneratio cordis + Emphysema pulm. + Bronchopneumonia + Nephritis acuta.
- 1 „ Degeneratio cordis + Abscessus pulm. + Cirrhosis hepatis + Bronchopneumonia.
- 58) 2 „ Cardioarteriosclerosis + Nephritis chron. interst. + (1 fall Infarctus myocardii, 1 fall Gangraena pedis).
- 1 „ Cardiosclerosis + Thrombosis cordis et venae spermaticae dext. + Infarctus pulm. sin.
- 1 „ Arteriosclerosis + Vit. org. cordis (Insuffic. valv. mitralis) + Bronchitis chron. + Bronchopneumoniae.
- 59) 1 „ Aneurysma aortae in oesophag. perforans + Aortitis luetica + Peritonitis chron. adhaesiva + Nephritis chron. interst.
- 60) 1 „ Embolia art. pulm. dext. + Myocarditis chron. + Infarctus myocardii vetus + Aortitis luetica c. dilatatione + Vit. org. cordis (Insuffic. valv. aortae).
- 61) 1 „ Empyema pleurae subscapulare post. pneumoniam acut.
- 62) 1 „ Bronchiectasiae + Synechia pericardii + Tubercul. obsoleta pulm. + Bronchopneumoniae + Abscessus pulm. ad pleuram perforans + Empyema pleurae sin. + Nephritis chron. interst.
- 63) 4 „ Pneumonia acuta + Nephritis chron. + (1 fall Emphysema pulm., 1 fall Cholelithiasis, 1 fall Cirrhosis hepatis + Cholelithiasis, 1 fall Emphysema pulm. + Vit. org. cordis (Stenosis ostii mitralis, tricuspidalis et aortae).
- 1 „ Pneumonia acuta + Hypoplasia excessiva renis dextri.
- 1 „ „ „ + Arteriosclerosis.
- 1 „ „ „ + Vit. org. cordis (Stenosis ostii mitralis et aortae) + Arteriosclerosis aortae descendentes.
- 2 „ Pneumonia acuta + Gangraena pulmonum + (1 fall Pleuritis haemorrhagica + Empyema pleurae + Sepsis).
- 1 „ Pneumonia acuta + Empyema pleurae bilateralis.

- 64) 1 fall: Abscessus pulmonum + Empyema pleurae + (1 fall Vit. org. cordis (Insuffic. et stenosis ostii mitralis) + Bronchopneumonia sin.)
- 65) 1 „ Venectasiae cardiae rupt.
- 66) 1 „ Cholelithiasis + Bronchopneumonia + Nephritis chron. interst.
- 67) 1 „ Pancreatitis phlegmonosa + Abscessus retrocolica.
- 68) 1 „ Nephritis acuta gravis + Thrombosis art. femoralis.
- 69) 3 „ „ chronica + Cardiosclerosis + (1 fall Dilatio aortae + Deg. amyloidea renum, 1 fall Thrombosis cerebri, 1 fall Nephrolithiasis dext.).
- 2 „ Nephritis chronica + Tuberculosis pulmonum + (1 fall Bronchopneumonia + Ulcus ventriculi sanat., 1 fall Nephritis subacuta glomerulosa.
- 2 „ Nephritis chronica + Pneumonia acuta.
- 1 „ „ „ + Thrombosis cordis + Infarctus myocardii vetus et recens + Aortitis luetica.
- 1 „ Pyelonephritis chron. + Degen. amyloidea renum.
- 1 „ Nephritis chron. + Thrombosis aortae et venae anticur. + Gangraena extremitatum infer. ambor.
- 1 „ Nephritis chron. + Oedema vetus pulmonum + Sarcoma vertebrarum et costarum.
- 1 „ Nephritis chron. + Erysipelas faciei + Cirrhosis hepatis.
- 1 „ „ „ + Bronchopneumoniae.
- 1 „ „ „ + Colitis ulcerativa c. perforatione + Amyloidosis renum.
- 1 „ Nephritis chron. (Deg. amyloidea renum) + Hypoplasia pancreatis (Diabetes mellitus) + Bronchopneumoniae.
- 70) 1 „ Osteitis vertebr. lumbal. III c. abscessu retroperitoneal. et abscessu congestionis cruris sin. et perforatione ad vesicam urinariam + Pyonephrosis.

Patienter, döde, innan de hunnit inskrivas.

- 1) ?-årig kv.: Hypoplasia pancreatis (Diabetes) + Nephritis acuta + Degen. cordis.
- 2) 64-årig m.: Nephritis chron. interst. + Pneumonia acuta sin. + Emollitio cerebri et cerebelli + Synechia pericardii.
- 3) 50-årig m.: Hamorrhagia cerebri + Nephritis chron. interst. + Sepsis ex enteritide + Bronchopneumoniae.
- 4) 62-årig kv.: Cancer bronchiale pulmonum + Thrombosis venae femoralis.
- 5) 79-årig kv.: Fibroma lobi temporalis cerebri + Nephritis chron. interst. + Cystitis chron. + Bronchitis chron.
- 6) 66-årig m.: Diabetes mellitus + Phlegmone regionis glutealis.
- 7) 23-årig m.: Hypoplasia pancreatis (Diabetes) + Degen. organum + Tuberculosis pulmonum.

- 8) 33-årig kv.: Pneumonia acuta + Nephritis acuta.
- 9) 32-årig kv.: Pneumonia acuta bilateralis.
- 10) 39-årig m.: Aortitis chron. luetica + Vit. org. cordis (Stenosis et insuffic. valv. aortae) + Dilatio et hypertrophia cordis + Infarctus pulmonum amborum + Oedema pulm.
- 11) 63-årig m.: Haemorrhagia cerebri.
- 12) 47-årig m.: Cirrhosis hepatis + Bronchopneumoniae.
- 13) 51-årig m.: Ulcus perforans ventriculi c. peritonitide purulenta + Aortitis luetica.
- 14) 64-årig kv.: Diabetes mellitus.
- 15) 64-årig kv.: Tuberculosis pulmonum et intestinalis.
- 16) 38-årig m.: Haematoma subdurale + Pachymeningitis haemorrhagica interna + Vit. org. cordis (Insuffic. et stenosis ostii aortae et mitralis) + Endocarditis ulceroosa valv. mitralis.
- 17) 65-årig m.: Aortitis luetica + Aneurysma aortae c. compressione tracheae + Nephritis chron. parenchymatosa.
- 18) 48-årig m.: Pneumonia acuta bilateralis.
- 19) 48-årig m.: Pneumonia acuta + Aortitis luetica.
- 20) 51-årig m.: Haemorrhagia cerebri perforans ad ventricul. + Nephritis chron. interst.
- 21) 53-årig kv.: Cancer mammae et mediastini c. compressione bronch. + Cancer renum metast.
- 22) 36-årig m.: Pneumonia acuta dext. + Pleuritis exsudativa dext. + Hydrothorax sin. + Endocarditis verrucosa-ulceroosa valv. aortae + Vit. org. cordis (Stenosis ostii mitralis) + Nephritis acuta.
- 23) 29-årig m.: Mediastinitis purulenta acuta + Pericarditis purulenta + Pleuritis bilateralis.
- 24) 79-årig kv.: Nephritis chron. interst. + Degen. cordis + Bronchopneumoniae.
- 25) 54-årig kv.: Nephritis chron. + Hypertrophia cordis + Haemorrhagia cerebri + Bronchitis purulenta.
- 26) 80-årig kv.: Haemorrhagia cerebri + Nephritis chron. + Arteriosclerosis.
- 27) 69-årig m.: Ulcus ventriculi perforans ad pancreat. et ad peritoneum + Peritonitis purulenta + Vit. org. cordis (Insuffic. et stenosis ostii aortae).
- 28) 55-årig kv.: Haemorrhagia cerebri ventricularis + Bronchitis chron. + Bronchiectasiae + Nephritis chron. interst.
- 29) 64-årig kv.: Haemorrhagia cerebri (pontis c. perforatione ad ventricul.) + Vit. org. cordis (Stenosis levis ostii mitralis.).
- 30) 58-årig m.: Diabetes mellitus + Cirrhosis hepatis et pancreatis + Hypertrophia cordis.
- 31) 70-årig m.: Arteriosclerosis + Thrombosis et obliteratie rami art. coronar. cordis + Infarctus myocardii c. perforatione septi intraventricularis cordis + Hernia inguinalis sin. et hernia dext. vesicae urinariae.
- 32) 52-årig m.: Nephritis chron. + Bronchitis chron. + Tuberculosis pulm. + Hypertrophia cordis.
- 33) 56-årig m.: Pneumonia acuta dext.
- 34) 50-årig m.: Haemorrhagia cerebri (pontis et crur. ad pontem) + Degen. renum parenchym. + Lipomatosis hepatis.

- 35) 44-årig kv.: Nephritis chron. par. et interst. + Hypernephroma sin.
- 36) ?-årig kv.: Nephritis chron.
- 37) 44-årig m.: Vit. org. cordis (Stenosis ostii mitralis) + Pneumonia acuta.
- 38) 71-årig m.: Cancer ventriculi + Nephritis chron. interst. + Nephritis acuta + Bronchopneumoniae + Gangraena pulm. sin.
- 39) 57-årig m.: Leuchaemia + Cirrhosis hepatis + Haemorrhagia cerebri.
- 40) 24-årig kv.: Vit. org. cordis (Stenosis ostii mitralis) + Bronchopneumoniae + Cyanosis organ.

I. Inlägg och utskick på sjukhuset samt avlidna.

År	Månad	Inlägg	Utskick	Avlidna
1891	I	15	12	3
1891	II	18	14	4
1891	III	20	16	4
1891	IV	22	18	4
1891	V	25	20	5
1891	VI	28	22	6
1891	VII	30	24	6
1891	VIII	32	26	6
1891	IX	35	28	7
1891	X	38	30	8
1891	XI	40	32	8
1891	Dec	42	34	8
1892	I	45	36	9
1892	II	48	38	10
1892	III	50	40	10
1892	IV	52	42	10
1892	V	55	44	11
1892	VI	58	46	12
1892	VII	60	48	12
1892	VIII	62	50	12
1892	IX	65	52	13
1892	X	68	54	14
1892	XI	70	56	14
1892	Dec	72	58	14
1893	I	75	60	15
1893	II	78	62	16
1893	III	80	64	16
1893	IV	82	66	16
1893	V	85	68	17
1893	VI	88	70	18
1893	VII	90	72	18
1893	VIII	92	74	18
1893	IX	95	76	19
1893	X	98	78	20
1893	XI	100	80	20
1893	Dec	102	82	20

II. Öfversigt öfver sjukhuset och dagvården.

År	Månad	Inlägg	Utskick	Avlidna
1891	I	15	12	3
1891	II	18	14	4
1891	III	20	16	4
1891	IV	22	18	4
1891	V	25	20	5
1891	VI	28	22	6
1891	VII	30	24	6
1891	VIII	32	26	6
1891	IX	35	28	7
1891	X	38	30	8
1891	XI	40	32	8
1891	Dec	42	34	8
1892	I	45	36	9
1892	II	48	38	10
1892	III	50	40	10
1892	IV	52	42	10
1892	V	55	44	11
1892	VI	58	46	12
1892	VII	60	48	12
1892	VIII	62	50	12
1892	IX	65	52	13
1892	X	68	54	14
1892	XI	70	56	14
1892	Dec	72	58	14
1893	I	75	60	15
1893	II	78	62	16
1893	III	80	64	16
1893	IV	82	66	16
1893	V	85	68	17
1893	VI	88	70	18
1893	VII	90	72	18
1893	VIII	92	74	18
1893	IX	95	76	19
1893	X	98	78	20
1893	XI	100	80	20
1893	Dec	102	82	20

Årsberättelse från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets Tuberkulosavdelning för år 1915.

I. Intagna och utskrivna personer samt avlidna.

Antal patienter						Underhållsdagar	Högsta	Lägsta	Medellängd af sjukhusviselsen		
Samtliga intagna		Första gången intagna		Utskrivna			antalet vårdade pr dag				
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.						
156	153	143	148	270		21	12	17,896	56	38	51,91

II. Dagavgifter, antal sängar och dagavgifter.

	Dagavgift		Antal platser		Intagna		Underhållsdagar
	Kr.	öre	m.	kv.	m.	kv.	
Ä enskildt rum för sjuke fr. Göteborg .	5	—	2	2	28	1,049	
” ” ” ” ” ” fr. kommun	6	—					
” deladt ” ” ” ” ” Göteborg .	3	—	24	24	206	11,022	
” ” ” ” ” ” fr. kommun	4	—					
” allmänt ” ” ” ” ” Göteborg .	1	—	25	25	87	3,798	
” ” ” ” ” ” ” ” ” ” fr. kommun	2	25					
					42	2,027	

Bilaga C.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets
Tuberkulosavdelning för år 1915
angående intagna sjukdomsfall ävensom döda.

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
	<i>IV. Infektionssjukdomar och andra paracitära sjukdomar.</i>				
22	Erysipelas	—	1	—	—
29	Influenza epidemica	—	2	—	—
42	Tuberculosis	147	142	19	11
	" pulmonum. Tuberculosis				
	laryngis	147	142	18	10
	" miliaris acuta	1	4	1	1
	" ossium et articularum	3	3	—	—
	" lymphoglandularum	5	7	—	—
	" renum	3	2	—	—
	" urogenitalis	1	—	—	—
	" organorum aliorum	11	11	—	—
	Syphilis acquisita	3	1	—	—
	Urethritis gonorrhoeica chronica	—	1	—	—
	<i>V. Blodbildande organens samt blodets sjukdomar.</i>				
58	Anæmia	—	3	—	—
59	Anæmia perniciosa progressiva	1	1	—	—
62	Chlorosis	—	1	—	—
	<i>VII. Kroniska förgiftningssjukdomar.</i>				
71	Alcoholismus chronicus	8	—	—	—
	<i>VIII. Nervsystemets sjukdomar.</i>				
94	Ischias	—	1	—	—
95	Paralysis nervi facialis	—	1	—	—
	" reumatica	—	1	—	—
	Lues cerebro-spinalis	—	1	—	—

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
98	Epilepsia	1	1	—	—
100	Neurasthenia	2	3	—	—
<i>IX. Sinnessjukdomar.</i>					
102	Insania manico-depressiva	—	3	—	—
<i>X. Cirkulationsorganens sjukdomar.</i>					
111	Pericarditis	1	—	—	—
113	Vitium organicum cordis	2	4	—	—
114	Neurosis cordis	1	—	—	—
115	Arteriosclerosis	2	1	—	—
117	Aneurysma aortæ	1	—	—	—
<i>XI. Andningsorganens sjukdomar.</i>					
121-124	Rhinitis chron.	1	—	—	—
124	Empyema sinus frontal.	—	1	—	—
125-127	Laryngitis acuta	—	3	—	—
	" chronica	—	1	—	—
128	Tracheitis acuta. Bronchitis acuta	—	3	—	—
129	Tracheitis chron. Bronchitis chron.	2	2	—	—
	Bronchitis foetida	1	—	—	—
130	Bronchiectasia	1	—	—	—
131	Asthma bronchiale	1	2	—	—
134	Pneumonia crouposa acuta	1	—	1	—
	Bronchopneumonia acuta	1	1	—	—
137	Gangræna pulmonum	1	—	—	—
138	Emphysema alveolare pulmonum	—	1	—	—
140	Pleuritis. Empyema pleuræ	16	13	—	—
141	Pneumothorax	5	—	—	—
	Hæmoptysis	75	50	—	—
<i>XII. Matsmältningsorganens sjukdomar.</i>					
143	Stomatitis	—	2	—	—
145	Tonsillitis chronica	—	2	—	—
147	Pharyngitis chronica	—	1	—	—
149	Epistaxis	1	—	—	—
153	Enterocolitis acuta	1	—	—	—

	Sjukdom	Intagna		Döda		
		m.	kv.	m.	kv.	
154	Gastritis chronica	3	11	—	—	
155	Ulcus ventriculi	1	2	—	—	
157	Neurosis ventriculi	—	3	—	—	
158	Entero-colitis chronica	—	1	—	—	
159	Appendicitis	—	1	—	—	
161	Hernia	1	—	—	—	
162	Hæmatemesis	—	2	—	—	
165	Cirrhosis hepatis	—	1	—	—	
171	Peritonitis acuta	2	—	1	—	
172	Abscess. ad anum	2	1	—	—	
	<i>XIII. Njurarnas och urinvägarnas sjukdomar.</i>					
173	Nephritis degenerativa et inflammatoria acuta	1	—	—	—	
174	Nephritis degenerativa et inflammatoria chronica. Morbus Brigthi	10	12	—	—	
175	Pyelitis. Cystopyelonephritis	1	1	—	—	
177	Nephrolithiasis	1	—	—	—	
184	Uræmia	1	—	—	—	
	<i>XV. Musklernas, ledgångarnas samt bensystemets sjukdomar.</i>					
207	Polyarthrites rheumatica chronica	1	4	—	—	
216	Kypho-scoliosis	1	1	—	—	
	<i>XVI. Hudens sjukdomar.</i>					
222	Eczema	—	1	—	—	
	<i>XVII. Öronsjukdomar.</i>					
243	Otitis media catarrhalis	—	1	—	—	
"	Otitis media purulenta	—	1	—	—	
	<i>XIX. Svulster.</i>					
	Carcinoma	—	1	—	1	
	" pulmonum	—	1	—	1	
	Atheroma	1	—	—	—	

IV. Utförda operationer.

Operationer	Patientens ålder			Operationens utgång		
	under 15 år	15-55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dålig
Arteficiell pneumothorax (202 injektioner)	—	17	—	12	3	2
Thoracocentes för pleuritis exsudativa	—	6	—	6	—	—
Laparocentes med uttappning av ascites	—	9	—	9	—	—
Intralaryngeal operation för tbc. laryngis	—	1	—	—	1	—
Paracentes	—	2	—	2	—	—
Conchotomi	—	1	—	1	—	—
Extractio dentium	—	12	—	12	—	—

Göteborg den 31 Mars 1916.

John E. Arfwedson.

Sjukdom	Intagna		Döda	
	m.	kv.	m.	kv.
XVII. Hudsjukdomar.				
Eczema palpebralis	2	—	—	—
XIX. Genom våld och olyckshändelse uppkomna skador samt akuta förgiftningar.				
Contusio bulbi	1	—	—	—
Ruptura "	2	2	—	—
Vulnus perforans bulbi	12	2	—	—
" " palpebræ	—	1	—	—
Combustio corneæ	5	—	—	—
Corpus alienum in oculi	20	—	—	—
" " in orbita	2	—	—	—
Irido-cystitis traum.	4	1	—	—
Cataracta	10	1	—	—
Hæmorrhagia orbitæ	1	—	—	—

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivn		Anmärkingar
			frisk eiler förbättrad	död	
Cataracta	4	Evakuation	4	—	
Corpus alien. in oculo	12	Magnetextraktion	12	—	
Iridocyclitis traum.	10	E nukleation	10	—	
Glaukoma	1	D:o	1	—	
Ruptura sclerae et corneae	2	D:o	—	—	
Panophthalmitis	3	Evisceratio bulbi	3	—	
Strabismus convergens	9	Operation	9	—	

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets i Göteborg Ögonavdelning
för år 1915 angående operativt behandlade sjukdomsfall och utförda
operationer å *polikliniskt* behandlade patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Anmärkningar
Abscessus palpebrae	1	Incision	
Cysta	2	Exstirpation	
Blepharophimosis	1	Canthoplastik	
Dacryocystitis	8	Exstirpation av tarsäck	
" phlegm.	6	Petits operation	
Pterygium	2	Operation	
Keratitis dendritica	1	Skrapning	
Ulcus corneæ	19	D:o	
"	8	Galvanokaustik	
" serpens	3	D:o	
Keratitis fascicularis	7	D:o	
Chalazion	22	Operation	
Iridocyclitis traum.	6	Enukeation	

Bilaga H.

**Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets
i Göteborg Ögonavdelning för år 1915 angående
för skador och förgiftningar intagna, med hänsyn
till skadans natur och påföljd.**

Skadans natur	Intagna		Skadans påföljd	
	mån	kvinnor	döden	Överlevande
Förbränning (combustio corneae)	5	—	—	5
Slag å ögat (contusio)	3	1	—	2
Skada å hornhinnan	23	1	—	18
Främmande kropp inträngd i ögat	18	—	—	14
Ruptura bulbi	2	2	—	4
Iridocyclitis traumatica	3	2	—	5
Vulnus perforans	7	1	—	7
Cataracta	8	2	—	10
Panophtalmitis	1	1	—	2
Summa	70	10	—	67

Bilaga I.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets i Göteborg Ögonavdelning för år 1915 angående för skador och förgiftningar intagna, med hänsyn till skadans tillkomstsätt.

Skadans tillkomstsätt	Intagna		Skadans påföljd		
	mån	kvinnor	döden	Kvarskän- de men	Över- levande
<i>A. Olycksfall i yrkesarbete.</i>					
Vid hanterandet av andra verktyg (än yxa)	12	3	—	14	1
Genom inträngande föremål såsom träflisor, spikar, järnflisor m. m.	48	5	—	42	11
Genom sprängskott	4	—	—	4	—
<i>B. Olycksfall utom yrkesarbete.</i>					
Vid jakt	1	—	—	1	—
„ lek	3	1	—	3	1
„ slagsmål och överfall	2	1	—	3	—
Summa	70	10	—	67	13

M. Sundqvist.

Bilaga C.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets
 Avdelning för Öron-, Näs- och Halssjukdomar,
 för år 1915 angående intagna sjukdomsfall
 ävensom döda.

Sjukdom	Intagna		Döda	
	m.	kv.	m.	kv.
I.				
Fistula mediana colli congenita	—	1	—	—
IV.				
Septichæmia	1	—	—	—
Abscessus vel phlegmone	3	2	—	—
Erysipelas	2	2	—	—
Morbilli	—	1	—	—
Tuberculosis (summa fall)	2	5	—	—
" septi vel chonc. nasi	—	2	—	—
" laryngis	2	2	—	—
Lupus nasi	—	1	—	—
Syphilis hereditaria	—	1	—	—
VIII.				
Paralysis glosso-labio-laryngea progres- siva	1	—	—	—
Paresis n. facialis	1	—	—	—
" cordæ vocal.	1	—	—	—
Hysteria	1	1	—	—
X.				
Embolia art. pulm.	—	1	—	1
XI.				
Epistaxis	10	7	—	—
Hæmorrhagia postoperativa nasi	1	—	—	—
Deviatio, spina vel crista septi	9	9	—	—
Atresia choan.	—	1	—	—
Abscessus septi nasi	—	1	—	—

Sjukdom	Intagna		Döda	
	m.	kv.	m.	kv.
Rhinit. ac.	—	1	—	—
” chr. hypertroph.	7	16	—	—
Sinuitis maxill. chr.	14	25	—	—
” frontal. ac.	2	1	—	—
” ” chr.	6	11	—	—
Ethmoid. ac.	3	—	—	—
” chr.	14	15	—	—
Sinuitis sphenoidal.	5	5	—	—
Laryngit. ac.	1	—	—	—
” chr.	1	3	—	—
Stenosis laryngis	1	1	—	—
Corpus alienum bronchi	—	1	—	—
Asthma bronchiale.	1	—	—	—
Pneumonia ac	1	1	—	—
Gangræna pulmon.	1	—	—	—
XII.				
Stomatitis ac.	—	1	—	—
Tonsillit. ac.	2	2	—	—
” chr.	16	19	—	—
Hypertrophia tonsill.	3	1	—	—
Peritonsillit. ac.	5	4	—	—
Pharyngit. chr.	2	4	—	—
Vegetat. adenoid.	5	10	—	—
Glossit. ac.	1	—	—	—
Corpus alien. pharyngis	1	—	—	—
Hæmorrhagia postoperativa e faucibus	3	3	—	—
Corpus alien. oesophagi	1	4	—	—
Suspicio corp. alien. oesophagi	1	—	—	—
XIII.				
Nephritis chr.	2	—	—	—
XV.				
Rheumatismus muscilor.	1	—	—	—
Periostit.	3	1	—	—
Osteit.	—	1	—	—

Sjukdom	Intagna		Döda	
	m.	kv.	m.	kv.
XVI.				
Herpes zoster	1	—	—	—
XVII.				
Cerumen	1	—	—	—
Otit. externa circumscrip.	2	2	—	—
” ” diffusa	2	—	—	—
Salping. tympanit. chr.	5	5	—	—
Otit. med. ac. simplex	—	1	—	—
” ” perforativa	26	13	—	—
” ” c. mastoidit.	27	26	1	—
” ” c. abscess. extradural. vel abscess. perisinuos.	4	4	—	—
” ” c. thrombophlebit.	—	1	—	—
” ” c. mastoidit. + meningit. pu- rulenta ac.	—	2	—	2
” ” c. labyrinthit. serosa	—	2	—	—
” ” c. ” purulenta	—	1	—	1
Otit. med. chron. purulenta	8	8	—	—
” ” ” c. cholesteatoma	11	3	—	—
” ” ” c. polyp.	2	—	—	—
” ” ” c. mastoidit.	12	18	—	—
” ” ” c. abscessu perisinuos	1	—	—	—
” ” ” c. thrombophlebit.	3	2	1	2
” ” ” c. abscessu extradural. + meningit. purulenta	—	1	—	1
” ” ” c. fistula labyrinthidis	1	—	—	—
” ” ” c. labyrinthit. purulenta	1	1	—	1
” ” ” c. ” + meningit. purulenta	—	1	—	1
” ” ” tuberculosa cum phle- bit. sin. sigmoid.	1	—	—	—
XVIII.				
Fistula post. exstirp. sacc. lacrymal.	1	—	—	—
XIX.				
Hæmangioma cord. vocal.	1	—	—	—

Sjukdom	Intagna		Döda	
	m.	kv.	m.	kv.
Sarcoma parietis lateralis nasi	1	—	—	—
” retropharyngis	1	—	—	—
Cancer (samtliga fall)	2	1	—	1
” ossis ethmoid. et sphenoidal.	1	—	—	—
” hypophysis oss. sphenoidal. infil- trans	1	—	—	—
” ossis maxillae	—	1	—	1
Cystis follicularis maxillae	1	—	—	—
Tumor sin. maxill.	1	—	—	—
” laryngis	1	—	—	—
XXI.				
Fractura oss. nasal. et septi nasi.	1	—	—	—

Bilaga D.
Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets avdelning för Öron-, Näs- och Halssjukdomar för år 1915 angående operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å intagna patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivnen			Anmärkingar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
<i>Sjukdomar i öronen med komplikationer.</i>						
Otit. med. ac.	18	Paracentes	18	—	—	
Otit. med. ac. c. mastoidit. ac.	49	Uppmäjsling	49	—	—	
Otit. med. ac. c. mastoidit. operat.	2	Revision	2	—	—	
Otit. med. ac. c. mastoidit.	2	Uppmäjsling + friläggning och incision av sinus	1	—	1	+ i septicoopyæmi.
Otit. med. ac. c. abscess. petrisinos.	2	Uppmäjsling + friläggning av sinus	2	—	—	
D:o	1	Uppmäjsling + friläggning och incision av sinus	1	—	—	
Otit. med. ac. c. abscess. petrisinos. et abscc. extradural.	3	Uppmäjsling + friläggning och punktion resp. incision av sinus samt friläggning av dura	3	—	—	

Otit. med. ac. c. abscess. extradural.	2	Uppmäjsling + friläggning av dura	2	—	—
Otit. med. ac. c. thromboplebit. sin. sigmoid.	2	Uppmäjsling + friläggning, incision och tamponad av sinus + underbindning av v. jugular. int.	2	—	—
Otit. med. ac. c. meningit. purulenta	2	Uppmäjsling + friläggning av sinus och dura	—	—	2
Otit. med. chr.	5	Radikal op.	5	—	—
D:o	6	Radikal op. enl. Heath	6	—	—
Otit. med. chr. radical. operat.	2	Revision	2	—	—
Otit. med. chr. c. cholesteatomata	14	Radikal op.	14	—	—
Otit. med. chr. c. mastoidit. ac.	23	D:o	23	—	—
Otit. med. chr. c. abscess. extradural.	2	Radikal op. + friläggning av dura	2	—	—
D:o	1	Radikal op. + friläggning av dura + punktion av hjärnan	1	—	—
Otit. med. chr. c. abscess. perisinuos.	2	Radikal op. + friläggning av sinus	2	—	—
Otit. med. chr. c. phlebit. parietal. sin. sigmoid.	1	Radikal op.	—	1	—
Otit. med. chr. c. thromboplebit. sin. sigmoid.	4	Rad. op. + friläggning, incision och tamponad av sinus + underbindning av v. jugular. int.	1	—	3

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivn			Anmärkingar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Otit. med. chron. c. abscess. perisnuos. et extra dural. + thrombophlebit. sin. sigmoid.	1	Rad. op. + friläggning av sinus och dura + incision av sinus	1	—	—	
Otit. med. chr. c. abscess. extra dural. + meningit. purulent.	1	Rad. op. + friläggning och incision av dura + punktion av hjärnan + dränage av meningerna enl. Holmgren	—	—	1	
Otit. med. chr. c. cholest. et c. fistula labyrinthidis	1	Radikal op.	1	—	—	
Otit. med. chr. c. labyrinthit. serosa	2	D:o	1	—	1*	* Död i meningit. purulenta.
Otit. med. chr. c. labyrinthit. purulent.	1	Radikal op. + labyrinthtymning	1	—	—	
Otit. med. chr. c. labyrinthit. purulent. + meningit. purulent.	1	Radikal op.	—	—	1	
D:o	1	Rad. op. + labyrinthtymning enl. Neumann	—	—	1	
<i>Sjukdomar i näsan och dess bihålor.</i>						
Deviatio septi.	18	Resect. submucos. septi . . .	18	—	—	

Spina septi	3	Spinectomia	3	—
Abscessus septi	1	Incision + dränage	1	—
Atresia choan.	1	Genommäjsling	1	—
Rhinit. chr. hyperplast.	21	Excisio mucosæ vel resect. chonch.	21	—
Tbc. mucosæ chonch. inf.	1	Resect chonchæ	1	—
Sinuit. maxill. chron. D:o	1	Trepanatio endonasal	1	—
	29	Op. enl. Luc-Caldwell	29	—
Sinuit. maxill. chron. operat.	1	Revision av op. enl. Luc-Caldwell	1	—
Suspicio cancer. sin. max.	1	Öppnande av sin. max. gen. op. enl. Luc-Caldwell	1	—
Tumor sin. max.	1	Extirpation	1	—
Ethmoidit. chr.	24	Ethmoidectomy	24	—
D:o	1	Utrymning utifrån efter snitt genom mjukdelarna och rektion av proc. frontal. maxillæ	1	—
Sinuit. frontal. chr.	12	Radikal op. enl. Killian	12	—
D:o radicalop.	1	Revision av op. enl. Killian	1	—
Sinuit. sfenoidal. chr.	9	Trepanation av sin. sfenoidalis	9	—
Polyp. cav. nas.	1	Evulsio polyp.	1	—
Sarcoma parietis lateralis nasi	1	Op. enl. Denker	1	—
Cystis follicularis maxillæ	1	D:o	1	—
Cancer ossis ethmoidal. et sfenoidal.	1	Op. enl. Denker och Killian	1	—

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivnen		Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	död	
Cancer hypophysis et ossis stenoideal.	1	Trepanation av kilbenshåla + inläggande av radiumpreparat	—	1	—
<i>Sjukdomar i ansiktet, munhålan och svalget.</i>					
Phlegmone reg. supramaxill.	1	Incision + dränage	1	—	—
Abscessus subperiost. + necrosis ossis maxillae sup.	1	Incision + Seqvestrotomi + dränage	1	—	—
Cancer maxillae sup.	1	Resekt. ossis max. sup.	—	1	—
Abscessus peritonsill.	6	Incision	6	—	—
Tonsillit. chron.	38	Tonsillectomia	38	—	—
Hypertrophia tonsillar.	1	Tonsillectomia	1	—	—
D:o	1	Tonsillectomia enl. Huder	1	—	—
Vegetationes adenoid.	13	Abrasio	13	—	—
<i>Sjukdomar i halsen, matstrupen, larynx och trachea.</i>					
Lymfadenit. supp. colli	3	Incision + dränage	2	1	—
Cancer gland. thyreoideae c. stenosis. tracheae	1	Tracheotomia	1	—	—

Fistula mediana colli conge- nita	1	Exstirpation + sutur	1	—
Corpus alien. oesophagi	1	Oesophagoscopi + extract.	1	—
Suspicio corp. alien. oesophagi	1	Oesophagoscopi	1	—
Perichondritis et abscessu la- ryngis	1	Punktion	1	—
Tbc. laryngis	1	Galvanokaustik	1	—
D:o	1	Excisio probatoria	—	1
D:o	1	Tracheotomia sup.	1	—
Haemangioma cordae vocal.	1	Endolaryngeal exstirpation	1	—
Tumor laryngis	1	Excisio probatoria	—	1
Corpus alien. bronchi	1	Bronchoscopi + extractio	1	—

Bilaga E.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets avdelning för Öron-, Näs- och Halssjukdomar för år 1915, angående operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å *polikliniskt* behandlade patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Anmärkingar
<i>Sjukdomar i öronen.</i>			
Corpus alienum meat. acust.	1	Extract.	
Furunculus meat. acust.	8	Incision.	
Polyp. meat. acust.	1	Evulsio	
Otit. med. ac.	25	Paracentes.	
Otit. med. ac. c. mastoidit.	3	Uppmäsling	
Sår efter op. för ac. mastoidit.	1	Sekundärsutur	
Otit. med. chr. c. cholesteatoma	1	Radikal op.	
<i>Sjukdomar i näsan och dess bihålor.</i>			
Furunculus vestib. nasi	1	Incision	
Epistaxis	6	Etsning med kromsyrepärkla	
Abscessus septi nasi	1	Incision + dränage	

Deviatio septi nasi	10	Resect. submucos. septi
Spina septi nasi	10	Spinectomia
Rhinit. chr. hyperplastica	37	Excisio mucosæ vel resect. chonch.
Fibroma nasi	1	Extirpation
Sinuit. maxill. chr.	1	Trepanatio endonasal. sin. max.
D:o	2	Op. enl. Luc-Caldwell
Sinuit. maxill. ac. vel suspicio sinuit.	30	Punct. sin. max.
Radix dentis in sin. maxillar. luxat.	1	Trepanation från fossa cumina + extract.
Sinuit. frontal. ac.	2	Resect. conch. med.
Ethmoidit. chr.	9	D:o
D:o	15	Ethmoidectomy
Sinuit. sfenoidal. chr.	6	Trepanat. sin. sfenoidal.
Cancer hypophysis et ossis sfe- noidalis	1	Inläggande av radiumprep. i kil- benshåla
Fistel efter op. enl. Denker	1	Excision + sutur
<i>Sjukdomar i munhålan och svalget samt matstrupen.</i>		
Hypertrophia tonsill.	16	Tonsillotomi
D:o	6	Tonsillectomi enl. Sluder
Tonsillit. chr.	11	Evälvisio tonsill.
Abscess. peritonsill.	18	Incision
Vegetat. adenoid.	61	Abrasio

Sjukdom	Antal fall	Operation	Anmärkningar
Tumor epipharyngis	1	Luxation av chonch. inf. + inläggande av radium-prep.	
Cystis mucos. basis linguae	1	Extirpation	
Suspicio corp. alien. oesophagi	4	Oesophagoscopi	
Cancer oesophagi	1	D:o	
<i>Sjukdomar i larynx.</i>			
Tuberculosis laryngis	1	Excisio probat.	
<i>Övriga sjukdomar.</i>			
Cystis odontalis	1	Extirpation	
Periostit. supp. alveolar.	1	Incision	
Lymphadenit. colli	1	Extirpation	
Abscess. colli	1	Incisio + drainage	
Atheroma capitis	1	Extirpation	
Lues cerebrospinalis	1	Punct. lumbal.	
Fractura basis cranii	1	D:o	

Redogörelse

för dödsfallen å Allm. och Sahlgrenska sjukhusets avdelning för Öron-, Näs- och Halssjuka under år 1915.

1. 55-årig tjänarinna (Journ. N:o 27). Intogs den $17/1$.
Klin. diagnos: Otit. med. ac. + Rhematismus musculor. colli.
Avled plötsligt den $22/1$. Dödsorsak: Embolia art. pulm. dx.

2. 18-årig tjänarinna (Journ. N:o 63). Hade c:a 1 mån.
förut å avdelningen undergått radikaloperation för Otit. media
chr. samt sedermera behandlats polikliniskt. Inkom åter den
 $13/2$ med symptom av purulent labyrinthit och meningit. La-
byrinthresektion enl. Neumann företogs omedelbart. Mors den
 $14/2$. Sektionsdiagnosen = den kliniska.

3. 38-årig hustru (Journ. N:o 72). Hade vid inkomsten
den $16/2$ en chr. otit. med symptom även av circumscrip labyrinthit,
varför radikalop. utfördes. $2/3$ tydlig meningit. Mors
den $3/3$. Pat. anat. diagnos: Otit. med. chron. c. labyrinthit.
purulent. ac. + meningit. purulenta ac.

4. 42-årig poliskonstapel. (Journ. N:o 93). Inkom den
 $9/3$ med symptom av acut otit. media + mastoidit., varför o-
medelbart gjordes uppmäjsling samt undersökning av sinus,
som syntes frisk och vid punktion avgav flytande blod. Avled
den $13/4$ under bilden av septicopyæmi. Vid sektionen befanns
sinus sigmoid. utan anmärkning samt benhärden fullständigt
utrymd.

5. 25-årig ingenjör (Journ. N:o 111). Inkom den $20/2$.
Klin. diagnos: Phlegmone sublingual. et colli bilat. permagn.
post. cariet. dent. + Pneumonia ac. + Gangræna pulmon.

Trots incisioner och dränage genom snitt såväl inne i
munhålan som utifrån å halsen, gick pat. till mors den $18/4$.
Obducerades ej.

6. 24-årig fabriksarbeterska (Journ. N:o 148). Klinisk diagnos: Otit. med. chr. c. mastoid. + Thrombophlebit. sin. sigmoid. et bulb. ven. jugul. + Sepsis.

Vid inkomsten den $23/4$ företedde pat. symptom av en chron. otit. med. ac. c. mastoidit. Vid den omedelbart företagna operationen syntes sinus frisk. Den $29/4$ fick pat. frosskakningar och temp. omkring 40° , varför gjordes förnyad operation med friläggning av sinus i en utsträckning av 4 cm. Sinusväggen var å ett ärtstort område varigt infiltrerad; efter tamponad mellan sinus och benet perifert och centralt om det angripna stället, klövs och tamponerades sinus. $2/5$ nya frosskakningar. Bulbusoperation enl. Voss + underbindning av v. jugul. int. Smält thrombmassa påträffades i sinus, sträckande sig ner i bulben. Mors den $3/5$. Sektionsdiagnos = den kliniska.

7. 70-årig hustru (Journ. N:o 172), op. den $26/5$ för cancer maxill. sup., varvid gjordes resektion av överkäken. Pat. avled några timmar efter op. Sektionen avslöjade intet anmärkningsvärt.

8. 23-årig hustru (Journ. N:o 214), opererades å avdelningen 1 mån. förut för ac. mastoidit; sedan behandlats polikliniskt. Hela tiden riklig varsekretion ur såret, som visade dålig läkningstendens. 2 dagar före inkomsten hade pat. haft svår huvudvärk, hög feber och kräkningar. Vid inkomsten hade pat. manifesta meningitsymptom. Pat. anat. diagnos: Otit. med. operat. + Osteit. oss. petros. + Thrombophlebit. sin. cavernos. + Meningit. purulenta ac.

9. 20-årig guldsmed (Journ. N:o 243). Klinisk diagnos: Otit. med. chron. c. cholest. + Thrombophlebit. sin. sigmoid. Inkom den $15/7$. Samma dag radikalop. + friläggning av sinus. dennas vägg var å ett mindre ställe varigt infiltrerad, men sinus innehöll flytande blod. $16/7$. Uppträdde nya frosskakningar, varför gjordes underbindning av v. jug. int. + friläggning i stor utsträckning av sinus. Denna var nu utfylld av obturerande thromb. Klyvning och tamp. av sinus. $17/7$. Mors. Pat. anat. diagnos: Thrombophlebit. sin. transvers. + Abscess. pulmon. metastat. + Pleurit. purulent.

10. 33-årig fru. (Journ. N:o 267). Hade 1 mån. förut å avdeln. undergått uppmäjsling för Otit. med. ac. c. mastoidit. Sedermera behandlats polikliniskt. Inkomstdagen den $14/8$

hade pat. haft svår huvudvärk, frysningar och kräkningar. Vid obj. undersökning voro meningitsymptomen tydliga. Mors den $15/8$. Pat. anat. diagnos. Osteit. purulent. oss. petros. post. otit. med. + Otit. intern. + Meningit. ac. purulent.

11. 44-årig hustru (Journ. N:o 276). Klin. diagnos: Anæmia ac. post. epistax. + Nephrit. subac. + Pneumonia ac. Pat. anat. diagnos: Pericardit. ac. + Empyema pleuræ + Nephrit. subac. + Anæmia.

12. 23-årig tjänarinna (Journ. N:o 299). Klin. diagnos: Otit. med. chr. c. mastoidit. ac. + Thrombophlebit. sin. sigmoid. + Septicopyæmia. Op. 1:sta gången den $16/10$. Sinus vägg var täckt av granulationer och kändes förtjockad. Enär inga symptom av pyæmi förekommit, lämnades sinus orörd. Temperaturen sjönk sedan lytiskt och den $26/10$ var pat. feberfri. Den $27/10$ hade pat. en frosskakning; på grund därav gjordes revision av såret + undersökning av sinus. Den sistnämnda visade samma utseende, som vid föregående op.; avgav vid incision blod i stråle. Den $31/10$ åter frosskakningar. Nu gjordes underbindning av vena jugularis int. + friläggning av sinus i stor utsträckning, så att frisk sinusvägg syntes perifert och centralt. Sinus avstängdes genom tamponad mellan dess vägg och närliggande ben. Den frilagda och avstängda delen av sinus klövs. I närheten av det förut inciderade stället fanns röd, väggstående thromb; sinus för övrigt utan anm. Mors den $4/11$ under bilden av sepsis. Vid sektionen påträffades röd thromb ända bort mot torcular; å ett ställe var den i centrum smält; i bulben fanns ävenledes röd thromb. F. ö. septiska förändringar.

13. 53-årig kvinna (Journ. N:o 374). Klin. diagnos: Otit. med. chr. dx. c. mast. ac. et c. abscess. extradural. + Meningit. purulenta. Hade vid inkomsten utpräglade meningitsymptom. Vid omedelbart företagen totaluppmäjsling påträffades ett valnötstort cholesteatom i antrum mast. Cholesteatomet hade usurerat benet över duran i fossa cranii med., så att densamma låg blottad å c:a 2 cm²s område; den var grön-gult missfärgad. För att fullständigt kunna följa det missfärgade partiet av duran, vilket sträckte sig framåt-inåt över labyrinthen, måste densamma resecceras (enl. Neumann). Efter fullständig friläggning visade sig det missfärgade durapartiet vara mer än fem-öresstort. För att utesluta möjligheten av en

subduralabscess, inciderades duran inom det missfärgade området; härvid påträffades ej någon abscess, endast svullna och injicerade mjuka hinnor. Slutligen gjordes incision av meningerna vid porus acust. int., varigenom rikligt liquorflöde etablerades. Sinus var frisk. Mors c:a 2 dygn senare. Sektionsdiagnoser = de kliniska.

Redogörelse för obduktioner för Sahlgrenska
Sjukhuset, samt för patol.-anatom. och
bakteriologiska laboratoriets
arbete under år 1915.

Obduktioner:

Under året har för Sjukhuset utförts 399 obduktioner,
Efter ålder och kön fördelade sig sålunda:

Ålder:	Män:	% av döda män:	Kv.:	% av döda kv.:	Summa	% av döda
0—10	1	0,5	1	0,5	2	0,5
11—20	21	10	14	7,5	35	9
21—30	44	21	16	8,5	60	15
31—40	26	12	34	18	60	15
41—50	32	15	26	14	58	14,5
51—60	36	17,25	35	18,5	71	17,5
61—70	36	17,25	33	17,5	69	17
71—80	12	6	23	12	35	9,5
81—90	2	1	7	3,5	9	2
Summa	210	100	189	100	399	100

Akuta infektionssjukdomar.

Viktigare fynd vid obduktionerna:

Septichæmia: 29 fall. Såsom orsak har påvisats:

Enterit	5 fall.
Erysipelas	3 "
Phlegmone	4 "
Decubitus	2 "

Otitis media	3 fall.
Puerperal infektion	2 "
Pneumoni	2 "
Endocardit	2 "
Vulnus infektum	1 "
Alveolarperiostit	1 "
Ostitis phalang. digitæ	1 "
Cholecystit	1 "
Sarkoma medullae spinal.	1 "
Cholecystitis	1 "

Summa 29 fall.

Ostit. vertebrae lumbalis c. abscessus 2 fall.

Erysipelas 15 fall, av vilka 6 komplicerade med gammal njursjukdom.

Febris typhoides 3 fall, av vilka 1 fall med perforation, 2 fall med pneumoni.

Kroniska infektionssjukdomar.

Tuberkulos: I 60 fall har tuberkulos i lungor framträtt som huvudsaklig sjukdom, förande till döden antingen i och för sig eller genom komplikation av tbc. i andra organ; med hänsyn till ålder, kön och vanligare tuberkulösa komplikationer fördela sig fallen sålunda:

Ålder	Lungor		Tarm		Larynx		Meningar		Millär	
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
0—10	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—
11—20	4	4	2	2	—	—	2	1	4	3
21—30	13	5	4	5	1	1	1	—	2	1
31—40	7	5	2	2	1	1	—	—	2	2
41—50	2	6	—	4	1	1	1	—	—	—
51—60	3	3	—	1	—	—	—	—	1	—
61—70	1	3	—	1	—	—	—	1	1	1
71—80	1	1	—	—	—	—	—	1	—	1
81—90	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	32	28	8	15	3	3	5	2	10	8

I 2 av dessa fall var pneumothorax artefacta anlagd. i 1 fanns pneumoth. spontanea. I 5 fall samtidig tbc. renum et vesicae urinariae; i 4 fall tbc. ossium varav 2 fall i ryggrad; i 5 fall tbc. peritonei; i 1 fall tbc. pericardii; i 1 fall tuberculoma cerebri. I ett fall, kliniskt förlöpande med asthma, framträdde tbc. i lymfkörtlarna i lunghilus starkt.

Utan tbc. i lungor har tbc. påträffats i andra organ i 5 fall. Av dessa 1 fall tbc. cutis; 2 fall tbc. intestini et peritonei; 1 fall tbc. peritonei et pleurae et pericardii; 1 fall tbc. lymfoglandularum (klinisk leukæmi).

Lues har påvisats i 16 fall.

vid 15 av dessa har påträffats aortitis luetica,
 vid 7 " " " " aneurysma aorta (varav 1 perforerande till matstrupen),
 vid 3 " " " " hepar lobatum,
 vid 1 " " " " gummata cutis.

Omsättningssjukdomar.

Diabetes mellitus 15 fall. Av dessa 6 fall med hypoplasia panchreatis, under 40 år, 3 män, 3 kvinnor; 4 fall vid lipomatosus panchreatis, alla män, alla över 50 år; 3 fall vid atrophia panchreatis, alla kvinnor, alla över 60 år. Dessutom 1 fall vid arteriosclerosis panchreatis och 1 fall vid cirrhosis hepatis.

Morbus Basedowii 1 fall, 31 års kvinna, opererad, med thymus persistens.

Nervsystemets sjukdomar.

Hæmorrhagia cerebri: 17 fall, fördelande sig sålunda:

Ålder:	Män:	Kv.:
21—30	1	—
31—40	—	—
41—50	1	1
51—60	2	4
61—70	1	3
71—80	3	1
Summa	8	9

Av dessa i hemisfär 9 fall, i kapsel och kärnor 4 fall; i hjärnstam och lillhjärna 4 fall.

Emollitio cerebri: 18 fall, fördelande sig sålunda:

Ålder:	Män:	Kv.:
51—60	3	4
61—70	3	5
71—80	1	2
Summa	7	11

Av dessa i hemisfär 11, i kapsel och kärnor 4, i hjärnstam 1 fall; 2 fall visade disseminerande små emollitioner.

Meningit, ej tbc.: 13 fall, varav 8 efter otit med komplikationer; 2 efter fraktur av skallbasen; 1 vid ostitis vertebræ: 1 vid infekterad cancer hypophyseos, 1 slutligen av epidemisk natur.

Abscessus cerebri 1 fall med otit.

Encephalitis hæmorrhagica 2 fall, 37 års man, 45 års man.

Pacchymeningit. hæmorrh. interna 3 fall, 1 vid lues, 1 vid endocardit, 1 vid nephrit. chron.

Tabes 1 fall.

Epilepsi vid psammoma dura matris 1 fall.

Hypoplasia cerebri med epilepsi 1 fall, 37 års kvinna, hjärnvikt 900 gm.

Hæmorrhagia intracranial. traumatica 5 fall.

Laceratio cerebri per vuln. sclopetar. 2 fall.

Myelitis transv. traumat. 4 fall; *Ruptura med. spinalis* 1 fall.

Blodsystemets sjukdomar.

Leuchæmia lymphatica: 4 fall. Därav 1, 50 år, med thymus persistens; 1, 14 år, av akut typ, med tbc. lymfoglandularum; 1, 18 år med lymfosarkoma mediastini med tarmmetastaser; 1 slutligen utan komplikationer, avliden i pneumoni.

Leuchæmia mixtocellularis 2 fall, 56 och 57 år.

Anæmia pernicioso: 6 fall ha avlidit under denna diagnos. I 2 av dem har påvisats kronisk gastrit med atrofi av slemhinnan; i 3 fall kronisk enterit; i 4 fall kronisk nephrit; i 1 degen. adiposa renum.

Cirkulationsorganens sjukdomar.

Endocarditis acuta 17 fall, fördelande sig sålunda:

Ålder:	Män:	Kv.:
11—20	2	2
21—30	3	—
31—40	2	3
41—50	—	—
51—60	3	2
Summa	10	7

Därav i mitralis 7, i mitralis och aorta 6, i aorta 2, och i mitralis, aorta och tricuspidalis 2 fall. Av ulcerös typ 2 fall, övriga verrucösa.

Vitium organicum cordis 36 fall, fördelande sig sålunda:

Ålder:	Män:	Kv.:
11—20	1	1
21—30	4	3
31—40	4	7
41—50	2	1
51—60	1	3
61—70	2	2
71—80	2	1
81—90	1	1
Summa	17	19

Av dessa i mitralis 13 fall, i mitralis och aorta 12 fall, i aorta 7 fall (varav 6 vid lues), i mitralis, aorta och tricuspidalis 4 fall.

Pericarditis acuta 8 fall.

Synechia pericardii 6 fall.

Infartus myocardi 6 fall, varav 1 med perforation av septum.

Thrombosis aortae 1 fall, 58 års kvinna, med stark usurerande scleros.

Embolia arteriae pulmonalis 4 fall.

Ruptura aortae traumatica vid stark scleros, 1 fall. 74 års man.

Luftemboli i högra kammaren 1 fall vid punkterat gangräna pulmonis.

Aortitis luetica 15 fall.

Aneurysma aortae 7 fall, alla vid luetiska processer.

Respirationsorganens sjukdomar.

Pneumoni och bronchopneumoni, resp. 55 och 44 fall, av vilka 11 i omedelbar anslutning till operation. Efter ålder och kön fördela de sig sålunda:

Ålder:	Pneumonia lob.		Bronchopneumonia		Postoper.
	män	kv.	män	kv.	
11—20	3	—	1	1	—
21—30	5	1	2	—	3
31—40	6	9	4	3	—
41—50	4	3	5	4	1
51—60	8	1	3	4	2
61—70	5	3	6	4	4
71—80	3	2	—	6	1
81—90	1	1	—	1	—
Summa	35	20	21	23	11

Abscessus pulmonis 7 fall, alla efter pneumoni.

Gangräna pulmonis 5 fall, alla efter pneumoni.

Infarktus pulmonis 7 fall, 4 fall vid vitium cordis organicum, 3 vid hjärnkärllssjukdom.

Bronchiectasiæ av gravare typ 4 fall.

Empyema pleurae 14 fall. Av dessa 4 fall vid pneumoni; 3 fall vid lungabscess; 2 vid mediastinitis anterior; 1 vid vultus sclopet.; 2 vid pericardit; 1 vid peritonit och 1 vid typhus.

Digestionsorganens sjukdomar.

Ulcus ventriculi 12 fall, varav 6 perforerade.

Ulcus duodeni 3 fall, 1 perforerat.

Ruptura venectasiae cardiae 1 fall.

Stricturea oesophagi. combustio 1 fall.

Enteritis acuta 7 fall.

D:o d:o gravis, forma dysenterica, (streptococcer)
6 fall.

Enteritis chronica gravis 1 fall.

Enteritis diphtheritica uraemica 2 fall, vid sekundär
skrumpnjure.

Hernia incarcerata 15 fall, varav 1 innehållande urinblåsa.

Strangulationsileus 9 fall.

Volvulus intestini 3 fall.

Gangræna intestini vid diabetes 1 fall.

Ruptura traumatica intestini 2 fall.

Appendicitis acuta 5 fall.

Parotitis acuta 1 fall.

Pancreatitis hæmorrhagica 3 fall.

Cirrhosis hepatis cardiaca 2 fall.

” ” av annan genes 11 fall.

Cholelithiasis 21 fall.

Peritonitis acuta 45 fall. Ursprung:

<i>Ulcus ventriculi</i>	7 fall.
” <i>duodeni</i>	1 ”
<i>Cholecystit</i>	5 ”
<i>Ileus</i>	5 ”
<i>Volvulus intestini</i>	3 ”
<i>Enterit</i>	5 ”
<i>Appendicit</i>	4 ”
<i>Panchreatitis acuta</i>	3 ”

Vulnus perf. intestini	2 fall.
Sepsis puerperalis	1 ”
Cystopyelonephritis	1 ”
Mesosigmoidit	1 ”
Salpingit.	1 ”
Stricture oesophagi	1 ”
Tbc. intestini perfor.	1 ”
Hernia	1 ”
Cancer uteri	1 ”
Cancer vesicæ felleæ	1 ”
Cancer recti	1 ”

Urin- och könsorganens sjukdomar.

Akut nephrit 22 fall. Av dessa 2 fall utan påvisbar anledning; 16 fall vid akuta infektioner; 2 fall vid tuberkulos; 1 fall vid diabetes; 1 fall vid sarcom.

Kronisk parenchymatös nephrit 13 fall. Av dessa 4 vid tuberkulos; 2 vid lues; 1 vid diabetes; 1 vid kronisk endocardit; 1 vid cancer; 1 vid hypernephrom; 1 vid sarkom; 2 utan särskild genes.

Kronisk interstitiell nephrit 38 fall.

nephrit 20 fall. ” ” sekundär till parenchymatös

Akut apostematös nephrit vid pyelit 4 fall.

Amyloidosis renum 7 fall, varav 4 vid kronisk nephrit; 2 vid tuberkulos; 1 vid diabetes.

Aplasia renis uni 2 fall, 18 års man och 44 års kvinna.

Lithiasis renis 2 fall.

Cystitis acuta 1 fall.

Cystopyelonephritis purulenta 14 fall, varav 3 vid prostatahypertrophi, 2 vid emollitio cerebri, 1 vid lithiasis vesicæ, 1 vid cancer peritonei, 1 vid stricture urethræ, 1 vid abscess från ostitis vertebræ; 5 fall utan särskild genes.

Lithiasis vesicae urinariae 2 fall.

Ectopia totalis vesicae urinariae 1 fall, 2 års kv.

Hypertrophia prostatae 4 fall.

Svulster.

Cancer 50 fall. Efter ålder och kön så fördelade sig:

Ålder:	Män:	Kv.:
03—40	2	6
41—50	5	4
51—60	7	6
61—70	4	8
71—80	1	6
81—90	—	1
Summa	19	31

Av dessa:

Cancer ventriculi 15 fall, 9 män och 6 kvinnor.

Ålder:	Män:	Kv.:
30—40	1	2
41—50	3	—
51—60	3	—
61—70	1	2
71—80	1	1
81—90	—	1
Summa	9	6

Cancer mammae 8 fall, alla kvinnor, 33, 39, 41, 51, 53, 56, 74 och 79 år.

- „ *ovariorum* 3 kvinnor. 35, 48 och 69 år, av vilka 1 sekundärt till kystom.
- „ *uteri* 2 kvinnor, 68 och 78 år.
- „ *colici* 3 fall, 1 man, 2 kvinnor, 46, 47 och 69 år.
- „ *recti* 4 fall, 2 män, 2 kvinnor, 44, 48, 53 o. 66 år.
- „ *vesicae felleae* 3 fall, 1 man, 2 kvinnor, 39, 51 och 77 år.
- „ *duct. hepatici* 1 man, 61 år.
- „ *pancreatis* 2 män, 58 och 69 år.
- „ *oesophagi* 64 års man, 79 års kvinna.
- „ *buccae* 46 års kvinna.

Cancer max. sup. 70 års kvinna.

„ *prostatæ*, 60 års man, 62 års kvinna.

„ *pulmonis bronchiale* 61 års kvinna.

„ *pulmonis* 49 års kvinna.

„ *hypophyseos* 40 års kvinna.

Sarkom 12 fall:

Sarkoma cerebri 3 fall, 43, 56 och 56 år.

„ *cutis et subcutis* 3 fall, 22, 32 och 41 år.

„ *ossis* 2 fall, 38 och 46 år.

„ *medullæ spinalis* 40 år.

Angiosarkoma hepatis 65 år.

Melanosarkoma pollicis 26 år.

Sarkomatosis ventriculi et intestini et renis (Kundrath)
62 års man.

Glioma cerebri 2 fall, 18 och 61 år.

Psammoma duræ matris 47 år.

Fibroma cerebri 78 år.

Adenoma gland. suprarenalis 52 år.

Hypernephroma gland. suprarenalis 42 år.

„ *renis* 3 fall, 44, 52 och 60 år.

Adenokystoma ovarii 61 år.

*Undersökningar å
histologiska preparat för Sahlgrenska Sjukhuset.*

Digestionsorgan.

- Läppar:* plattepielcysta 1 fall; cancer 3 fall.
Käke: tandcysta 2 fall; granulom 1; cancer 3 fall.
Bucca: granulom 1 fall; papillom 1; cancer 1.
Pharynx: cancer 1 fall.
Oesophagus: cancer 1 fall.
Ventrikelslemhinna: frisk 13 fall; kroniska förändringar 14 fall;
atrofi 2 fall.
Resecerad ventrikel: ulcus simplex 17 fall; cancer 6 fall.
Appendix: akut inflammation 71 fall; kroniska förändringar 87
fall; akuta och kroniska 152 fall; inga förändringar 19
fall; atrofi 4 fall; tuberkulos 3 fall; cancer juvenalis 1 fall.
Tunntarm: frisk slemhinna 4 fall; hernia 3 fall; ruptur 1 fall;
tbc. 1 fall; cancer metastat. 1 fall; Mæckels divertikel 2
fall.
Colon: mesosigmoidit 1 fall; tbc. 1 fall; cancer 1 fall.
Rectum: nihil 1 fall; hæmorrhoidaltumör 2 fall; adenocarci-
nom 6 fall.
Anus: tbc. 1 fall.
Peritoneum: fettnekros 1 fall; kron. inflammation 1; tuberku-
los 4; cancer 3 fall.
Gallblåsa: atrofi 9 fall; kron. inflammation 7; akut 2; kro-
nisk och akut 8 fall; nihil 5 fall; cancer 1 fall.
Panchreas: cysta 1 fall; fettnekros 1.

Summa 464 fall.

Respirationsorgan.

- Näsa:* Tbc. 2 fall; angiom 1 fall; cancer 3 fall.
Näsans bihålor: krönisk inflammation 1 fall; cancer 3 fall.
Tonsill: tuberkulos 1 fall.
Larynx: tuberkulos 4 fall; angiom 1; cancer 1 fall.

Summa 16 fall.

Endokrina körtlar:

Thyreoidea: struma adenomatosa 7 fall; adenomatosa lymphatica 3 fall; colloides 9 fall; carcinosa 1 fall.

Summa 20 fall.

Urinorgan.

Njure: hydronephros 6 fall; tbc. 15; hypernephrom 1 fall.

Blåsa: ruptura spontanea 1 fall; papillom 1 fall.

Urethra: angiom 1 fall; papillom 1; cysta 1 fall.

Summa 26 fall.

Lymfkörtlar.

Kronisk inflammation 8 fall; akut 5; tuberkulos 18; lues 2 fall.

Cancer: 21 fall: sarkom 2 fall.

Summa 56 fall.

Könsorgan.I. *Maskulina*:

Testis: banal inflammation 1 fall; tuberkulos 1 fall; hydrocele 2; sarkom 2 fall.

Epididymis: tbc. 10 fall.

Penis: cancer 2 fall.

Prostata: hypertrophia adenomatosa 8 fall; fibromyomatosa 1; cancer 1 fall.

II. *Feminina*:

Mamma: akut inflammation 1 fall, kronisk 4. Lipom 1 fall. cancer 25 fall, varav scirrh. 13, casolidum 6, adenocarcinom 5 och colloidcancer 1 fall. Adenofibrom 10 fall, adenom 1 fall.

Vulva: cancer 1 fall, polyp 1.

Uterusskrap: benigna slemhinneförändringar 28 fall; atrofi 7 fall; abortrester 3 fall; nihil 14 fall; polyp 6 fall. Cancer solidum 3 fall; adenocarcinom 1; sarkom 1 fall.

Cervixexcision: benigna förändringar 1 fall, cancer 6 fall.

Exstirperad uterus: akut inflammation 1 fall; kronisk myometrit 2; myom 8; cancer 1 fall.

Tuba: akut inflammation 5 fall, kronisk banal 16, kronisk och akut 10 fall. Tuberkulos 3 fall; graviditet 3 fall.

Ovarium: akut inflammation 1 fall. Corpus-luteum-cysta 2 fall; follikelcysta 6 fall; dermoid 2 fall, varav 1 som centrum i ett pseudomyxom; struma 1 fall. Adenokystom 12 fall, d:o papilliferum 1 fall, carcinosum 4 fall. Cancer 1 fall.

Parovarialcysta: 3 fall.

Lig. teres: angiom 2 fall

Summa 225 fall.

Ben och ledgångar.

Ben: akut inflammation 5 fall, kronisk 2 fall, tuberkulos 5 fall, bencysta 1 fall; metastatisk cancer 1; sarkom 2 fall.

Synovia: kronisk inflammation 4 fall.

Bursa: banal inflammation 5 fall, tbc. 1 fall.

Summa 26 fall.

Hud, granulationer m. m.

Akut inflammation 6 fall, kronisk 12, granulom 5 fall. Tbc. 15 fall, actinomykos 2. Ulcus chron. 3 fall. Condylom 1 fall. Fibrom 1 fall, lipom 5, myom 1, angiom 3 fall. Cancroid 2 fall, cancer 3, sarkom 6, fibrosarkom 2 fall. Dermacysta 2 fall. Gälcysta 1 fall.

Summa 81 fall.

Ögon.

Gliom 1 fall; ophthalmia sympat. 1 fall, linskapsel 1 fall.

Summa 3 fall.

Hjärna.

Hypofysis endoteliom 1 fall.

Summa 1 fall.

Diverse.

11 fall.

Summa 929 fall.

Undersökningar å histologiska prep. för andra sjukvårdsinrättningar samt privata läkare.

Digestionsorgan.

Läppar: angiom 5 fall, papillom 1, cancer 2. Tuberkulos 1 fall.
Tunga: kronisk inflammation 3 fall, ulcus 2, adenom 1, cancer 1 fall.

Gom: sarkom 1 fall.

Gingiva: cancer 1 fall, fibrosarkom 3, sarkom 2.

Bucca: granulom 1 fall.

Spottkörtel: actinomycos 1 fall, angiom 1, endoteliom 3, cancer 2 fall.

Ventrikel: cancer 11 fall, varav 5 scirr., 4 adenocarcinom, 1 colloid, 1 medullär.

Tunntarm: akut inflammation 1 fall, atrofi 1, tbc. 1 och cancer 1 fall.

Appendix: akut inflammation 4 fall, kronisk 2, kronisk och akut 14 fall. Myofibrom 1 fall.

Colon: cancer 3 fall.

Rectum: papillom 1 fall, adenom 3, cancer coll. 1 fall.

Peritoneum: kronisk banal inflammation 2 fall, tbc. 6 fall, cancer 2 fall. Främmande kropps-tumör (duk) 2 fall.

Panchreas: hêmorrh. inflammation 1 fall; cancer 2, varav 1 från ductus panchr.

Lever: cirrhos 1 fall.

Gallblåsa: kroniska förändringar 1 fall, cancer 1 fall.

Navel: angiom 1 fall.

Summa 89 fall.

Respirationsorgan.

Näsa: tbc. 4 fall, papillom 1 fall, cancer 1, fibrosarkom 1.

Näsans bihålor: cancer 1 fall.

Larynx: kron. inflammation 2 fall, tbc. 2, cancer 2 fall.

Summa 14 fall.

Hjärna.

Emollition 1 fall, meningit tbc. 1, endoteliom 1, Gliom 1 fall.

Summa 4 fall.

Endokrina körtlar.

Struma: adenomatosa lymphat. 2, colloides 3 fall. *Hypophysis* adenoma 1 fall.

Summa 6 fall.

Urinorgan.

Njure: akut nephrit 2 fall; kronisk 2 fall. Partiell cystnjure 1 fall. Tbc. 2 fall.

Blåsa: kronisk cystit 1 fall, d:o med inkrustation 1 fall. Cancer 2. Summa 11 fall.

Lymfvävnad.

Tonsill: akut inflammation 3 fall, kronisk 4 fall, tbc. 1 fall.

Körtlar: kronisk inflammation 11 fall, tbc. 11 fall, Sternbergs bild 3 fall. Cancer 15 fall, sarkom 5, lymfosarkom 5. Pseudoleukæmi 1 fall.

Mjälte: leukæmi 1 fall.

Summa 82 fall.

Könsorgan.**I. Maskulina:**

Penis: ulcus 1, kron. inflammation 1, tbc. 1 fall.

Scrotum: hypernephrom 1 fall.

Testis: kronisk inflammation 1, cancer 1 fall.

Epididymis: kronisk inflammation 4, tbc. 1, adenom 1 fall.

Prostata: atrofi 1 fall.

II. Feminina:

Mamma: kronisk inflammation 17 fall; angiom 1; adenofibrom 17, endoteliom 1 fall. Cancer 29 fall, varav 15 scirr., 11 simplex, 2 medullare och 1 adenocarcinom. Sarkom 2 fall.

Vulva: adenom 1 fall, cancer 3.

Vagina: myom 1 fall, cancer 3.

Uterusskrap: benigna slemhinneförändringar 123 fall; atrofi 20, akut infl. 1, tbc. 2 fall. Polyp 26 fall, abortrester 32 fall. Myom 8 fall. Cancer 15 fall, sarkom 1. Mola 3 fall. Nihil 3 fall.

Uterus: Myometrit fibrosa 2 fall. Erosion 1 fall. Polyp 10 fall, d:o sarcomatos. 1 fall. Myom 13 fall, d:o sarcomatos. 4 fall. Cancer 4 fall. Malignt deciduom 1 fall.

Tuba: kron. inflammation 9 fall, akut 2, tbc. 1 fall. Graviditet 3 fall.

Ovarium: Kron. inflammation 2 fall. Atrofi 1. Follikelcysta 2 fall, corpus-luteum-cysta 4 fall, d:o rupta 3 fall. Adenokystom 7 fall, d:o papilliferum 2, d:o carcinom 3, d:o pseudomyxomatosum 1 fall. Cancer 1 fall. Dermoid 1 fall. Teratoma solidum 3 fall, varav 2 maligna.

Summa 401 fall.

Ben och ledgångar.

Ben: Ostit 6 fall, tbc. 2. Bencysta 1 fall. Sarkom 3 fall. Myxochondrosarkom 2 fall. Exostasis cartilagin. 1 fall.

Ledgångar: Sarkoendoteliom 1 fall; sarkom 1.

Bursa: banal inflam. 1 fall; tbc. 1 fall.

Summa 19 fall.

Ögon.

Pigmentsarkom 1 fall.

1 fall.

Hud, granulationer m. m.

Kronisk inflammation 16 fall, ärr 2 fall, akut infl. 6 fall. Tuberkulos 3 fall, actinomycos 2. Fibrom 3 fall, lipom 2, papillom 1, angiom simpl. 3, cavernosum 4 fall. Dermoid 1 fall. Xantoma tuberosum 1 fall. Cancroid 4 fall, cancer 5 fall; sarkom 17 fall, fibrosarkom 4. Branchiogenecysta 6 fall.

Summa 82 fall.

Diverse.

7 fall.

Summa 718 fall.

**Bakteriologiska och serologiska etc. undersökningar
för Allm. och Sahlgrenska sjukhuset.**

Undersökning å <i>tuberkelbaciller</i> tillsammans	274 st.
varav i sputum	9 st.
i urin	233 „
i andra vätskor	32 „
„ å <i>tyfusbaciller</i>	8 „
„ „ <i>difteri</i> „	2 „
„ „ <i>actinomyces</i>	2 „
„ „ <i>amoeba dysent.</i>	3 „
„ „ <i>gonococcer</i>	17 „
„ „ <i>diverse bakterier</i>	338 „
<i>Vidals reaktion</i>	121 „
<i>Wassermans reaktion</i>	511 „
<i>Nonnes</i> „	12 „
<i>Cytologiska undersökningar</i>	318 „
<i>Marsvinsförsök</i>	14 „
	<hr/>
	Summa 1,820 st.

**Bakteriologiska, serologiska etc. undersökningar för
andra sjukvårdsinrättningar och enskilda läkare.**

Undersökning å <i>tuberkelbaciller</i>	270 st.
varav i sputum	151 st.
i urin	98 „
i andra vätskor	21 „
„ å <i>difteribaciller</i>	9,670 „
„ „ <i>tyfusbaciller</i>	16 „
„ „ <i>gonococcer</i>	10 „
„ „ <i>diverse bakterier</i>	262 „
<i>Vidals reaktion</i>	150 „
<i>Wassermans reaktion</i>	1,467 „
<i>Cytologiska undersökningar</i>	77 „
<i>Marsvinsförsök</i>	8 „
	<hr/>
	Summa 11,930 st.

Vaccinframställningar.

För sjukhuset	34 st.
För andra sjukvårdsinrättningar etc.	67 „
	<hr/>
	Summa 101 st.

Tillsammans har alltså laboratoriets arbete under år 1915 utgjorts av:

Obduktioner	399 st.
Histologiska undersökningar	1,647 „
Bakteriologiska, serologiska etc. undersökningar	13,750 „
Vaccinframställningar.	101 „

Göteborg den 19 Maj 1915.

C. O. Forselius

Prosektor.

Röntgenavdelningen vid Allmänna och Sahlgrenska Sjukhuset under år 1915.

Röntgenundersökningar hava under året utförts på 2,601 patienter till ett antal av 5,680.

Patienterna fördela sig på följande sätt:

Från Medicinska avdelningen	443	patienter
„ Kirurgiska „	932	„
„ Tuberkulos „	92	„
„ Ögon „	31	„
„ Öron „	15	„
„ Stadens och Sjukhusets Polikliniker	388	„
„ Stadens Sjukhus	97	„
Andra Patienter	603	„

Summa 2,601 patienter

Röntgenbehandlingar hava utförts på 564 patienter. Antalet seancer har utgjort 7,081.

Patienterna fördela sig på följande sätt:

Från Medicinska avdelningen	33	patienter
„ Kirurgiska „	139	„
„ Öron „	22	„
„ Stadens och Sjukhusets Polikliniker	157	„
„ Stadens Sjukhus	20	„
Andra Patienter	193	„

Summa 564 patienter

Fredrik von Bergen.

Vetenskapliga uppsatser och föredrag

hava under år 1915 offentliggjorts resp. hållits av nedannämnda vid Allmänna och Sahlgrenska Sjukhuset anställda läkare över följande ämnen:

Med. Lic. von Bergen:

Diafragmas radiologi.

Fall av angioma faciei behandlat med radium.

Demonstration av radiogram på ryggradsbrott och gallstenar.

Med. Lic. Bohmanson:

Referat av von Bruns uppsats om dum-dum-kulor.

Professor Dahlgren:

Fall av spontan blåsraktur.

Fall av levercirrhos med ascites, opererat enligt Henschens metod.

Fall av trigeminusneuralgier behandlade med alkoholinjektioner och ganglionexstirpation.

Demonstration av fall av skulderledsluxation, som icke låtit sig reponeras oblodigt.

Fall av anlagd cholecystogastrostomi, som slutits vid senare tillfälle.

Fall av bencysta.

Fall av tarmruptur vid autotaxis.

Fall av testis-sarkom.

Fall av exstirperad rudimentär njure.

Kritik av röntgendiagnos vid njurtbc.

Fall av opererad exophthalmus pulsans.

Fall av utbredd brännskada.

Med. Lic. Forselius:

Demonstrationer av sektionspreparat.

Med. Dr Köster:

Fall av infantil Kernschwund.

Fall av syringomyeli.

Fall av tumor medullæ spinalis.

Med. D:r L. Norrlin:

Bidrag till kännedomen om och behandlingen av perforerande enkla ventrikel- och duodenalsår (Akad. avh.).

Med. D:r L. Norrlin och Med. Lic. Forselius:

Om primär appendixkancer.

Med. Lic. Sellgren:

Fall av i bronchen aspirerad tand, som avlägsnats i narkos.

Med. Lic. von Stapelmohr:

Om bukskottskador i anslutning till 3 opererade fall.

Om handlovsskador.

Referat av Siegel's uppsats "Wann ist der Beischlaf befruchtend?"

Med. Lic. Sundqvist:

Om pulserande exopthalmus.

Demonstration av fall av konjunktivalplastik.

Fall av springvatt...
Fall av kronor medulla spinosa
gärddor för besök till sjukhuset

Med. Dr. J. Norlin:

Bildning till Albinsson om öfverflyttning av flytt...
Jämte andra tekniska och konstnärliga (Häls. 1887)

Med. Dr. J. Norlin och Med. Lic. Forsellus:

Om primära appendicitiser

Med. Lic. Sellgren: Om inflyttning av flytt...

Med. Lic. von Stabelmohr: Om inflyttning av flytt...

Om bakskottskador i anslutning till 3-opsvarade fall som...

Om handskador med rörelse svårigheter...

Reflekt av Siegel's uppsats "Wann ist der Baischel der..."

"Fischbach?"

Med. Lic. Sandqvist:

Om pulserade exophthalmus

Om Demonstration av fall av kongjunktivalstas...

Om Demonstration av fall av kongjunktivalstas...

Om Demonstration av fall av kongjunktivalstas...

Om Demonstration av fall av kongjunktivalstas...

Om Demonstration av fall av kongjunktivalstas...

Om Demonstration av fall av kongjunktivalstas...

Om Demonstration av fall av kongjunktivalstas...

Om Demonstration av fall av kongjunktivalstas...

Om Demonstration av fall av kongjunktivalstas...

Om Demonstration av fall av kongjunktivalstas...

Om Demonstration av fall av kongjunktivalstas...

Om Demonstration av fall av kongjunktivalstas...

Om Demonstration av fall av kongjunktivalstas...

Om Demonstration av fall av kongjunktivalstas...

Om Demonstration av fall av kongjunktivalstas...

Om Demonstration av fall av kongjunktivalstas...

Om Demonstration av fall av kongjunktivalstas...

Om Demonstration av fall av kongjunktivalstas...

Om Demonstration av fall av kongjunktivalstas...

Om Demonstration av fall av kongjunktivalstas...

Om Demonstration av fall av kongjunktivalstas...

Bidrag till behandlingen av prostatahypertrofi.*

av

HANS VON HOLST.

Vid Allm. och Sahlgrenska Sjukhuset har under 5-årsperioden 1 Juli 1911—1 Juli 1916 vårdats 142 patienter under diagnos: Hypertrophia prostatae.

Av dessa hava 42 eller 29.5 % av samtliga varit föremål för operation. 31 prostatektomier hava utförts, vilket utgör 21.9 % av patienter, vårdade för prostatahypertrofi. Av dessa hava 28 eller 19.8 % opererats transvesikalt, 3 eller 2.1 % perinealt. Blåsfistel har lagts i 10 fall, och i ett fall har gjorts Vasectomia bilateralis. — På en patient, hos vilken ett första ingrepp inskränktes till anläggning av blåsfistel på grund av hans usla tillstånd, gjordes senare transvesikal prostatektomi, emedan blåsfisteln ej fungerade, utan läckte, vartill kom, att hans allmäntillstånd något förbättrats. Han avled någon tid efter operationen. Sektionen visade tbc. renum et pulmonum.

100 prostatapatienter eller 70.5 % av hela antalet hava ej opererats, utan behandlats med tappningar, sköljningar och urindesinficientia.

Vad mortaliteten beträffar, så är denna på samtliga prostatektomier = 12.9 % samt på de transvesikala = 14.3 %. I dessa siffror är ej medräknad en patient, som redan var läkt, vistades uppe och kastade vatten spontant, då plötsligt en häftig näsblödning med dödlig utgång inträdde.

* Diskussionsinlägg vid Nordisk Kirurgisk Förenings 11:te kongress i Göteborg 1916.

Av de 3 perineala prostatektomierna intet dödsfall. — Bland epicystostomierna är mortaliteten = 10 % och bland de ej opererade = 8 %. Utgången för dessa två senare kategorier efter utskrivningen från sjukhuset är ej känd. Av de ej opererade hava 63 % varit så återställda, att de icke behövt tappas. Alla hava dock icke varit i stånd att fullständigt tömma blåsan.

Indikationer.

De allmänna indikationerna för prostatektomi har, som synes av tabellerna, varit dels retention, som ej kunnat hävas med konservativ behandling, dels patientens på grund av ökade besvär uttalade önskan att trots risken undergå operation.

I tvenne fall har operationsindikationerna varit häftig blödning, i ena fallet i förening med absolut hinder för tappning.

Kontraindikation.

Kontraindikation mot prostatektomi har varit allmän klenhet, arterioskleros, svårare nephrit och allvarligare infektion etc.

Som framgår av tabellerna, har i flera fall operation företagits först efter upprepad sjukhusvistelse.

Indikation för blåsfistel.

Blåsfistel har anlagts i sådana fall av retention, vanligen med infektion, där risken av en prostatektomi ansetts alltför stor, och kateterbehandling varit omöjlig eller icke tillfyllest.

Tamponering och dränage.

Vad tamponering och dränage beträffar, så framgår det mesta av tabellerna. Fem transvesikala prostatektomier hava ej tamponerats. I ett av dessa fall har gjorts primär sutur av epicystotomisåret samt inlagts kateter à demeure i urethra. I ett fall anordnades permanent irrigation av blåsan genom i epicystotomisåret lagd kateter à demeure. På de övriga 3 lades Pezzers kateter i epicystotomisåret, vilket för övrigt slöts. — Vid 23 transvesikala prostatektomier har prostatabädden tamponerats, och ledning lagts genom epicystotomisåret. Den har i de senaste 22 fallen lagts medelst ett kort, i jämnhöjd med hudytan avklippt och till huden med fyra suturer fäst på gummirör, som gått ned ett stycke i blåsan. Detta har sedan medelst ett särskilt konstruerat mellanstycke av nickel förenats med ledningen till flaskan. Fördelen med detta mellanstycke är, dels att patienten varken medvetet eller omedvetet i sömnen kan draga ut ledningen ur blåsan, emedan ledningen i så

fall blott avbrytes vid mellanstycket, vilket lätt kan ånyo insättas, dels att man vid tampongens tagande kan föra ned en sond i röret, som ligger i blåsan, och på så sätt förhindra, att detta vänder sig och följer med tampongen ut. Tampongen har sedan tagits på 3:dje dygnet efter operationen, utan annan olägenhet än att vid ett fall en så stark blödning uppstod, att blässnittet åter måste öppnas, och prostatabädden tamponeras om. I en del fall har även utom ledningen genom epicystotomisåret lagts kateter à demeure i urethra. Ledningen har vanligen tagits på 9:de dagen efter operationen. Sedan har emellanåt för några dagar inlagts kateter á demeure i urethra, för att lättare få epicystotomisåret läkt.

Läkningen har, som helt naturligt hos så gamla personer, tagit mycket olika tid, varför några medelsiffror i detta avseende torde vara tämligen värdelösa. Uppgifterna för varje särskilt fall framgår av tabellerna. — Läkning.

Prostatektomierna hava i allmänhet utförts under lumbalanästesi med tropacocain (5 cgm), så länge detta stod oss till buds. Efteråt har vid några tillfällen använts sacralanästesi samt Novocainadrendin dels i buksnittet, dels också i prostatabädden. En och annan gång har vid själva utlösandet av prostata givits några kbcm. eter. — Vid ett par tillfällen har gjorts försök med att 20 min. före operationen inspruta 100 kbcm. $\frac{1}{4}$ % novocainlösning i blåsan, varefter novocainadrenalin använts i blässnittet (detta i stället för lumbalanästesi), och synes verkan därav hava varit tillfredsställande. Anästesi.

Resultatet av de transvesikala prostatektomierna har i allmänhet varit gott, då de flesta efter läkningen kunnat fullständigt tömma blåsan och ej behövt kasta vatten mer än var 3:dje — till var 6:te timme om dagen samt mera sällan någon eller ett par gånger på natten. Blott i 3 fall behöver den opererade fortfarande kasta vatten var till varannan timme om dagen samt flera gånger på natten. Vid dessa tre fall har läkningen gått ovanligt långsamt, varför det är möjligt, att de tätare urineringsbehoven bero på en skrumpning av blåsan. Resultat.

Resultatet av de perineala prostatektomierna kan ej sägas vara så gott. Av dessa 3 har en såväl ett år som 3 år efter operationen vårdats för totalretention samt trenne gånger haft epididymit. Vid sista sjukhusvistelsen var han tydligt psykotisk och utskrevs oförbättrad för att tappas. — Den andra, vilken opererades 1911, kastar fortfarande vatten spontant var 3:dje timme om dagen samt 2 gånger på natten, men har märkt, att det på sista tiden börjat gå trögare. Hans prostata är tydligt förstorad. — Den 3:dje, som också opererades 1911 hade ännu i Aug. 1912 kvarstående perinealfistel. Han har sedan dess ej avhörts.

En sak som slutligen bör påpekas, är det avgjort bättre resultat vi haft under de sista $2\frac{1}{2}$ åren, i det att under denna tid gjorts 18 prostatektomier mot 31 under de sista 5 åren, samt att bland dessa intet dödsfall inträffat, utom det ovan nämnda fallet av mors på grund av näsblödning, vilket ju skedde, sedan patienten redan var läkt. — Att detta bättre resultat skulle hava sin orsak i en strängare operationsindikation framgår ej av min undersökning, då under de sista $2\frac{1}{2}$ åren 31 % av samtliga prostatahypertrofier opererats medelst prostatektomi mot 21.9 % under de sista 5 åren.

Då dödsorsakerna varit: i två fall akut hjärtsvagheter, i ett senil demens och i det fjärde lung- och njurtuberkulos, torde den lägre mortalitetssiffran under de senaste $2\frac{1}{2}$ åren ej stå i samband med behandlingssättet. — Anmärkningsvärt är också, att intet dödsfall inträffat på grund av blödning.

Prostatapatienter 1 Juli 1911 — 1 Juli 1916.

Summa: 142.

Opererade: 42 eller 29.5 % av samtliga prostatapatienter.

- A. Prostataktomier: 31 eller 21.9 % av samtliga prostatapatienter.
- a) Transvesikala: 28 „ 19.8 % „ „ „
 - b) Perineala: 3 „ 2.1 % „ „ „
- B. Ej prostataktomi: 11, därav:
- a) Blåsfistel: 10 eller 7 % av samtliga patienter.
 - b) Vasektomi: 1.

Ej opererade: 100 eller 70.5 % av samtliga prostatapatienter.

Patienter på vilka ej gjorts prostataktomi: 111
eller 78.1 % av samtliga.

(Detta såsom jämförelse med opererade: A.)

Mortalitet.

Opererade: 42. döda: 5 eller 11.9 %.

A. Prostataktomier: 31. döda: 4 eller 12.9 %.

a) Transvesikala: 28. döda: 4 eller 14.3 %.

b) Perineala: 3. döda: 0.

B. Ej prostataktomi: 11.

a) Blåsfistel: 10. döda: 1 eller 10 %.

b) Vasektomi: 1. död: 0.

Ej opererade: 100. döda: 8 eller 8 %.

Patienter på vilka ej gjorts prostataktomi: 111,
döda: 9 eller 8.1 %.

Prostatektomier.

I. Transvesikala: 28.

a) Opererade vid 1:sta sjukhusvistelsen: 15 (2 döda).

Indikation:

- 1) A. T. tämligen gott. Retention vill ej giva sig: 7 (1 död)
- 2) Patienten önskar operation på grund av besvären: 6 (1 död)
- 3) Förut gjord epicystostomi läcker; A. T. bättre: 1 (1 död)

b) Opererade vid 2:dra sjukhusvistelsen: 9 (2 döda)

Kontraindikation

1:sta gången:

- 1) Fort förbättrade: 3.
- 2) Klen, — arterioskleros —
högt blodtryck, — cystit —
bakteriuri: 6.

Indikation 2:dra gången:

- 1) Ökade besvär. A. T. relativt gott: 3.
- 2) a) Fullständig retention, kunna ej tappas: 2 (1 död)
- b) Blödning: 2.
- c) ökade besvär. Yrkar på operation: 2 (1 död).

c) Opererade vid 3:dje sjukhusvistelsen: 2.

Kontraindikation

1:sta gångerna:

- 1) Fort förbättrad: 1.
- 2) „ „ „ , högålder: 1.

Indikation denna gång:

- 1) Retention total. A. T. relativt gott: 1.
- 2) Retention total. Yrkar på operation: 1.

d) Opererade vid 4:de el. 5:te sjukhusvistelsen: 2.

Kontraindikation föregående gånger:

- 1) Fort förbättrad. — Klen och nervös: 1.
- 2) Klen, — streptococcer i urin: 1.

Indikation denna gång:

- 1) Retention åter total, yrkar på operation: 1.
- 2) Retention åter total, yrkar på operation: 1.

II. Perineala: 3.

a) Opererade första gången: 2.

b) „ „ andra „ : emedan han första gången fort förbättrades, men nu åter totalretention.

1

**Tamponering och dränage vid de transvesikala
prostataktomierna.**

Ej tamponerade:

- 1) Primärsutur + cateter à demeure i urethra = 1 (0 död)
- 2) " + Pezzers cateter i epicystotomisåret.
 - a) utan cateter à demeure i urethra = 1 (död)
 - b) med " " " " " = 3 (0 död)

Tamponerade:

- 1) + Pezzers kateter i epicystotomisåret = 1 (0 död)
- 2) + Rörledning i epicystotomisåret:
 - a) utan cateter à demeure i urethra = 17 (3 döda)
 - b) med " " " " " = 5 (1 död)

Ej opererade prostatapatienter: 100.

- 1) Vårdade här blott 1 gång: 85 {
 - a) Tappas efteråt = 22
 - b) Kasta vatten efteråt = 58
 - c) Döda = 5
- 2) Vårdade här 2 gånger: 13 {
 - a) Tappas efteråt = 6
 - b) Kasta vatten efteråt = 4
 - b) Döda = 3
- 3) Vårdade här 3 gånger: 1 — Kasta vatten efteråt.
- 4) " " 4 " 1 — Tappas "

Transvesikala prostatektomier.

Ålder	Besvär före operationen	Cystit	Läkt, förbandet torrt.
72 år	Besvär, men ej total retention	—	17 dagar efter operationen
67 "	" " " " " "	—	30 " " " "
64 "	" " " " " "	—	18 " " " "
65 "	" " " " " "	—	26 " " " "
69 "	" " " " " "	—	30 " " " "
75 "	" " " " " "	—	Ligger fortfarande på sjukhuset.
75 "	Besvär högst 1 år, nu retention	—	57 dagar efter operationen
66 "	" " " " " "	—	48 " " " "
55 "	" " " " " "	—	11 " " " "
78 "	" " " " " "	—	12 " " " "
63 "	" " " " " "	—	26 " " " "
67 "	Besvär flera år, nu retention	—	16 " " " "
67 "	" " " " " "	+	
76 "	" " " " " "	+	
70 "	" " " " " "	+	
75 "	" " " " " "	—	56 dagar efter operationen
69 "	" " " " " "	—	52 " " " "
62 "	" " " " " "	+	40 " " " "
60 "	" " " " " "	+	21 " " " "
67 "	" " " " " "	+	10 " " " "
74 "	" " " " " "	—	70 " " " "
69 "	Inga besvär, nu retention	+	
72 "	" " " " " "	—	18 dagar efter operationen
72 "	Inga besvär, retention nu, även förut	+	26 " " " "
67 "	" " " " " "	—	18 " " " "
74 "	" " " " " "	—	42 " " " "
69 "	" " " " " "	+(streptococci)	17 " " " "
66 "	" " " " " "	—	18 " " " "
<i>Perineala prostatektomier.</i>			
66 år	Besvär högst 1 år, nu retention	—	73 dagar efter operationen
57 "	" flera år, nu retention	+	49 " " " "
57 "	" " " " " "	+	År 1912 ännu kvarstående perinealfistel: 1912 blåssten.

Efterundersökning.

Urinerings om dagen	Urinerings om natten	Komplikationer efter operationen.
Var 3:dje, 4:de tim.	0	0
Något oftare än vanligt*	?	* Mannen död Febr. 1916. Uppg. äro fr. hustrun. Blödning vid tampongens tagande, så att det måste tamponeras om. — 4 mån. senare blåssten.
Var 5:te, 6:te tim.	1 gång	0
Var 4:de, 5:te tim.	1—2 gånger	0
Var—varannan timma	3 gånger	0
Var timme	2—4 gånger	0
Var 4:de, 5:te tim.	1 gång	0
Varannan—3:dje tim.	0	På 6:te dagen thrombos i vänstra vaden.
Var 3:dje, 4:de tim.	2 gånger	0
Var 3:dje tim.	0	0
Ungefär normalt**		** Mannen är sinnessjuk. Uppgift fr. hustrun. <i>Död:</i> Tbc. pulmon. et renum. <i>Död:</i> Hjärtsvaghet. <i>Död:</i> Senil demens.
Varannan—3:dje tim.	1 gång	0
Var timme	Var timme	Mer än 1 år efter op. vänstersidig epididymit.
Var 3:dje tim.	0	0
Var 3:dje, 4:de tim.	0	8 dagar efter op. v. epididymit.
Var 3:dje tim.	0	1 ¹ / ₂ mån. efteråt v. epididymit. <i>Död:</i> 3 mån. efter op. i <i>epistaxis</i> . <i>Död:</i> (4 veckor efter) Hjärtsvaghet o. Nefrit.
Varannan—3:dje tim.	2 gånger	4 veckor efteråt v. epididymit.
Var 3:dje tim.	0	Något cystit kvar. Empyema pleurae sin.
Inga uppgifter.		
Inga uppgifter.		
Var 3:dje tim.	0	0
Ligger fortfarande å sjukhuset.		
Inga uppgifter.		{ Retention total 1912 o. 1914. Epididymit
Var 3:dje, 4:de tim.	2 gånger	{ 1914 o. 1915. Psykos. Nu trögare än förut. Prostata förstörad ?

Resultat å ej opererade prostatapatienter.*Utskrivna:*

- I. Symptomfria = 7.
 - II. Förbättrade = 80.
 - III. Oförbättrade = 5.
 - IV. Döda . . = 8.
-

Blåsfistel.*Kontraindikation mot prostatektomi:*

Ålder, allmän klenhet, arterioskleros, nephrit.

Indikation för fistel:

- 1) Stor svårighet att tappa = 5.
 - 2) Absolut retention, som ej ger sig = 3.
 - 3) Cateter à demeure upprepade gånger tilltäppt = 2.
-

ÅRSBERÄTTELSE

N:o 20

1911

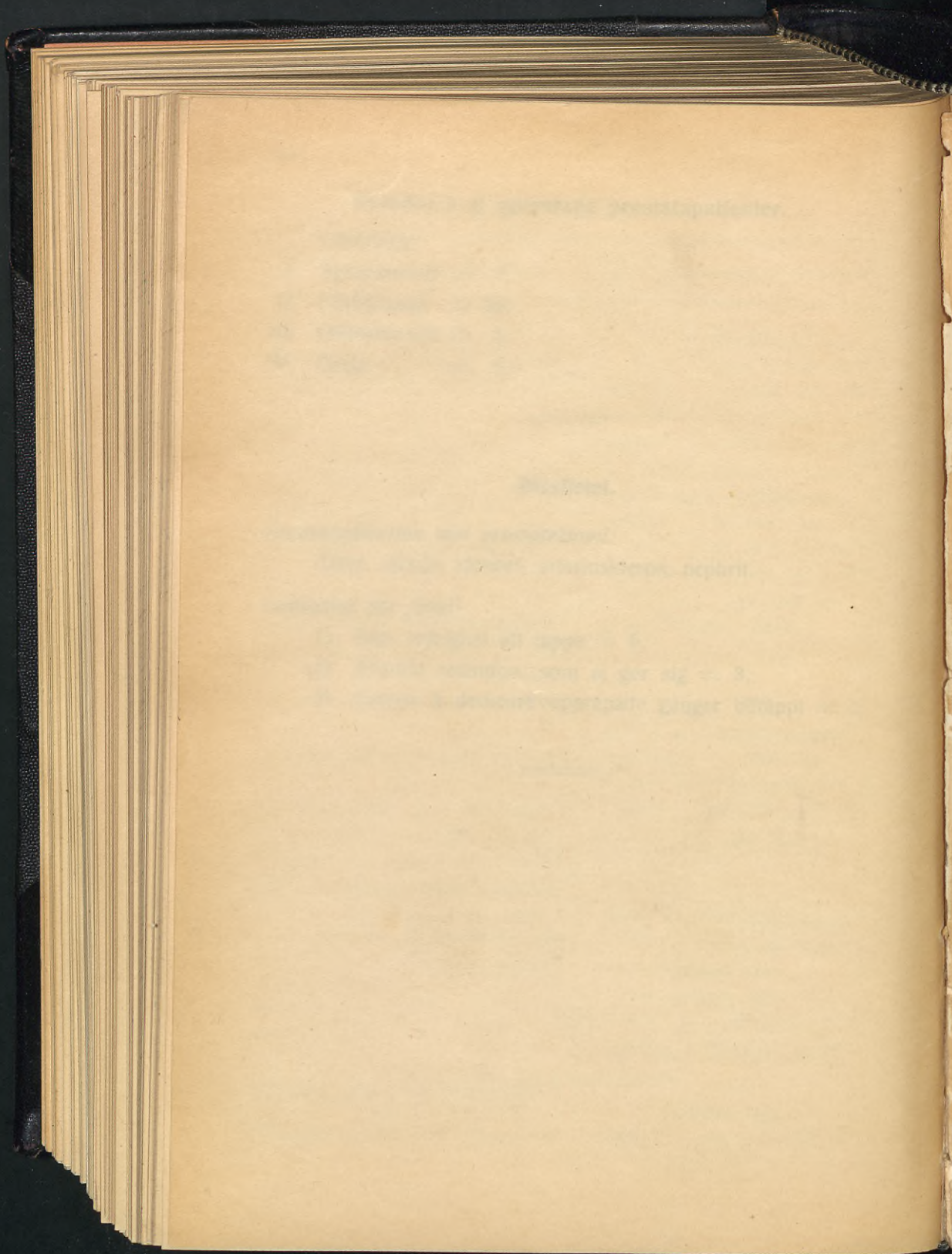
ALLMÄNNA OCH SAHLGRENska SÄMMESET

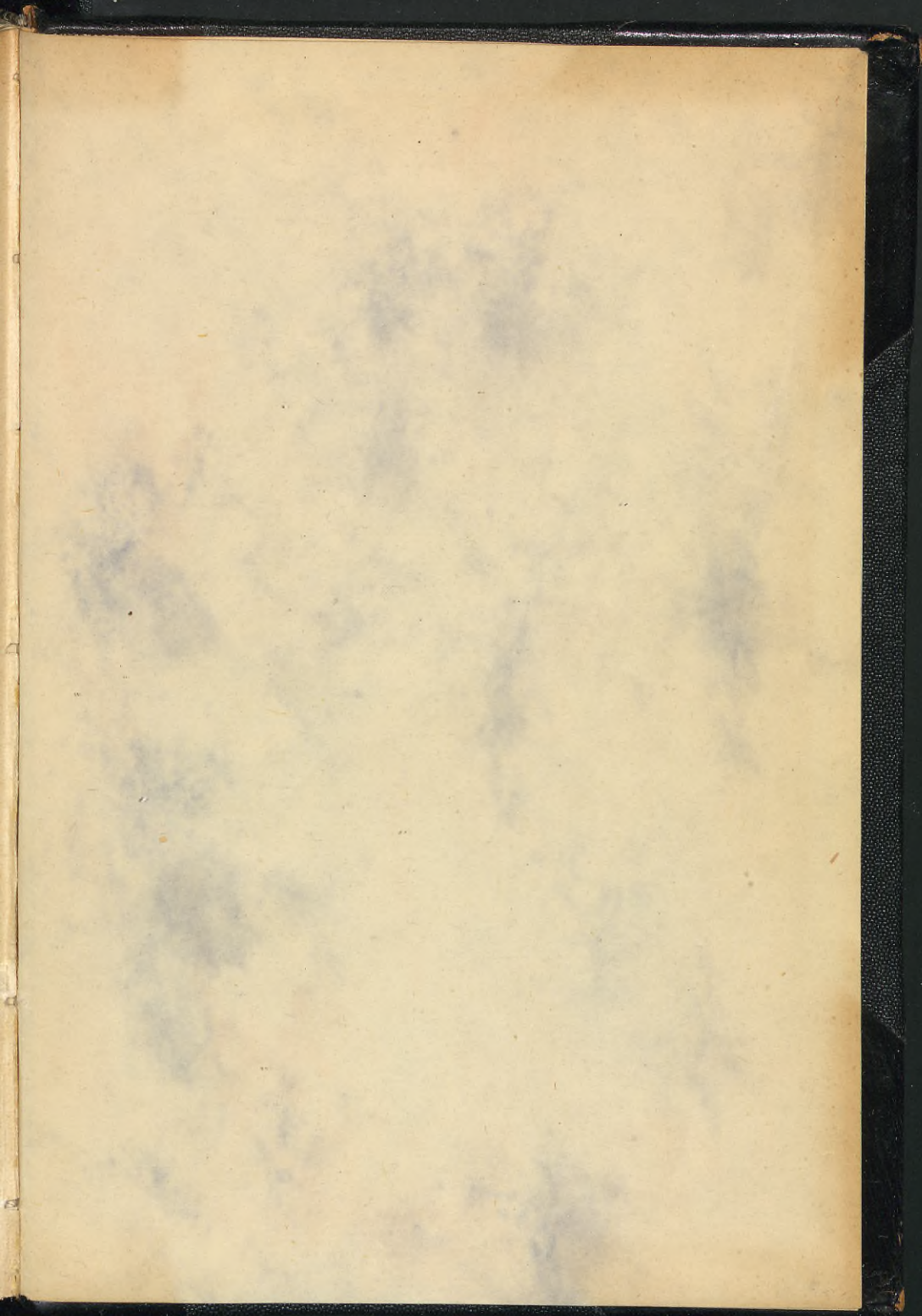
STOCKHOLM

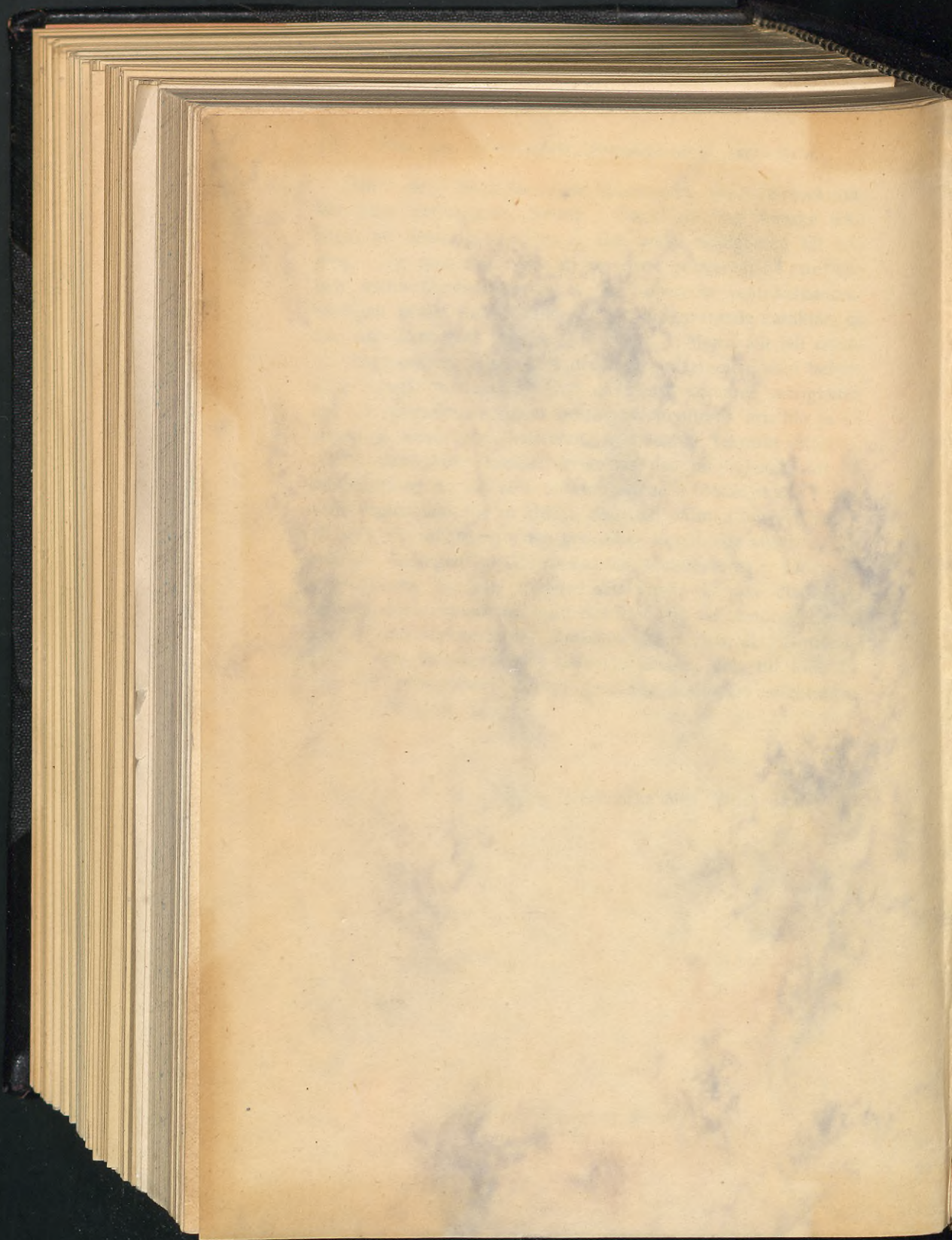
ÅR 1911

UTGITT AF

MED DR H. KOSTER

6000023948

Göteborgs universitetsbibliotek

